

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

КРУГЛИЙ СТІЛ
(2 грудня 2014 року)

Київ 2014

ББК Х67.9(4Укр)303
УДК 346.13

Організаційний комітет:

Нескороджена Л.Л. – завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Борцевич П.С. – доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

Реформування системи господарського законодавства України: Матеріали круглого столу, 2 грудня 2014 [Текст]. – К., 2014. – 115 с.

Організатори круглого столу не несуть відповідальності за поданий матеріал. Тези доповідей подано в авторській редакції.

© Кафедра господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС, 2014

ЗМІСТ

КОЛЬ О.Г., КОЛЬ І.О. ПРО ДЕЯКІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	7
ЧУБЕНКО А.Г. НАЦІОНАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ	9
НЕСКОРОДЖЕНА Л.Л. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ	11
ГЕЛИЧ Ю.О. ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	13
КОТИРЛО О.О. РЕФОРМУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	15
ВОЛКІВСЬКА Т.Ф. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	17
КУЛЬЧИЦЬКА Г.І. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ...	19
ЛУК'ЯНЕНКО В.О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПІДПРИЄМСТВ	22
КОРЖ Ю.А. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ	24
ВОЛОЩУК А.С. СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА: КОРИСНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	26
ГУМЕНЮК Ж.О. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	28
ТЕЛЯВСЬКА М.М. ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ ПІДРЯДУ НА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЕКТНИХ ТА ПОШУКОВИХ РОБІТ	30

МИХАЛЬЧУК Д.С. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ У ЗОНІ АТО	32
ЛАШІЙ М.С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛОМБАРДІВ В УКРАЇНІ	34
ГЕРАЩЕНКО В.І. ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІСНУВАННЯ ВІЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН	35
ЮСІФЛІ БАХТІЯ ТАПТИГ ОГЛИ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БАНК»	37
ХРУСТІКОВ Є.Ю. ПРАВОВІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	38
КАРАПЕТЯН А. РОЗГЛЯД СУДАМИ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ У РОЗУМНІ СТРОКИ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПРАКТИКИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ	40
БАШКІРОВА Т.М. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ: ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ	42
ТУРОБОВА С.О. ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	43
НАМАЗОВ А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ	45
ГОРБЕНКО Я. НОВАЦІЇ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	47
ОЛЕФІРЕНКО Ю.Л. ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	49
ТЮТЮННИК К.С. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКАМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ	51
ШУЛЬГІН А. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ БІРЖОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЇХ УЧАСНИКІВ	54
НАГІРНЯК І.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ	56

ДАВИДЕНКО О.В. ГОСПОДАРСЬКА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ	58
КРАВЧУК В. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	60
ПРОРОЧЕНКО М.В. НОВАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ	62
ІЛЬЧУК Н.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ	65
ЯЦЕНКО А.С. ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	67
ВОРОБЕЙ В.М. ФОНДОВИЙ РИНОК: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	70
ПЕТРЕНКО І.М. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СУДОВОМУ ПОРЯДКУ	71
ДАВИДЕНКО О.С. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	74
ВОРОНА Л.І. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	76
ПОСЕСОР А.Ю. БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ	78
ПАНЦЕВИЧ К. ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО НА ЕТАПІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРАВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	80
МАКЕРОВА М.Ю. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	83
ФЕДОРЧУК Л.Л. ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	84
МЕЛЬНИЧЕНКО А.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	86
ШПОРТ Д.В. ОСОБЛИВОСТІ АГЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	87
СЕРЕДА В.В. ІНСТИТУТ БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ	

ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	89
РОЗПОТНЮК А.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДВІДОМЧОСТІ СПРАВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	91
ЯКИМЕНКО К.В. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	93
РОМАНЕНКО Ю.М. НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ: АКТУАЛЬНИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	95
ЦИБЕНКО М.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	98
ШЛАГАН І.В. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ	100
ЛУК'ЯНЕНКО В.О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	102
КОГУТА О.С. ЗАХИСТ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ	103
ЧУХНО О.Є. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН	105
БЕГУШ Н.В. РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	108
ВАЩЕНКО К.С. ЩОДО РОЗБІЖНОСТЕЙ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕКОМЕРЦІЙНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	110
ДУДАК В. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА	111
ЗАПОРОЖЕЦЬ А.О. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА	114

Колб Олександр Григорович,
доктор юридичних наук, професор,
директор навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ

Колб Іван Олександрович,
старший прокурор відділу
прокуратури м. Києва, кандидат
юридичних наук

ПРО ДЕЯКІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Однією з проблем, що потребує розв'язання у Державній кримінально-виконавчій службі України та має безпосереднє відношення до виконання покарань, є необхідність удосконалення організаційно-правових засад виконання покарання у виді позбавлення волі. Як з цього приводу зазначено в Концепції державної політики у сфері реформування ДКВС України, незважаючи на те, що у 2003 р. було прийнято КВК, в якому закладено нові засади виконання покарань, на сьогодні в Україні фактично збережено радянську систему управління виправними закладами з притаманними їй рисами адміністративно-командного управління, що перешкоджає належному виконанню завдань, покладених на ДКВС України [1].

Таким чином, на офіційному рівні в Україні визнано недосконалість нині діючої системи органів та установ виконання покарань.

Аналогічні проблеми та шляхи і способи їх розв'язання були визначені й в Державній цільовій програмі реформування ДКВС України на 2013-2017 р.р. реалізація якої зупинена Кабінетом Міністрів України у березні 2014 р. у зв'язку із скрутним фінансово-економічним станом в нашій державі [2]. Як було зазначено в паспорті даної Програми (додатку № 1), вона розроблена на виконання ст. 2 Указу Президента України від 8 листопада 2012 р. № 631 «Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України», на підставі якого Кабінет Міністрів України зобов'язаний був розробити та затвердити у 4-х місячний строк державну цільову програму щодо реалізації зазначеної Концепції. При цьому на виконання цієї Програми прогнозувалось виділити 6 млрд. 11 млн. 73 тис. грн., у тому числі: а) з державного бюджету України 3 млрд. 882 млн. 3 тис. грн.; б) кошти інших, не заборонених законом джерел, - 2 млрд. 129 млн. 7 тис. грн.

Метою Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013-2017 роки було реформування ДКВС України, вдосконалення її діяльності щодо дотримання прав і свобод людини в процесі виконання кримінальних покарань, приведення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту, у відповідність з європейськими

стандартами, створення умов для виправлення та ре соціалізації засуджених, здобуття ними освіти і набуття професії.

У Програмі було також констатовано, що враховуючи, що шляхи реформування ДКВС України визначені Концепцією Державної кримінально-виконавчої служби України і полягають у здійсненні організаційних, методичних та інформаційних заходів, спрямованих на гуманізацію умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, модернізацію виробничої сфери підприємств УВП, запровадження сучасної моделі управління ДКВС, забезпечення її кваліфікаційним персоналом, то можливими є два варіанти розв'язання існуючих проблем.

Перший варіант полягає в у реалізації визначених законодавством завдань у сфері виконання кримінальних покарань та забезпеченні функціонування органів, УВП та СІЗО у межах наявної системи фінансування, яка протягом останніх років здійснювала фінансування ДКВС України на рівні 40 відсотків від потреб. І це при тому, що системне фінансування ДКВС зумовило необхідність залучення фінансових і матеріальних ресурсів підприємств УВП для забезпечення харчування, підтримання мінімального рівня матеріально-побутового та медичного забезпечення засуджених, що, у свою чергу, унеможливило оновлення матеріально-технічної бази таких підприємств та призводить до їх збитковості.

При такому підході та наявної системи фінансування, як було зазначено в Програмі, можливе лише часткове вирішення проблемних питань, що не дають змоги досягти мети зазначеної Концепції.

Другий варіант реалізації Програми передбачав впровадження програмного підходу до формування політики у сфері виконання кримінальних покарань на середньострокову перспективу, що дало б змогу:

- 1) залучити до реформування ДКВС додаткові не заборонені законом джерела фінансування;
- 2) забезпечити в УВП та СІЗО порядок і умови тримання засуджених та осіб, узятих під варту, відповідно до міжнародних та національних правових норм;
- 3) забезпечити розвиток матеріально-технічної і виробничої бази, оновлення інженерної інфраструктури УВП та СІЗО;
- 4) удосконалити практику виконання кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі;
- 5) удосконалити систему підготовки ДКВС України та підвищити рівень його соціального захисту; ін.

Поряд з цим, у контексті вирішення задач даного дослідження досить важливими та актуальними у зазначеній Програмі були є закріплені у ній ті напрямки реформування ДКВС України, що пов'язані із забезпеченням наукового та науково-методичного супроводження діяльності УВП та СІЗО, а також з підвищенням ефективності управління у сфері виконання кримінальних покарань.

Отже, слід визнати більш оптимальним та ефективним запропонований другий варіант реалізації Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013-2017 роки, що дало б

можливість у тому числі й удосконалити існуючий правовий виконання покарань в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : Указ Президента України від 8 листопада 2012 р. № 631/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 87. – Ст. 3531.
2. Про затвердження Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013-2014 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2013 р. № 345 // Офіційний вісник України. – 2013. – №38. – Ст. 1341 (Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМ № 71 від 05.03.2014).

Чубенко Антон Григорович,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, начальник кафедри економіко-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ

Якнайшвидша та повна імплементація Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) відповідно до положень міжнародних договорів є обов'язком України. Перша Рекомендація FATF стосується питання оцінки ризиків та застосування підходу, заснованого на оцінці ризиків. При цьому ризик-орієнтований підхід, який, відповідно до попередніх редакцій Рекомендацій FATF, був лише факультативним для країн, став обов'язковим і згадка про нього міститься у багатьох рекомендаціях. Відповідно до Першої рекомендації «країни повинні визначати, здійснювати оцінку та розуміти ризики, пов'язані з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму для цієї країни, а також вживати заходів, включаючи визначення органу або механізму з метою координації дій з оцінки ризиків, та використовувати ресурси, спрямовані на забезпечення ефективного зниження ризиків. Ґрунтуючись на такій оцінці, країни повинні застосовувати підхід, заснований на оцінці ризику, з метою забезпечення відповідності заходів із запобігання або протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму ступеню виявлених ризиків. Такий підхід повинен бути основним підґрунтям для ефективного спрямування ресурсів в системі протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, а також впровадження заходів, заснований на оцінці ризику, при застосуванні Рекомендацій. Якщо країни визначають рівень ризику як високий, вони повинні забезпечити, щоб їх режим з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму належним чином усував такі

ризиків. Якщо країни визначають рівень ризику як невисокий, вони можуть прийняти рішення про застосування спрощених заходів в межах деяких Рекомендацій FATF за певних умов».

З урахуванням вимог FATF у вітчизняне законодавство, присвячене протидії легалізації коштів, здобутих злочинним шляхом, були внесені суттєві зміни, зокрема запроваджена національна оцінка ризиків системи фінансового моніторингу, виокремленні заходи щодо боротьби із фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, змінено підхід щодо визначення предикатних злочинів (включення податкових злочинів до предикатних), вдосконалено законодавчі аспекти, які впливають на якість розслідування злочинів з легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України (щодо підслідності злочинів з легалізації), запроваджено фінансовий моніторинг щодо національних публічних діячів та посадових осіб міжнародних організацій, встановлено поріг для міжнародних грошових переказів, знято порогові суми для здійснення фінансового моніторингу ріелторами та нотаріусами, виключено осіб, які здійснюють операції з готівковими коштами на суму понад 150000 грн., з числа суб'єктів первинного фінансового моніторингу за рахунок введення обов'язкового моніторингу таких операцій банківськими установами, поліпшено процедуру зупинення фінансових операцій тощо[3]. Але нагальною потребою правозастосовної практики в сучасних умовах виступає питання тлумачення норм нового законодавства у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, при цьому основна увага, на нашу думку, має бути приділена Національній системі оцінки ризиків(далі – НОР) як системи заходів, які здійснюються суб'єктами державного фінансового моніторингу та іншими уповноваженими органами державної влади та суб'єктами первинного фінансового моніторингу з метою визначення основних національних ризиків ВК та ФТ. НОР включає в себе виявлення національних ризиків, їх аналіз, висновки щодо них та визначення заходів, спрямованих на їх зменшення.

Мета попередньої НОР полягає у попередньому встановленні суті та рівня загроз, уразливостей, наслідків та пов'язаних з ними ризиків для країн у сфері відмивання коштів з можливістю подальшого використання цієї інформації для формулювання своєї політики протидії відмиванню коштів та ефективного розподілу обмежених ресурсів, що виділяються на протидію ВК. Методика проведення НОР у сфері відмивання коштів та фінансування тероризму суворо дотримується принципів, запроваджених у міжнародних стандартах з ризику.

З урахуванням змін у законодавчому регулюванні, обумовлених прийняттям у жовтні 2014 року Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" існує нагальна потреба нормативної деталізації вимог Національній системі оцінки ризиків. З цією метою доцільним видається розробка та прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Про Національну систему оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню

розповсюдження зброї масового знищення». Таким чином, зокрема, будуть створені умови для більш повної імплементації європейських принципів та норм ведення бізнесу, протидії кримінальному середовищу тіньової економіки та корупції.

**Нескороджена Лариса
Леонідівна**, завідувач кафедри
господарсько-правових дисциплін
навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ

Тимчасово окупованою територією відповідно до ст. 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014р. визначається сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, внутрішні води України цих територій. Ст.13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» передбачає, що особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території визначаються законом.

Так, порядок ведення господарської діяльності на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя встановлює Закон України «Про створення вільної економічної зони "Крим" та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» від 12 серпня 2014р., який передбачив створення на території Автономної Республіки Крим та міста вільної економічної зони «Крим» (на далі – ВЕЗ «Крим»). Цей Закон встановлює правила оподаткування (ст.5 Закону), особливості поставки товарів на (з) території ВЕЗ «Крим» (ст.6. Закону), дію валютного та платіжних режимів у межах ВЕЗ «Крим» (ст.9. Закону), застосування окремих норм Законів України «Про здійснення державних закупівель», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист економічної конкуренції», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про радіочастотний ресурс України», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст.10. Закону), про евакуацію бізнесу (ст.15. Закону). Фактично ведення господарської діяльності на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя врегульована. Однак так не можна стверджувати щодо Донецької та Луганської області, частина яких також перебуває в тимчасовій окупації. На даний час щодо ведення господарської діяльності на території Донецької та Луганської області діє таке законодавство:

1. Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16.09.2014 № 1680-VII, яким передбачено право Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади укласти з відповідними органами місцевого самоврядування угоди щодо економічного, соціального та культурного розвитку окремих районів Донецької та Луганської областей. Разом з тим, Президент України подав пропозицію щодо скасування дії даного Закону.

2. Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 № 1669-VII, яким встановлені тимчасові заходи для забезпечення підтримки суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на території проведення антитерористичної операції. Такими заходами є: мораторій на нарахування пені та штрафів на основну суму заборгованості за кредитними зобов'язаннями, мораторій на проведення перевірок органами і посадовими особами, уповноваженими законами здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності, заходи щодо державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, дії документів дозвільного характеру, скасування орендної плати за користування державним та комунальним майном. Територія антитерористичної операції визначається Наказом Мінюсту України від 17.06.2014 № 953/5 «Про невідкладні заходи щодо захисту прав громадян на території проведення антитерористичної операції».

3. Лист Мін'юсту України «Щодо проблемних питань ведення підприємницької діяльності на території Донецької та Луганської» від 26.08.2014 № 6809-0-4-14/6.1, яким тимчасового припинення доступу користувачів до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб - підприємців Луганської (крім Кремінського, Сватівського, Троїцького, Білокуракинського, Старобільського, Біловодського, Новопокровського, Марківського, Міловського районів) та Донецької областей (міста Слов'янськ та Слов'янського району);

4. Постанова КМУ від 7 листопада 2014 р. № 595 «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей», якою передбачено, що у населених пунктах Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, видатки з державного бюджету, бюджету Пенсійного фонду України та бюджетів інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування здійснюються лише після повернення згаданої території під контроль органів державної влади.

5. Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській областях» від 04.11.2014р.;

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 р. № 1085-р «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких

органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження» та інші.

Разом з тим, зазначені нормативно-правові акти зовсім не регулюють особливості оподаткування доходів суб'єктів господарювання, які ведуть господарську діяльність в зоні проведення антитерористичної операції. Необхідно погодитися з Є. Осичнюком, який стверджує, що реальним вирішенням цієї проблеми могло б бути запровадження особливого режиму оподаткування для підприємців з податковою адресою в зоні АТО, що унеможливило б ухилення від нарахування та сплати податків, та одночасно виключало б необхідність безпосереднього контакту контролюючих органів з підприємцем. Це могло б, наприклад, встановлення податку з виручки від продажу товарів та послуг (з правом для покупця зарахувати суму такого податку до податкового кредиту з ПДВ, а суму придбання – до валових витрат). Нарахування та сплата такого податку здійснювались би виключно в безготівковій формі, за участю банку – надходження на користь платника податків з податковою адресою в зоні АТО автоматично розподілялись би на податкові відрахування та дохід, що зараховується безпосередньо на поточний рахунок. Для підприємців зони АТО, бажаючих зберегти загальну систему оподаткування, слід запровадити принцип добровільної реєстрації тимчасової податкової адреси, яка буде автоматично скасовуватись при завершенні АТО у відповідній місцевості [1].

Список використаних джерел:

1. Осичнюк Є. Підприємницька діяльність в зоні АТО// <http://blog.liga.net/user/eosychnyuk/article/15843.aspx>

Гелич Юлія Олександрівна,
професор кафедри господарсько-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Економічні перетворення останнього десятиріччя зумовили потребу якісного реформування вітчизняного законодавства у сфері господарської діяльності. Перед законодавцем постало завдання належним чином нормувати досить складну систему господарських відносин, щоб утвердити суспільний господарський порядок в економічній системі України та забезпечити реалізацію інтересів як безпосередніх учасників господарських відносин, так і публічних інтересів, заснованих на загальносуспільних потребах.

Для формування в країні продуктивної економіки з різною формою власності необхідні сучасні правові засоби, прогресивні методи і форми регулювання, реалізації і реформування господарських процесів. З цією метою діє господарське законодавство, яке складається великого масиву взаємопов'язаних нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють господарські відносини [3, с.15]. Господарському законодавству України притаманна низка характерних ознак: значна розгалуженість і присутність великої кількості нормативно-правових актів, для цього є об'єктивні (динамізм та складність господарського життя і відповідно правового регулювання) та суб'єктивні причини (недостатня увага до упорядкування господарського законодавства та численні експерименти у сфері економіки, кожен з яких потребує спеціального правового забезпечення); перевага в господарському законодавстві комплексних нормативно-правових актів, що містять норми різних галузей права (господарського, цивільного, фінансового тощо), які стосуються одного предмета правового регулювання-страхування (Закон України «Про страхування»), інвестування (Закон України «Про інвестиційну діяльність»), господарських товариств (Закони України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства») та інші; наявність у господарському законодавстві значної кількості нормативних актів обмеженої сфери дії - відомчих, регіональних, локальних; кодифікованість господарського законодавства, де базовим є Господарський кодекс України [2, с.80].

Прийняття у 2003 р. Господарського кодексу України заклало фундамент для правового регулювання договірних відносин на новому системному рівні та започаткувало новий етап наукових досліджень у сфері господарського права, спрямованих на модернізацію законодавства як у цих, так і в інших сферах. У тім ні його прийняття, ні сама кодифікація, ні процес удосконалення законодавства не завершується.

Становлення національного господарського законодавства в Україні пов'язане з труднощами, спричиненими насамперед економічними та соціально-політичними факторами. А саме, прийняття законодавчих актів відбувається в умовах існування старого загальносоюзного законодавства, яке склалося у період панування державної власності як основи економічної системи, директивного планування та принципу демократичного централізму в керівництві економікою. І хоч так званий пакет нормативних актів з питань радикальної економічної реформи (липень 1987 р.) вніс певні демократичні засади у правове регулювання господарських відносин, проте суперечності із старим законодавством періоду адміністративно-командної економіки так і не були усунені. Ось чому основоположні закони у галузі економіки одразу ж після набрання чинності вступили у суперечність з чинним законодавством [1, с.223]. Суперечності нового законодавства зі старим не лише перешкоджають творенню правопорядку в господарських відносинах, а й іноді безпосередньо є причиною правопорушень та зловживань з боку суб'єктів підприємництва.

Крім того, відсутність чіткої і однозначної концепції побудови ринкової економіки в Україні іноді ставить законодавця у складне становище у ході

розробки та прийняття законопроектів, спричиняє невизначеність та очікування природного розвитку подій

Тому першочерговим завданням подальшої кодифікації господарського законодавства визначено оновлення та доповнення положень ГК України як стрижневого акта господарського законодавства. Окрім цього, аналіз досвіду реалізації законодавства про господарську діяльність, надбаного після введення в дію ГК, свідчить про необхідність вирішення таких завдань, як: узгодження кодифікованих та не кодифікованих норм; подолання множинності актів; обрання такої форми вдосконалення змісту та форми господарського законодавства, яка була б найбільш придатною для ефективного процесу адаптації господарського законодавства до світових та європейських стандартів. У цілому вважаємо, що реалізація даних пропозицій створить реальні передумови для посилення для посилення консолідуючої ролі Господарського кодексу у правовому регулюванні господарських відносин в Україні.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми господарського права: навчальний посібник. / За ред. В.С. Щербини. - К.: Юрінком Інтер, 2013.-528 с.
2. Прилуцький Р. Б. Принципи господарювання і модернізація господарського законодавства України на сучасному етапі розвитку / Р. Б. Прилуцький // Вісник господарського судочинства. – 2011. - №3. – С.73-81.
3. Щербина В.С. Деякі питання удосконалення господарського і господарського процесуального законодавства / В.С. Щербина // Право України . – 2010. - №8. – С.13-18.
4. Віхров О.П. Окремі питання вдосконалення господарського законодавства України / О. П. Віхров // Університетські наукові записки . - 2012. - № 1. – с. 384-392.

Котирло Оксана Олександрівна,
доцент кафедри господарсько-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
економічних наук, доцент

РЕФОРМУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок - це специфічний ринок, на якому держава реалізує завдання залучення, розподілу та розміщення інвестиційних коштів між надлишковими та дефіцитними секторами, окремими галузями й секторами економіки; перерозподіляє доходи і власність, формує нові відносини власності, розпорядження та використання; здійснює завдання формування цивілізованого інвестора. Завданнями державного регулювання фондового

ринку мають бути: гарантування рівних прав і безпеки для професійних учасників; реалізація державної політики розвитку фондового ринку; створення інформаційної системи і здійснення контролю за обов'язковим розкриттям відповідної інформації учасниками ринку.

Фондовий ринок є невід'ємним елементом фінансової системи економіки. В Україні фондовий ринок формально існує вже понад 23 роки. Але процес інституційного становлення, набуття необхідних якісних параметрів ринку ще далеко не завершений.

На етапах становлення фондового ринку України організований він був одним з технічних засобів під час проведення приватизації державних підприємств, проте з специфічними характеристиками. При цьому він використовувався лише у приватизаційних процесах, водночас як первинне розміщення акцій практично не відбувалося. Такий первинний фондовий ринок не забезпечував підприємства реальними інвестиційними ресурсами. На сучасному етапі розвитку економіки України перед фондовим ринком постають нові завдання, які орієнтують на вирішення проблеми інвестиційного забезпечення економіки.

З метою забезпечення ефективного становлення фондового ринку України політика держави має бути зосереджена на наступному: налагодження тісного співробітництва в рамках міжнародних організацій, особливо в співпраці з ЄС та роз'яснення потенційних можливостей з метою створення позитивного іміджу українського фондового ринку серед зарубіжних та вітчизняних інвесторів; підвищення вимог до корпоративного управління, чітке визначення прав та обов'язків емітентів та інвесторів; спрощення доступу до внутрішнього ринку зарубіжних інвесторів та запровадження менш жорстких методів валютного регулювання з метою доступу вітчизняних підприємств до міжнародних ринків капіталу; розширення кількості фінансових інструментів, доступних для інвесторів, повноцінне впровадження в обіг похідних цінних паперів, зокрема створення забезпечення хеджування інвесторів на вторинному ринку цінних паперів; введення в дію міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, погодження нормативної бази та регулювання ринку фінансових послуг відповідно до світових стандартів.

Метою регулювання фондового ринку є реалізація єдиної державної політики у сфері випуску та обігу цінних паперів та їх похідних; створення умов для ефективноної мобілізації та розміщення учасниками ринку цінних паперів фінансових ресурсів з урахуванням інтересів суспільства; одержання учасниками ринку цінних паперів інформації про умови випуску та обігу цінних паперів, результати фінансово-господарської діяльності емітентів, обсяги і характер угод з цінними паперами та іншої інформації, що впливає на формування цін на ринку цінних паперів; забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів; захисту прав учасників фондового ринку; інтеграції в європейський та світовий фондові ринки; контролю за прозорістю та відкритістю ринку цінних паперів.

Процес регулювання фондового ринку охоплює: створення нормативно-правової бази функціонування ринку; відбір професійних учасників ринку; контроль за дотриманням учасниками ринку норм та правил функціонування

ринку; систему санкцій за відхилення від норм та правил, встановлених на ринку;

Удосконалення системи регулювання фондового ринку в Україні потребує: розробки заходів щодо його дальшого розвитку; оптимізація державного регулювання та розвитку саморегулювання; поступової передачі саморегулювним організаціям професійних учасників фондового ринку частини повноважень щодо передліцензійної роботи, моніторингу діяльності своїх членів, підготовки, перепідготовки, попередньої сертифікації фахівців та ін.

Волківська Тетяна Федорівна,
викладач кафедри господарсько-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПІЛЬНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Відповідно до ч.1 ст.179 Господарського кодексу України від 16.01.2003 року №436-IV (далі: ГК України), майново-господарські зобов'язання, які виникають між суб'єктами господарювання і не господарюючими суб'єктами – юридичними особами на підставі господарських договорів, є господарсько-договірними зобов'язаннями.

ГК України, однак, не містить визначення господарського договору. Господарський договір можна визначити як засноване на угоді сторін і зафіксоване у встановленій законом формі зобов'язальне правовідношення між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами – юридичними особами, змістом якого є взаємні права і обов'язки сторін у сфері господарювання [1].

Господарські(підприємницькі) договори як особливу групу цивільно-правових договорів та відносять до них не всі договори, що укладаються підприємствами, установами, організаціями між собою у зв'язку із здійсненням ними господарської діяльності, а тільки ту чи іншу частину із різного роду мотивів. Серед науковців немає єдиного підходу як до визначення поняття “господарського”, “підприємницького” договору, так і до виділення його особливих ознак.

Відмічається існування двох головних концепцій. Перша концепція що немає підстав для виділу окремих різновидів договорів (насамперед, тих, з допомогою яких опосередковується підприємницька діяльність) з великого масиву загально цивільних [1].

Друга концепція необхідності виділу, що пояснюється існуванням особливих ознак у господарського (підприємницького) договору.

Слід відрізнити господарсько-правовий договір про спільну діяльність від цивільно-правового[4, с. 20]. При цьому спільну діяльність у господарсько-

правовому аспекті пропонуємо визначати саме як господарську, а не підприємницьку діяльність. Це зумовлюється тим, що терміни “господарська діяльність” та “підприємницька діяльність” співвідносяться як загальне та особливе. Господарська діяльність може бути за своєю суттю як підприємницькою (комерційною), так і некомерційною. Аналізуючи викладене, можемо виділити такі ознаки:

По-перше, специфічними є предмет господарського договору про спільну діяльність та його мета. Слід зазначити, що господарський договір про спільну діяльність, на відміну від цивільно-правового, завжди укладається з господарською метою для досягнення необхідних господарських (в т.ч. комерційних) результатів. Зауважимо, що термін “з господарською метою” не означає з “комерційною”, “підприємницькою” метою.

По-друге, обмеженням є суб’єктний склад договору про спільну господарську діяльність. Суб’єктами спільної господарської діяльності є суб’єкти господарювання та негосподарюючі суб’єкти – юридичні особи. Водночас, із ознаки суб’єктного складу впливає інша важлива ознака – визначеної правосуб’єктності сторін договору про спільну господарську діяльність.

По-третє, особливим є застосування джерел правового регулювання щодо спільної господарської діяльності. Ця ознака проявляється передусім у спеціальному нормативно-правовому регулюванні спільної господарської діяльності в Україні (в т.ч. за участю нерезидента), так як існує низка нормативно-правових актів, присвячених регламентації саме цього виду господарського договору, наприклад: Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участі іноземного інвестора, затверджене постановою КМУ від 30.01.1997 року №112 та ін.

По-четверте, щодо договору про спільну господарську діяльність існує спеціальна адміністративна процедура набрання договором юридичної сили. Договори про спільну господарську діяльність для визнання їх укладеними (дійсними) потребують проходження такої додаткової адміністративної процедури, як державна реєстрація (договір про спільну господарську діяльність між резидентами реєструється органами державної податкової служби, а за участю нерезидента – ще додатково реєструється Київським міськими управліннями зовнішніх економічних зв’язків, органами державної митної служби) на підставі таких спеціальних нормативно-правових актів: Інструкція про порядок обліку платників податків, затверджена наказом ДПА України від 19.02.1998 року №80 та ін.

По-п’яте, час, протягом якого діє договір про спільну господарську (підприємницьку) діяльність, має також свою специфіку. Господарські договори про спільну діяльність є переважно договорами з триваючим виконанням (а не одноразовим). Договори про спільну господарську діяльність укладаються, насамперед, з метою налагодження тривалих партнерських стосунків та обумовлюються такою ознакою підприємницької (господарської) діяльності, як її систематичність.

Інакше кажучи, щодо господарського договору про спільну діяльність діють окремі (спеціальні) правила, як щодо підстав його укладання, так і щодо змісту відповідних господарсько-договірних зобов'язань. Таким чином, враховуючи наведені ознаки, вважаємо, що спільну господарську діяльність можна визначити як такий господарсько-правовий договір, який укладається між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами – юридичними особами, з господарською (як комерційною, так і некомерційною) метою, задля досягнення якої вони зобов'язуються спільно діяти протягом певного періоду часу на умовах, визначених цим договором.

Класифікацію договорів про спільну господарську діяльність видається можливим провести за двома такими критеріями.

Так, по-перше, за правовою характеристикою суб'єктного складу виділяються договори про спільну господарську діяльність:

- за участю резидентів;- за участю нерезидента (іноземного інвестора).

По-друге, за ознакою об'єднання вкладів можна виділити:

- спільну господарську діяльність у формі простого товариства (тобто з об'єднанням вкладів);- спільну господарську діяльність без об'єднання вкладів.

Договір про спільну господарську діяльність з об'єднанням вкладів, тобто договір простого товариства можна визначити як такий господарський договір, який укладається між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами – юридичними особами, з господарською (як комерційною, так і некомерційною) метою, задля досягнення якої вони зобов'язуються об'єднати свої вклади та спільно діяти протягом певного періоду часу на умовах, визначених цим договором [3, с.15].

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року//Відомості Верховної Ради України , 2003, № 18, № 19-20, № 21-22.- Ст.144.
2. Цивільний кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України,- 2003.-№ 40-44.- Ст.356.
3. Касянова Г.Ю. Совместная деятельность: правовое регулирование, бухгалтерский и налоговый учет. - М.:Информцентр XXI века, 2011. – 122.
4. : Головач І. Договір про сумісну діяльність // Економіка, фінанси, право.- 2012.-№8.- 120.

Кульчицька Ганна Іванівна,

студентка 6 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового

інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук
Тищенко Ю.В.

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний рівень економічних відносин в нашій країні та за її межами є результатом розвитку договірних відносин. Саме договір є складовою частиною та необхідним елементом у становленні та розвитку економіки, підприємництва, договірних зв'язків у суспільстві.

Майже всі норми, що регулюють умови укладення, виконання та припинення договору (контракту) у зовнішньоекономічній діяльності, є диспозитивними, а отже, сторони мають можливість самостійно визначати свої права та обов'язки. З огляду на вищесказане, сторони досить часто допускають помилки, що в майбутньому можуть призвести до суперечок, невиконання чи неналежного виконання такого договору (контракту) [2, с.14].

Серед типових помилок, що зустрічаються при укладанні та виконанні договорів (контрактів) купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності, можна виокремити, наприклад, такі [3, с. 480–482]:

1) вступаючи у переговори із закордонним партнером, українські підприємці нерідко не перевіряють правовий статус партнера (що юридично він собою являє, де зареєстрований, який обсяг його правоздатності), його фінансове становище та комерційну репутацію, повноваження його представника на укладання договору (контракту).

Це може мати негативні наслідки: неможливість отримати оплату за поставлені за експортом товари або добитися повернення сплачених сум за імпортовані товари, що або взагалі не були поставлені, або поставлені не в повному обсязі, або із суттєвими недоліками. Іноді безуспішними виявляються намагання знайти зарубіжного партнера для вручення йому повістки про виклик його в арбітраж;

2) у преамбулі часто зустрічаються неточності в найменуванні посадових осіб, які підписують договір, та документів, на основі яких вони діють.

3) найбільше помилок зустрічається в розділі про предмет договору. Найбільш розповсюджена з них – предмет договору вказується без вказівки на вид, сорт, якість та ціну товару, наприклад, як «харчові продукти». Таке визначення предмета договору (контракту) купівлі-продажу у ЗЕД можливе лише при укладанні генеральної угоди, що передбачає конкретизацією предмета у поточних договорах;

4) досить часто вказується, що продукція повинна бути оплачена в певні терміни, наприклад, протягом 3 днів, але не уточнюється яких саме днів – календарних чи банківських. Коли в договорі відсутнє спеціальне застереження – покупець може бути поставлений в неприємне становище, бо в такому випадку за загальним правилом мова йде про календарні дні;

5) у договорах не вказуються деякі пункти, а інколи й цілі розділи. Наприклад, може бути відсутній розділ «Форс-мажорні обставини»;

6) зустрічаються протиріччя між окремими умовами контракту, і нерідко самі умови формулюються недостатньо чітко, а інколи просто двозначно, що викликає суперечки при їх тлумаченні.

7) інколи не враховується, що відносини сторін визначаються не тільки умовами контракту, а й нормами використовуваного права. Невідповідність договору (контракту) імперативним вказівкам закону призводила до визнання його у цілому або відповідної його умови недійсними (наприклад, при недотриманні форми або змін та доповнень до нього);

8) при складанні договору (контракту) не завжди береться до уваги, що є суттєві розбіжності у розв'язанні одних і тих самих питань у праві різних країн;

9) поряд з дуже короткими договорами (контрактами), що містять мінімум умов, поширеним є прагнення укласти багатосторінкові, дуже докладні контракти, що передбачають значну кількість додаткових умов. Укладання коротких договорів (контрактів) вимагає від наших підприємців чіткого уявлення про те, чим будуть заповнюватися «білі плями» контракту. Аналіз багатосторінкових договорів (контрактів) показує, що це не завжди виправдано. По-перше, часто такі договори (контракти) складені за трафаретом, що недостатньо враховує вид товару, який є предметом договору (контракту). По-друге, договори (контракти) приблизно однакового змісту складаються незалежно від того, з партнером якої країни вони укладаються, і без врахування права, яке застосовується. По-третє, при складанні договорів (контрактів) відносно рідко використовуються посилання на прийняті у міжнародній торгівлі стандартні умови поставки. По-четверте, прагнення передбачити у договорі (контракті) умови на всі випадки, що можуть виникнути при його виконанні, ускладнює переговори при його укладанні. Практика свідчить, що усе передбачити в контракті неможливо;

10) прагнення використати стандартний контракт для оформлення конкретної угоди без внесення до нього необхідних змін або уточнень, додатків, обумовлених специфікою експортно-імпортних операцій, видом товару, транспортуванням, базисом поставки, конкретними розрахунками тощо. Кожний договір (контракт) є індивідуальним [2, с.14].

Для покращення правовідносин у сфері купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності потрібно пам'ятати, що кожен договір (контракт) є індивідуальним і потребує детальної розробки юридичними службами (юристами, юрисконсультами) сторін, потребує повної відповідності нормативно-правовим актам та міжнародним угодам, а також потребує ефективного переговорного процесу між сторонами договору (контракту) купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності з метою усунення всіх можливих суперечок та спорів на цій стадії, закріплення в самому договорі (контракті) купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності лише тих умов, що відповідають інтересам обох сторін, є чітко вирішеними, не потребують додаткового тлумачення, не мають на меті введення в оману чи обман іншої сторони, націлені на повне виконання умов договору (контракту) купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності кожною стороною [2, с.15].

Для зменшення кількості суперечок при укладанні та виконанні договорів купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності сторони мають прийняти низку локальних документів, в яких будуть встановлені основні умови укладання та виконання таких договорів (контрактів). Зазначеними вище документами можуть бути, наприклад, положення про договори (контракти) купівлі-продажу у зовнішньоекономічній діяльності, яке б регулювало всю процедуру укладання та виконання договору (контракту) у зовнішньоекономічній діяльності; Положення про арбітражну комісію, яке надасть можливість уніфікувати на підприємстві процедуру створення та діяльності арбітражних комісій при виникненні суперечок між сторонами при укладанні та виконанні договорів (контрактів). Також майбутні контрагенти можуть укласти договір про спільну діяльність, договір про розрахунки й арбітражну угоду.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959-ХІІ від 16.04.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 29. - Ст. 377.
2. Антошкіна Л. І. Проблеми вдосконалення договірних відносин у зовнішньоекономічній діяльності / Антошкіна Л. І., Беседіна Т. І. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2013. - №4(24). - С.10-16.
3. Креглова Н. Ю. Хозяйственное право : учебное пособие / Н. Ю. Креглова. - [2-е изд., испр. и доп.]. - М. : РДЛ, 2003. - 912 с.

**Лук'яненко Віталій
Олександрович**, студент 6 курсу
навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор
кафедри господарсько-правових
дисциплін навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук
Петрина В.Н.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ПІДПРИЄМСТВ

Згідно із законодавством України, зокрема ч. 2 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» (надалі – «Закон»), при реєстрації юридичної особи мають зазначатися відомості про організаційно-правову форму відповідної юридичної особи, які надалі вносяться до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (надалі – «Реєстр»). Таким чином, перед особами, які мають намір створити юридичну особу з метою здійснення господарської діяльності

постає питання: юридичні особи яких саме організаційно-правових форм можуть бути суб'єктами господарювання?

Шукаючи відповідь на це питання ми звертаємось до ч. 2 ст. 55 Господарського кодексу України (надалі – «ГКУ»), згідно з якою «суб'єктами господарювання є: 1) господарські організації - юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку», і вирішуємо створити підприємство відповідно до ГКУ. Тоді перед нами постає питання: а які існують організаційно-правові форми підприємств, що можуть бути створені відповідно до ГКУ? Переглянувши увесь ГКУ ми не знаходимо ні переліку організаційно-правових форм підприємств, ні визначення поняття організаційно-правової форми. Проте знаходимо статтю 63 ГКУ, яка називається «Види та організаційні форми підприємств», яка, згідно з її назвою, мала б давати відповідь на постале перед нами питання. Але в даній статті, не дивлячись на її назву, не зазначається жодна організаційно-правова форма підприємств, а мова йде виключно про види підприємств. Так, наприклад, в ч. 1 даною статті йдеться про те, що «залежно від форм власності, передбачених законом, в Україні можуть діяти підприємства таких видів:

приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи);

підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності);

комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади;

державне підприємство, що діє на основі державної власності;

підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності);

спільне комунальне підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами - суб'єктами співробітництва.

В Україні можуть діяти також інші види підприємств, передбачені законом».

Усього в ГКУ згадується біля двох десятків різноманітних видів підприємств, зокрема, приватне підприємство, підприємство колективної власності, комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство, засноване на змішаній формі власності, спільне комунальне підприємство, підприємство з іноземними інвестиціями, іноземне підприємство, унітарне підприємство, корпоративне підприємство, кооперативне підприємство, дочірне підприємство, державне унітарне підприємство, державне комерційне підприємство, казенне підприємство, комунальне унітарне підприємство, підприємство споживчої кооперації, підприємство громадських організацій, підприємство релігійних організацій, фермерське господарство, асоційоване підприємство тощо. Проте, ніде в ГКУ не зазначено що є організаційно-

правовою формою підприємств і в яких організаційно-правових формах підприємства можуть бути створені, ну і, відповідно, зареєстровані в Реєстрі.

Пошук визначення організаційно-правових форм підприємств в інших законодавчих актах України також не приносять будь-яких результатів. Усвідомлюючи, що законодавчі акти України не дають визначення і переліку організаційно-правових форм підприємств, ми задаємося питаннями: (1) а чим мають керуватися засновники підприємств при визначенні організаційно-правової форми підприємства, яке вони створюють? (2) Чим має керуватися Державна реєстраційна служба України, вносячи до Реєстру відомості про організаційно-правову форму підприємства, що створюється? Пошук відповіді на ці питання приводить нас до такого документа, який називається Державний класифікатор України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання» (ДК 002:2004), що затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.05.04 № 97. Цей документ містить визначення поняття «організаційно-правова форма господарювання» та встановлює, що чинним законодавством передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств та організацій з такими організаційно-правовими формами: державне підприємство, казенне підприємство, комунальне підприємство, дочірнє підприємство, іноземне підприємство, підприємство об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємство споживчої кооперації. Таким чином, замість двох десятків видів підприємств, згаданих в ГКУ, де юре можна створити і зареєструвати підприємства усього семи організаційно-правових форм.

У зв'язку з цим виникає питання: для чого в ГКУ згадуються усі ті види підприємств, які насправді не підлягають реєстрації? Адже ГКУ не є якоюсь науковою працею, де можна певні явища кваліфікувати за довільними критеріями. Зважаючи на це, є очевидним, що ГКУ має бути доопрацьований і позбутися надуманих видів підприємств.

Корж Юлія Анатоліївна,
студентка 6 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Нескороджена Л.Л.**

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ

Актуальність вивчення правового режиму майна членів кооперативу представляється особливо важливою в умовах нестабільної економіки. Численні факти свідчать про те, що громадяни, що створюють кооперативи або вже їх створили, не володіють як правило, знаннями, необхідними для правильної, відповідно до законодавства, організації їхньої роботи. Оскільки навіть в правовій науці немає чіткого розуміння правового режиму майна виробничого кооперативу, існують різні думки щодо його визначення.

В правовій науці склалися різні підходи до розуміння правового режиму кооперативних відносин власності. Деякі автори вважають, що члени кооперативу передають загальним зборам тільки повноваження щодо управління своїм майном, а паї залишаються приватною власністю.[1,с.89]. В літературі також існує думка, що « виробничий кооператив є власником майна як юридична особа, а члени – колективними власниками паю, який вони вносять при вступі та отримують при виході з кооперативу» .[2, с. 140]. Інші науковці підтримують ту думку, що особи, які передали частину свого майна у вигляді пайового внеску, втрачають право власності на нього і відповідно набувають «право на пай, тобто, право на частку в майні кооперативу у вартісному виразі», а кооператив відповідно стає суб'єктом права власності на таке майно. Більш обґрунтованою є остання точка зору, адже члени кооперативу мають право лише на отримання паю при виході (виключенні) з кооперативу та на щорічне нарахування частини прибутку (кооперативні виплати та виплати на паї).

Також єдиних підходів щодо правового визначення режиму майна кооперативів не склалося і у судовій практиці. Наприклад, Господарський суд Севастополя (справа №50200/5/014 від 13 лютого 2008р.) за позовом члена виробничого кооперативу « Горний» про виділення частки майна та встановлення права власності, при постановленні свого рішення керувався нормами не господарського, а цивільного кодексу України, а саме ст.364, і кваліфікував кооперативні відносини власності як спільну часткову власність членів кооперативу [3]. Аналогічну позицію зайняв Господарський суд Вінницької області у рішенні від 9 червня 2008 року по справі 9/27-08 про стягнення заборгованості, в якому режим майна пайового фонду виробничого кооперативу був визначений як « майно спілки співвласників» [4]. Таке ототожнення відносин кооперативної власності зі спільною власністю є неприйнятним у правозастосуванні, але наведені приклади лише свідчать про недоторканість господарсько-правового забезпечення відносин власності у кооперативах та відсутність єдиних підходів при вирішенні майнових спорів, що виникають у кооперативах, на практиці.

На сьогодні і Конституція України і, ЦК України не містять згадки про право колективної власності. А оперують поняттям « право власності юридичних осіб». На відміну від ЦК, ГК України виділяє підприємства колективної власності, до яких відносять виробничі кооперативи, підприємства споживчої кооперації, підприємства громадських та релігійних організацій та інші підприємства, передбачені законодавством.

На підставі вище викладеного, я погоджуюсь з ГК України, оскільки виробничі кооперативи можна назвати підприємством колективної власності.

Відповідно варто вдосконалити господарське та цивільне законодавство, і прийти до єдиного визначення щодо правового режиму майна виробничих кооперативів.

Список використаних джерел:

1. Федорович В. Правові основи створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні/ В. Федорович – Львів : Алас, 1998.-142 с.
2. Сельскохозайственная кооперация: теория, мировой опыт, проблемы возрождения в России /отв. Ред. И.Н Буздалов.- М.: Наука, 1997.- 226 с.
3. Рішення Господарського Суду міста Севастополя від 13 лютого 2008 року № 5020 електронний ресурс точка доступу http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_2152447.html
4. Рішення Вінницького господарського суду від 9 червня 2008 року по справі 9/27-08 електронний ресурс точка доступу http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_2152447.html

Волощук А.С., студентка 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА: КОРИСНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Статистичні дослідження показали, що понад 40% населення Землі працевлаштовано у більше ніж 700 тис. кооперативів, що перетворило споживчу кооперацію на пріоритетний напрямок розвитку кооперативного руху у глобальному масштабі [1, с. 8]. В Україні у період 2010-2013 рр. діяльність споживчої кооперації була прибутковою, до того ж зростання прибутку перевищило 16,6% [2]. Науковці стверджують, що пріоритети стратегічного розвитку споживчої кооперації в Україні містять таке завдання, як пропагування ідей кооперативного руху та переваг кооперації як «самобутньої та соціально орієнтованої системи» [1, с. 9]. В цьому зв'язку може стати у нагоді позитивний досвід, напрацьований в країнах світу.

Важливість кооперативного сектора економіки підтверджується розвитком та державною підтримкою кооперативів в країнах Європейського Союзу. Такі кооперативи характеризуються наступним:

- 1) великі обсяги операцій;
- 2) високий рівень конкурентоспроможності, внаслідок ефекту масштабу та концентрації господарської діяльності;
- 3) дієве державне стимулювання різних видів кооперації;
- 4) диверсифікація та індустріалізація діяльності традиційних видів сільськогосподарських кооперативів;
- 5) зростання потужності кооперативів третинного сектора та обслуговуючих кооперативів, особливо в галузі туризму;
- 6) високий рівень інтеграції кооперативів з різних галузей діяльності;
- 7) диверсифікація діяльності кооперативів шляхом комбінування функцій виробництва, матеріально-технічного постачання, маркетингу та сервісу;
- 8) інноваційний характер кооперативного підприємництва;
- 9) поглиблення міжнародної інтеграції кооперативів.

Відомо, що країни Європейського Союзу досягли позитивних результатів у сфері кооперації завдяки суттєвій державній підтримці кооперативів та досвіду розвитку кооперативного сектора економіки в країнах Європейського Союзу [3-5].

На нашу думку, на значну увагу заслуговує кооперативний рух Швеції. Ця країна характеризується динамічністю і інноваційністю кооперативної діяльності. Шведські кооператори використовують найсучасніші технології і методи бізнесу. Споживча кооперація Швеції ґрунтується на системі самообслуговування та системі супермаркетів. Широке застосування технології глибокозаморожених продуктів дозволило стати споживчим кооперативам Швеції провідними експортерами даних продуктів. Споживча кооперація Швеції входить у десятку кращих торгових компаній країни. Таких успіхів в кооперативній сфері Швеція досягла завдяки таким принципам діяльності:

- демократичний характер управління, заснований на рівноправності всіх членів і принципах демократичної побудови організаційної структури кооперативів;
- неприпустимість збагачення одного члена кооперативу за рахунок іншого, справедливий розподіл прибутку між членами, а саме пропорційно до їх економічної діяльності;
- обов'язковість відрахувань до фондів згідно зі статутом;
- відсоток нарахувань на пайовий капітал у разі розподілу прибутків має бути суворо обмежений.

Таким чином, споживча кооперація Швеції може бути визнана одним з найкращих прикладів здійснення кооперативної діяльності для багатьох розвинених країн світу.

На нашу думку, слід звернути увагу на можливість використання міжнародної кооперативної співпраці як засобу підвищення конкурентоспроможності економіки України, що, безумовно, сприятиме прогресу євроінтеграції [5-6]. В цій сфері роль Міжнародного кооперативного

альянсу як основної форми співробітництва переоцінити важко. Членство Центральної спілки споживчих товариств України в Альянсі вочевидь надало додаткових можливостей для активізації українських кооператорів у міжнародній співпраці. Таким чином, актуальним напрямом реформування законодавства слід вважати відтворення міжнародних кооперативних принципів у вітчизняному законодавстві.

Список використаних джерел:

- 1.Осадчук Ю.М. Аналіз сучасного стану розвитку системи споживчої кооперації // Молодий вчений.-№6 (09).- 2014.-С. 8-10.
- 2.Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій системи Укоопспілки за 2010-2013 роки / Укоопспілка.- К.: 2010, 2011, 2012, 2013.
- 3.Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / авт. кол. : А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін. ; Нац. ін-т стратег. дослідж. ; Ін-т екон. прогнозування НАН України ; М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
- 4.Social partner programme – SPP. – Praha, 18–19 June 2007. – 36 p.
- 5.Маслов Є. В. В чому майбутнє споживчої кооперації? // Одеські вісті. – 2007. – № 97. – С. 4–5, 7.
- 6.Блізняк А.В. Міжнародно-правове співробітництво в сфері регулювання споживчої кооперації : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук.- НЮАУ: Харків, 2008. - 22 с.

Гуменюк Жанна Олександрівна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Пожидаєва М.А.**

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Законодавче забезпечення функціонування банківської системи України було здійснене з прийняттям у 1991 році Закону України “Про банки та банківську діяльність”. Але фактично діяльність комерційних банківських установ на території України почалась раніше.

Перший етап в історії створення українських комерційних банків був пов'язаний зі спробою державного (директивного) реформування банківської системи СРСР. На цьому етапі українські комерційні банки реєструвались у Москві, як комерційні банки, що були створені на основі установ Державного банку СРСР, та продовжували діяти зі статусом державних банків.

У 1991 р., одразу після проголошення незалежності України, почався другий етап - перереєстрація комерційних банків в Українській республіканській книзі реєстрації банків, валютних бірж та інших фінансово-кредитних установ. При цьому в більшості комерційних банків відбулись істотні зміни у складі їх учасників. Так, державні комерційні банки (Промінвестбанк, АПБ "Україна", Укрсоцбанк) були акціоновані клієнтами та персоналом банків.

Третій етап (1993-1996 рр.) становлення банківської системи, характеризувався створенням нових банків, що залучали значний приватний капітал, капітал спільних та малих підприємств, акціонерних товариств, а також кошти державних бюджетних та позабюджетних фондів. Протягом 1993-го року в Україні було створено близько 100 дрібних, так званих кишенькових, комерційних банків [3].

Четвертий етап (1996-1998рр.): стабілізація банків та впровадження національної валюти - гривні. Це був ключовий етап становлення вітчизняної банківської системи.

П'ятий етап (1998-2008рр.) - 1998 рік можна назвати роком фінансової кризи в Україні. Девальвація гривні в цей рік становила приблизно 80 %. У зв'язку з цим банки в сукупності втратили близько одного мільярда доларів США свого капіталу[2].

Враховуючи досвід минулого, необхідно привернути більше уваги на сучасні тенденції розвитку банківської системи України. З 2000 року в світі поширюються процеси глобалізації, які знайшли своє відображення і в банківському секторі України. Наслідком цього став приріст в Україні комерційних банків з іноземним капіталом, що є свідченням розширення ринків ведення бізнесу для іноземних банків. У 2000 році в Україні зареєстровано 15 банків з іноземним капіталом, а на початок 2008 року - вже 47 банків [1].

У 2008 році банківська система України отримала ще один «удар» у вигляді зовнішнього впливу - світової фінансової кризи. Наслідком цього стало погіршення ліквідності комерційного банку. Ця ситуація викликала шалене бажання клієнтів через звернення до банків отримати свої вклади [5].

У 2012 році та за 10 місяців 2013 року банківська система продемонструвала:

- стабільний розвиток українських банків;
- зменшення присутності іноземного капіталу в банківській системі України;
- достатню ліквідність українських банків [4].

Можна вважати, що 2014 рік став для банків справжньою "перевіркою на міцність". На думку НАБУ, одним з істотних ризиків на даний момент є можливе погіршення платоспроможності ряду позичальників, пов'язане зі

складною політичною та економічною ситуацією. Негативних факторів декілька: політична нестабільність, падіння курсу національної валюти, ймовірні проблеми з експортом продукції на ринки країн-членів Митного союзу.

Тому для підтримки якості кредитних портфелів банкам необхідно в першу чергу направити зусилля на роботу з позичальниками Кримського регіону, а також приділити увагу моніторингу фінансового стану підприємств-експортерів, які працюють з країнами СНД [6].

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України // <http://www.bank.gov.ua>
2. Лаптев С.М. Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід): Навч. посіб. / С.М. Лаптев, М.П. Денисенко, В.Г. Кабанов, О.С. Любунь. – К. : Вид-во “Професіонал”, 2004. – 320 с.
3. Деревська О.Б. Тенденції та перспективи розвитку банківської системи України / О.Б. Деревська // Вісник університету банківської справи Національного банку України. - 2012. - №15. - С.26-31.
4. Підсумки діяльності банківської системи України за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sf-bank.com.ua/ua....ik.html>
5. Гриньков Д. Взять штурмом // Бизнес. – 2010. – № 1 (884).
6. Офіційний сайт Незалежної асоціації банків України – Режим доступу: http://www.nabu.com.ua/ukr/press_centra/news/95955/

Телявська Марина Миколаївна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ **Волківська Т.Ф.**

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ ПІДРЯДУ НА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЕКТНИХ ТА ПОШУКОВИХ РОБІТ

Останнім часом дуже активно почали розвиватися відносини у галузі будівництва, і як наслідок виникла потреба у договірному регулюванні таких відносин.

Як відомо, будівництво може виконуватися господарським, підрядним та змішаним способом. Але незалежно від способу будівництва, для регулювання таких відносин застосовуються різноманітні договірні типи, серед яких переважають договори підрядного типу.

Питання юридичної природи договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт є досить суперечливим. Загалом, дослідженням природи зазначеного договору, його змісту, порядку укладення, зміни, розірвання займалися Ю. Г. Басін, Н. С. Кузнецова, О. О. Підпригора та інші науковці. Проте, неоднозначність законодавчого регулювання відносин з проведення проектних та пошукових робіт вимагає дослідження зазначеного договору на предмет встановлення його юридичних характеристик та визначення місця в системі договорів у будівництві.

У зв'язку з цим виникає проблема з регулювання даного договору. Для вирішення цієї проблеми спочатку треба визначити сферу застосування договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

Господарський кодекс України (далі - ГК України) ці відносини врегульовує у главі 33 «Капітальне будівництво», де договору підряду на проведення проектних і досліджувальних робіт присвячена стаття 324, згідно з якою за договором підряду на проведення проектних і досліджувальних

робіт підрядник зобов'язується розробити за завданням замовника проектну документацію або виконати обумовлені договором проектні роботи, а також виконати досліджувальні роботи, а замовник зобов'язується прийняти і оплатити їх.

Відповідно до ст. 887 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт підрядник зобов'язується розробити за завданням замовника проектну або іншу технічну документацію та (або) виконати пошукові роботи, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити їх.

Як видно із вказаних статей визначення поняття договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт у ЦК України та ГК України є

ідентичними. У зв'язку з цим зазначені договори можуть використовуватися як при регулюванні цивільно-правових, так і при регулюванні господарсько-правових відносин, залежно від того який суб'єктний склад таких відносин і у якій сфері виникають права та обов'язки сторін.

Крім того, позитивному регулюванню таких відносин сприяє норма ч. 2 ст. 175 ГК України, відповідно до якої майнові зобов'язання, які виникають між учасниками господарських відносин, регулюються ЦК України з урахуванням особливостей, передбачених ГК України. Це створює основу для регулювання господарських відносин тими ж цивільними нормами, які застосовуються до будь-яких цивільних правовідносин.

Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт за своєю правовою природою є двостороннім, консенсуальним, оплатним договором, що опосередковує виконання робіт у сфері будівництва й спрямований на виконання робіт та досягнення результату, відокремленого від роботи. Наявність специфічних ознак відрізняє цей договір від усіх схожих договорів і дозволяє йому зайняти окреме місце в системі договорів. В Господарській діяльності це договір регулюється Господарським кодексом, але ми бачимо що норми ГКУ переплітаються з нормами Цивільного кодексу.

Список використаних джерел:

1. Баат Ю. Г. Правовые вопросы проектирования в строительстве. / Ю. Г. Басин. - М.: Госюриздат, 1962. - 162 с.
2. Цивільне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - Кн. 2. - 640 с.
3. Рассудовский В. А. Договор на выполнение проектных и изыскательских работ в капитальном строительстве / В. А. Рассудовский. - М.: Изд-во АН СССР, 1963. - 160 с.

Михальчук Дарія Сергіївна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Пономарьова Т.С.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ У ЗОНІ АТО

На сьогодні, питання здійснення страхових виплат у зоні проведення АТО – є одним із найважливіших та найактуальніших питань, винесених на обговорення. Проблема виконання договірних зобов'язань за договором страхування в зоні проведення антитерористичної операції являється предметом постійних дискусій, оскільки страхові компанії відмовляють своїм клієнтам у компенсації збитку за страховими випадками, які настали в зоні проведення АТО.

Як свідчать прецеденти судової практики, відмови у страхових виплатах набирають обертів постійності. Свідченням цього є зростання кількості судових позовів, пов'язаних з відмовами платити відшкодування по подіях в зоні АТО, також мають місце і реальні страхові виплати, однак, у більшості випадків, це лише жест доброї волі від страхової компанії, що цінує власний імідж. У разі відмови, страхові компанії обґрунтовують свою позицію тим, що те, що відбувається на сході України, підпадає під визначення «форс-мажор» і вважають це вагомою причиною для відмови у виплатах. З одного боку, у всіх страхових договорах завжди присутній пункт про форс-мажорні ситуації, що не покриваються страховкою. Згідно п. 2 ст.14 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 2 вересня 2014 року, форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили), - це надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами, а саме: загроза війни, збройний конфлікт або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим

ембарго, дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, військові дії, оголошена та неоголошена війна, дії суспільного ворога, збурення, акти тероризму, тощо [2]. Відшкодування за збитками в даному випадку потерпілим не виплачується. Але якщо ми звернемося до статті 26 Закону України "Про страхування", що містить перелік підстав для відмови у виплаті компенсації, то не знайдемо жодних згадок про АТО [1]. Хіба що пряма вказівка на АТО буде окремо визначена в страховому договорі. Цілком імовірно, що незабаром проведення АТО стане класифікуватися як форс-мажор. Але на сьогоднішній день в страхових договорах такого пункту немає. А, значить, страхувальник має повне право оскаржити в суді відмову у виплаті страхового відшкодування збитку, нанесеного в зоні АТО, і отримати належну йому компенсацію.

До цих пір кожен страхувальник вирішував цю проблему власними силами. Одні зверталися за визнанням форс-мажору за договорами страхування в Торгово-промислову палату України, інші — в СБУ. Дійшло до того, що клієнту стали відмовляти на підставі введеного так званої ЛНР воєнного стану, але і в даному випадку питання спірне. Також ст.5 Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» визначає, що надзвичайний стан на території України або в окремих її місцевостях вводиться Указом Президента України, який підлягає затвердженню Верховною Радою України протягом двох днів з моменту звернення Президента України. У даному випадку, ніякого указу введено не було, таким чином, слід зазначити, що відмови у виплаті страхових виплат страхувальникам є безпідставними [3].

Ще один потенційний козир в руках страхувальника - юридично грамотне оформлення документів компетентних органів (РУВС, ДАІ), з відповідними формулюваннями. Наприклад, факт потрапляння осколка міни / гранати в ваше майно можна описати як "пошкодження тупим важким предметом"; націоналізацію на користь ЛНР / ДНР - "таємним розкраданням майна, що перевозиться" і т.д. Це допоможе зміцнити позицію страхувальника в подальших переговорах зі страховою компанією.

Обставини вкрай непрості. Єдине адекватне рішення в подібних випадках, є чітке визначення ряду понять, що мають значення не тільки у сфері страхування, а і є суттєвими для ряду інших, які забезпечать надання правильної кваліфікації усього того, що відбувається на території Східної України, дозволить уникнути різних трактувань стосовно однотипних ситуацій.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про страхування (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 18, ст. 78) - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Закон України Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 44, ст.2040) - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Закон України Про правовий режим надзвичайного стану (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 23, ст.176) - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Лапій Максим Сергійович, студент 11 МСБП групи курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛОМБАРДІВ В УКРАЇНІ

Діяльність ломбардів із надання кредитів є одним із найстаріших видів кредитування населення. Перший ломбард в Україні з'явився в кінці XVIII століття і видавав позики під золоті та срібні речі. Ломбард — це не банківська кредитно-фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений термін і під відсоток, зберігання речей та надання супутніх послуг, пов'язаних з діяльністю ломбарду.

Дослідженням теоретико-практичних основ діяльності ломбардів в останні роки приділялася велика увага. Дослідження даної теми на сьогодні є доволі актуальним, адже з кожним роком значно зростає частка ломбардів на фінансовому ринку України. За статистичними даними, послугою ломбарду щороку користується більше п'яти мільйонів людей у всьому світі. Даний вид діяльності власникам ломбардів приносить досить серйозний фінансовий дохід, а населенню — задоволення потреби в коштах швидко та без складної процедури оформлення кредиту [2, с.345].

В Україні Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» відносить ломбарди до фінансових установ, які надають фінансові послуги [1], а саме кошти у позику на умовах фінансового кредиту. Такий кредит, в даному випадку, має забезпечуватися заставою майна.

По закінченню строку дії договору фінансового кредиту (позики), в разі невиконання позичальником зобов'язань, ломбард, згідно з Цивільним кодексом України та Законом України «Про заставу» має право звернути стягнення на предмет застави та за рахунок останнього задовольнити свої вимоги по кредиту. Для забезпечення зобов'язань щодо повернення кредиту та сплати відсотків за користування кредитом, ломбарди беруть під заставу рухоме майно (найбільш поширеним видом є ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів п дорогоцінного каміння, побутова техніка тощо).

До основних повноважень ломбарду належать: ломбард надає фінансові послуги - операції з фінансовими активами, що здійснюються в

інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів; конкретний вид фінансових послуг, що здійснюється ломбардом, - надання грошових коштів в позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту; ломбард здобуває статус установи після внесення запису про нього у відповідний державний реєстр фінансових установ; при створенні ломбарду або у разі збільшення розміру зареєстрованого статутного (пайового) капіталу, статутний (пайовий) капітал повинен бути сплачений у грошовій формі та розміщений на банківських рахунках комерційних банків, які є юридичними особами за законодавством України, якщо інше не передбачено законами України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг; спеціальний державний уповноважений орган Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг здійснює державне регулювання, нагляд за діяльністю фінансових ломбардів), проводить їхні перевірки й інспектування [1].

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 12 липня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 1. - Ст. 1.
2. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 6- вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 640 с.

Геращенко Вікторія Ігорівна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Нескороджена Л.Л.**

ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІСНУВАННЯ ВІЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН

Сьогодні в Україні виникає безліч питань, пов’язаних з недосконалістю податкового законодавства, високим оподаткуванням, негнучкою системою управління. Вільні економічні зони – це те, що може поліпшити дію цих факторів. Їх функціонування орієнтоване на розвиток підприємницької діяльності у певному регіоні, наданням податкових та інших пільг підприємствам, які діють

на території зони. Це дасть змогу підприємствам знизити ціни на свою продукцію, внаслідок чого дасть можливість підприємствам, які діють в інших регіонах і пов'язані з підприємствами вільної економічної зони економічними зв'язками, також знизити ціну на свою продукцію, але при цьому зберегти суму податків, які сплачуються, на тому ж рівні. Саме зниження цін зробить продукцію більш конкурентоздатною. Свою ефективність вільні економічні зони довели у багатьох країнах світу. При створенні цих зон на території України, корисним для нашої країни може стати досвід США та країн Центральної та Східної Європи.

Закон України “Про загальні засади створення і функціонування (спеціальних) вільних економічних - зон” – основний законодавчий акт, згідно з яким вільна (спеціальна) економічна зона являє собою частину території України, на якій встановлюються і діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування дії законодавства України. На території вільної (спеціальної) економічної зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб. Цей закон один з головних, що регулює функціонування спеціальних (вільних) економічних зон на території України.

Відповідно до ст. 3 ЗУ «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» можуть створюватись такі типи ВЕЗ:

- вільні митні зони і порти;
- експортні, транзитні зони;
- митні складим;
- технологічні парки ;
- технополіси;
- комплексні виробничі зони;
- туристсько-рекреаційні, страхові, банківські зони тощо.

Деякі зони можуть поєднувати у собі функції, властиві різним зазначеним типам вільних економічних зон.

Згідно ст.5 ЗУ «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» спеціальні (вільні) економічні зони створюються Верховною Радою України за ініціативою Президента України, Кабінету Міністрів України або місцевих Рад народних депутатів України та місцевої державної адміністрації. У вільних (спеціальних) економічних зонах створюються сприятливі валютно-фінансові умови для розвитку банківсько-кредитної системи, страхування та система державного інвестування.

Вільні економічні зони довели свою ефективність у багатьох країнах світу, але в Україні цей досвід не може бути використаний повною мірою.

Такі фактори, як: відсутність досвіду роботи у спеціальних економічних зонах; недосконалість нормативної бази у цій сфері; великий ризик, коли через політичні зміни можуть змінитися умови функціонування вільної економічної зони, які можуть негативно вплинути на діяльність та подальших розвиток вільних економічних зон на території України.

Юсіфлі Бахтія Таптиг Огли,
студент 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БАНК»

Зміст, який вкладали у слово «банк», змінювався одночасно із розвитком банківської діяльності, зростанням ролі банків в економіці, а також із розширенням переліку банківських операцій.

В економічній літературі нема єдиного узгодженого поняття визначення банку. Так у Законі України «Про банки і банківську діяльність» ухваленого Верховною Радою України УРСР у 1991р., який ознаменував початок створення банківської системи України, подано таке визначення: «це установи, функцією яких є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове й розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій, передбачених чинним законодавством» [1]. В основу цього покладено перелік операцій, виконуваних банками, а саме: надання кредитів, залучення депозитів, касове та розрахункове обслуговування, здійснення валютних операцій. Закон України був спробою становлення банківської системи. Саме тому в грудні 2000 року Верховною Радою України було прийнято новий Закон України «Про банки і банківську діяльність» і в його останній редакції від 02.08.2014 р. подано таке трактування поняття «банк». Це юридична особа, яке має виключне право на підставі ліцензії Національного Банку України здійснювати у сукупності таких операцій: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та залучення зазначених коштів від свого імені на власних умовах і на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб.

Порівнявши ці два визначення, можемо зробити висновок про законодавче визначення статусу банків в Україні, а також про виключне право НБУ щодо видачі банківських ліцензій, яке закріплено в законі від 7 грудня 2000 року.

Схожу дефініцію банку надводить Г.М. Азаренкова, трактуючи банк як юридичну особу, котрій на підставі ліцензій та чинного законодавства надане право здійснювати банківські операції на комерційній основі [2, с. 9].

Своє розуміння цього поняття надає В.О. Онищенко. Банком він вважає фінансового посередника, який виконує одну або декілька законодавчо закріплених банківських операції [3, с. 5]. На нашу думку таке визначення є не точним, оскільки для залучення коштів населення є і інші посередники, які за своїм статусом не є банками.

Очевидно, що даючи правове трактування поняття банку доцільно застосувати статтю 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність», що визначає банк як фінансового посередника, який на підставі ліцензії НБУ здійснює операції, що законодавством визнані як банківські.

У термінологічному словнику ринкової економіки [4, с. 45] подано абсолютно ідентичні визначення банку, де під цим поняттям розуміється «фінансова установа, яка зосереджує тимчасово вільні кошти, надає їх у тимчасове користування у формі кредитів, стає посередником у взаємних виплатах і розрахунках між клієнтами, а також регулює випуск грошей. Як бачимо, у цьому визначенні, на відміну від вище зазначених, з'являється функція, що регулює грошовий обіг.

Вельми цікаве визначення банку надає видатний вчений А.А. Мащеренков. Банком він вважає «цілісне підприємство, яке складається з низки підрозділів, що функціонують відносно автономно один від одного, яке забезпечує перерозподіл грошових засобів в економіці і є організацією системи розрахунків, а також здійснює специфічну підприємницьку діяльність на фінансовому ринку.

Отже, вважаємо надати таку дефініцію банку, це – цілісне фінансове підприємство, до складу якого входять відносно автономні підрозділи, яке на підставі ліцензії Національного Банку України здійснює депозитні, кредитні та інші фінансові операції на комерційних засадах.

Список використаних джерел:

1. Про Банки і банківську діяльність : Закон України від 20.03.1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 25. – ст. 281.
2. Азаренкова Г.М., Дікань Л.В., Новосельцеві Т.О. Сучасні комерційні банки: персонал, розвиток, організація : монографія / Г.М. Азаренкова, Л.В. Дікань, Т.О. Новосельцеві. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 131 с.
3. Онищенко В.О. Основи банківської справи : навч. посібн. / В.О.Онищенко. – Полтава : Вид-во ПДТУ, 1999. – 163 с.
4. Термінологічний словник ринкової економіки : глобалізація та маркетинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/economics/mochernyj_et/vocabulary.htm.

Хрустіков Є.Ю., студент 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових

дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент **Котирло О.О.**

ПРАВОВІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

У результаті здійснення організаційно-правових заходів суб'єктами бюджетного контролю виявляється значна кількість порушень, учинених учасниками бюджетного процесу. Наслідком скоєння таких деліктів у багатьох випадках є не лише застосування щодо розпорядників та одержувачів бюджетних коштів заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, передбачених статтею 117 Бюджетного кодексу України, але й притягнення відповідних посадових осіб до адміністративної відповідальності, що відповідає принципу «міжгалузевого характеру відповідальності за порушення бюджетного законодавства»

Учасниками бюджетного процесу Бюджетний кодекс України вважає органи, установи та посадових осіб, наділених бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами). У статті 116 Бюджетного кодексу України передбачено, що порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених Бюджетним кодексом України чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання. За такі порушення до юридичних осіб застосовуються заходи впливу (зупинення операцій з бюджетними коштами, призупинення або зменшення бюджетних асигнувань, безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів та інші), які характеризуються як заходи фінансово-правового примусу. Відповідно до статті 121 Бюджетного кодексу України порушення бюджетного законодавства, вчинене розпорядником чи одержувачем бюджетних коштів, може бути підставою для притягнення до відповідальності згідно з законами України його керівника чи інших відповідальних посадових осіб, залежно від характеру вчинених ними діянь тягнуть за собою адміністративну відповідальність відповідно до статті 164¹² «Порушення бюджетного законодавства» кодексу України про адміністративні правопорушення.

Така ситуація зумовлює необхідність активізації досліджень права на захист (оскарження) та інших процесуальних прав учасників бюджетного процесу у цих видах проваджень.

Зокрема, особа (учасник бюджетного процесу), яка притягається до адміністративної відповідальності, має право:

- ознайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання;
- під час розгляду справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати

рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою здійснюється провадження;

– оскаржити постанову у справі.

Інші елементи права на захист – бути присутнім представнику розпорядника чи одержувача бюджетних коштів при розгляді справи; користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права при розгляді справи.

Основні проблеми реалізації права на оскарження рішення про застосування заходу впливу виникають у зв'язку з дотриманням вимог щодо строків звернення до адміністративного суду.

Такий стан нормативно-правового регулювання прав учасників бюджетно-деліктного провадження зумовлює необхідність унесення змін до Бюджетного кодексу України або прийняття окремого законодавчого акта, який би поряд із регламентацією основних засад, організації та стадій бюджетно-деліктного провадження, визначив перелік і способи реалізації прав юридичних осіб, щодо яких застосовуються заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.

Арман Карапетян, студент 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

РОЗГЛЯД СУДАМИ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ У РОЗУМНІ СТРОКИ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПРАКТИКИ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Досвід вивчення судової практики у господарських спорах показав очевидну закономірність: особа яка звертається до суду з позовом про захист, відновлення своїх порушених прав, фактично не може вважатися захищеною від затягування процесу, а застосування поняття «розумний строк» не вирішує цієї проблеми. Вважаємо, що це питання на сьогоднішній є надзвичайно важливим.

Як відомо, якщо одним із правових наслідків пропуску процесуальних строків учасниками процесу є втрата ними права здійснити відповідну процесуальну дію, то по відношенню до дій або бездіяльності судді такий наслідок вочевидь не може бути передбачений. Слід погодитись із тими дослідниками, які вказують, що застосовані у Законі України «Про судоустрій і

статус суддів» [1] та Господарському процесуальному кодексі України [2] поняття «розумний строк» та «розгляд справ у розумні строки», не можуть бути використані так, щоб відбулося поновлення порушених прав добросовісного суб'єкта господарювання, оскільки відсутній обов'язковий зв'язок між ними [3]. Отже, на сторони зацікавленої сторони це питання, що тягне за собою такий наслідок, як затягування розгляду справи, а згодом, і виконання рішення, що неприпустимо, адже саме його виконання – справжня мета, якому має бути досягнуто. Саме таке розуміння повністю відповідає прецедентній практиці Європейського суду з прав людини, відповідно до якої враховується при визначенні розумного строку розгляду справи період з надходження до суду позовної заяви, який закінчується виконанням рішення суду.

Більше того, у тому випадку якщо особа неухильно виконує в процесуальному порядку всі вказівки, рішення суду, проходячи через всі етапи господарського процесу, сукупність відповідних періодів часу у розрахунку з моменту подання позову до моменту реального поновлення порушених прав, даний строк майже завжди перевищує усі строки, встановлені передбачені Господарським процесуальним кодексом України. Відомо, що суд за затягування розгляду справи відповідальності не поніс ще жодного разу. Що стосується етапу виконання рішення, то, відповідно до пункту 10 Постанови пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам», за змістом частини 1 ст. 121-2 Господарського процесуального кодексу України, скарги щодо виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів підлягають розгляду господарським судом, який розглянув відповідну справу у першій інстанції, тобто тим господарським судом, що видав виконавчий документ, незалежно від того, якою саме особою подано скаргу, а розгляду таких скарг здійснюється судами за правилами Господарського процесуального кодексу України [4]. Приймаючи до уваги невисокий відсоток оперативного розгляду й за цією категорією справ, можемо дійти висновку, що захист прав суб'єктів господарювання у судовому порядку пов'язаний із неабиякими труднощами.

Перевищення розумних строків при розгляді спору судом є неприпустимим, оскільки порушує п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року [5], а оперативне вирішення спорів помітно додасть визначеності у господарські відносини. Тому вирішення розглянутої проблеми має значну наукову та практичну цінність.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07 липня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 55/1 (30.07.2010). – Ст. 1900.
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6 (11.02.1992). – Ст. 56.
3. Городовенко В.В. Проблеми дотримання розумних строків розгляду за процесуальним законодавством України // Право України.-2012.-№1\2. – С. 404-413

4. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24 жовтня 2011 р. №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод зі змінами, внесеними Протоколом N 11 (Конвенцію ратифіковано Законом N 475/97-ВР від 17.07.97)

Башкірова Тетяна Миколаївна, студентка 11 МСБП групи навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ: ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

В останній час інвестиції стали відігравати особливу роль у житті будь-якої країни. Коли є кошти, їх можна інвестувати в основні фонди або в оборотні кошти, та якщо продукція має достатній ринок збуту, то можна жити досить респектабельно навіть в умовах нестабільної економіки. Але де знайти кошти в час, коли така хитка стабільність як в економіці, так і законодавстві?

Згідно з думкою більшості людей - гроші є у інвесторів, але більшість їх знаходиться за кордоном, де фінансисти грають за своїми правилами. Як будь-яка розумна людина, вони готові вкладати гроші тільки в ті проекти, які принесуть їм найбільшу користь.

Дослідження проблеми інвестування економіки завжди знаходилося у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро - і макрорівнях.

Згідно із Законом України «Про режим іноземного інвестування», під іноземними інвестиціями в Україні розуміють - всі види цінностей, щокладаються безпосередньо іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності згідно з чинним законодавством України [1].

Отже, іноземні інвестиції бувають прямі закордонні і портфельні. Прямі закордонні інвестиції вкладення капіталу резидентом однієї країни (прямим

інвестором) у підприємство – резидент іншої країни з метою набуття довготривалого економічного інтересу [2]. Вони реалізуються шляхом: вкладення компаніями за рубіж власного капіталу — капітал філій і частка акцій у дочірніх і асоційованих компаніях; реінвестування прибутку - частка прямого інвестора в доходах підприємства з іноземними інвестиціями, не розподілена як дивіденди і не переведена прямому інвесторові; внутрішньо корпоративні перекази капіталу у формі кредитів і позик між прямим інвестором, з одного боку, і дочірніми, асоційованими компаніями і філіями - з іншого.

Портфельні інвестиції - вкладення капіталу в іноземні цінні папери, що не дають інвесторові права реального контролю над об'єктом інвестування. Міжнародні портфельні інвестиції класифікуються так, як вони відбиваються у платіжному балансі. Вони розділяються на інвестиції в: акціонерні цінні папери - грошові документи, що обертаються на ринку, що засвідчують майнове право власника документа стосовно особи, що випустила цей документ; боргові цінні папери - грошовий документ, що обертається на ринку, яке засвідчує відношення позики власника документа стосовно особи, що випустила цей документ.

Враховуючи стан економічного потенціалу й обмежені внутрішні інвестиційні можливості впродовж всього періоду трансформації економіки, українська держава намагається створити сприятливі рамкові умови для розвитку інвестиційної сфери.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року // Відомості Верховної Ради України . – 1996. - №19. - Ст. 80
2. Реверчук С. К. Інвестологія: наука про інвестування: навч. посібник. – К.: Атіка, 2001. – 264 с.

Турובה Світлана Олексіївна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Пожидаєва М.А.**

**ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ
УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ**

Грошово-кредитна політика — це система заходів, що реалізуються державою з метою регулювання грошово-кредитних відносин.

Держава створює загальні умови для реалізації цих відносин, формуючи законодавчу базу, визначаючи загальну організацію функціонування кредитних структур і законодавчі основи здійснення грошової емісії та цінних паперів. Розроблена на цій основі грошово-кредитна політика з боку її практичної реалізації забезпечується центральним банком країни, який, виконуючи розроблену і затверджену політику у сфері розвитку кредитно-грошових відносин, у той же час є досить незалежним і самостійним у своїх діях [2].

Стратегічними цілями грошово-кредитної політики є такі: забезпечення можливостей для ефективного функціонування суспільного виробництва, досягнення економічного зростання, покращення добробуту населення, стримування інфляції та недопущення дефолту.

Реалізація стратегічних цілей грошово-кредитної політики в сучасних умовах може базуватися на двох основних теоретичних моделях, розроблених західною економічною наукою. Це, насамперед, кейнсіанська модель, в основу якої покладено тезу про те, що вирішальним елементом при забезпеченні грошово-кредитної політики є рівень відсотка за кредитами, зміна якого, врешті-решт, і впливає на обсяги валового продукту.

Друга модель — монетаристська. В її основу покладено тезу про наявність безпосереднього зв'язку між пропозицією грошей і змінами у валовому внутрішньому продукті. Для цієї моделі головним інструментом регулювання стає сам рівень пропозиції грошей.

Крім стратегічних цілей, грошово-кредитна політика відображає й поточні. Головною серед них є забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Досягнення цієї головної мети, через яку реалізується зв'язок макроекономічних і поточних завдань, що стоять перед грошово-кредитною політикою, пов'язано з формуванням цілої низки конкретних завдань, визначення яких залежить від певної кількості різноманітних чинників.

Насамперед ця політика повинна спрямовуватись на послаблення негативних наслідків, яких завдає економіці та чи інша фаза промислового циклу. Відносно цього центральний банк, реалізуюючи свою грошово-кредитну політику, найчастіше вдається до таких дій на грошовому ринку, які або скорочують грошову масу, або, навпаки, збільшують її [1].

Інструменти грошово-кредитної політики можна згрупувати наступним чином:

- ліміти кредитування;
- пряме регулювання ставки відсотка;
- зміна норми обов'язкових резервів;
- зміна облікової ставки (ставки рефінансування);
- операції на відкритому ринку [3].

Аналізуючи запропоновану групу інструментів, необхідно відзначити, що регулювання ставки відсотка є інструментом прямого регулювання, решта - непрямого регулювання. При переході до ринкових відносин непрямі інструменти часто витісняють інструменти прямого регулювання.

Однією з ключових проблем в реалізації заходів грошово-кредитної політики є ситуація, при якій емісія в національній валюті трансформується в активи в іноземній валюті (конвертація і відтік капіталу або розміщення його в готівковій іноземній валюті і на валютних депозитах).

На нашу думку, саме рішення даної проблеми має стати однією з основних цілей єдиної грошово-кредитної політики. Буде продовжено використання реалізованого Мінфіном України спільно з НБУ механізму розміщення тимчасово вільних бюджетних коштів на депозити в кредитних організаціях, що дозволяє згладжувати вплив нерівномірності бюджетних потоків на стан банківської ліквідності.

Список використаних джерел:

1. Щетинін А.І. Гроші та кредит : підручник / А.І. Щетинін. — К., 2006.
2. Гроші та кредит [Електронний ресурс]/Режим доступу: http://pidruchniki.com/10290228/finansii/groshovokreditna_politika_natsionalnogo_banku_ukrayini
3. Цілі і кредитно-інструменти грошової політики [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://econ-house.ru/ekonomichna-teorija/4/148-cili-i-kreditno-instrumenti-groshovo-politiki>

Арзу Намазов, студент 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ

Однією з підстав виникнення господарських зобов'язань є господарські договори, за допомогою яких опосередковуються зв'язки між суб'єктами господарювання, а також між ними та іншими учасниками господарських відносин. Важливим етапом виникнення договірних правовідносин є укладення договору.

Різним аспектам укладання господарських договорів приділено увагу у наукових працях таких учених-юристів як М.І. Брагінський, О.А. Беляневич, С.М. Бервено, С.О. Теньков та ін.

Укладання господарського договору - це зустрічні договірно-процедурні дії двох або більше господарюючих суб'єктів щодо вироблення умов договору, які відповідають їх реальним намірам та економічним інтересам, а також юридичне оформлення договору (надання цим умовам певної форми) як правового акта [5, 290].

Господарські договори укладаються за правилами, встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України та іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів.

Єдиного порядку укладення господарського договору не існує. Це пов'язано зі складністю господарського життя, а саме:

- багатоманітністю господарських договорів;
- різноманітністю підстав їх укладення (вільне волевиявлення сторін чи обов'язковість укладення договору – відповідно до державного замовлення, державного завдання, завдання власника майна підприємства або попередніх зобов'язань сторін, зафіксованих в їх установчих документах, рамочних контрактах);
- складність визначення оптимального виконавця чи покупця;
- вимоги застосування певних процедур укладення договору, передбачених законом (наприклад, щодо договорів концесії; договорів купівлі-продажу, об'єктів приватизації договорів, виконання робіт, за якими фінансується за рахунок державних коштів) або міжнародними договорами України (в т. ч. на отримання кредитів від міжнародних установ та організацій) тощо [2, с. 285].

Існує декілька способів укладання господарських договорів:

- а) традиційний порядок укладання господарських договорів;
- б) конкурентні способи укладання господарських договорів;
- в) укладання господарського договору шляхом переговорів [4, с. 314].

Ініціатором укладення договору може бути кожна із сторін, яка має право направити іншій стороні проект договору, головне, щоб інтереси сторін не порушувались.

Пропозиція укласти договір має бути чітко висловлена і виражати справжній намір господарюючого суб'єкта вступити в договір. Пропозиція вважається достатньо визначеною, коли в ній зазначено всі істотні умови договору або порядок їх визначення.

Господарський договір вважається укладеним, якщо між сторонами у передбачених законом порядку та формі досягнуто згоди щодо усіх його істотних умов. Істотними є умови, визнані такими за законом чи необхідні для договорів даного виду, а також умови, щодо яких на вимогу однієї із сторін повинна бути досягнута згода.

При укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Сьогодні не існує універсальної моделі договору, що визначала б положення, які мають міститись у договорі. Доцільним було б, щоб в ньому були такі розділи: предмет договору, права та обов'язки сторін, ціна договору та порядок розрахунків (якщо договір платний), умови приймання-передачі

(робіт, послуг, продукції тощо), порядок вирішення суперечок, форс-мажорні обставини, відповідальність сторін, умови розірвання договору, строк дії договору та прикінцеві положення [6].

Порядок оформлення цього документу детально визначений у ст.181 ГК України. Ст.181 ГК України також закріплює можливість укладення господарського договору у спрощений спосіб.

За загальним правилом, господарський договір викладається у формі єдиного документа, підписаного сторонами та скріпленого печатками.

Хоча, відповідно до змін, які відбулися у світлі пом'якшення вимог щодо ведення бізнесу в Україні, суб'єкт господарювання (в. ч. і господарська організація) може діяти без печатки.

Таким чином, договір може бути укладеним тільки шляхом взаємного підписання, про що, на нашу думку, до статті 181 ГКУ слід внести відповідні зміни.

Тобто, важливим етапом виникнення договірних правовідносин є укладення договору. Дотримання порядку укладення договору набуває великого значення, оскільки господарський договір є основним засобом організації відносин між суб'єктами господарювання, гнучким регулятором господарської діяльності та інструментом її планування, формою і засобом організації господарських зв'язків. Господарський договір є формою вираження господарського зобов'язання, а також є одним з видів договорів, що має свої характерні особливості. Йому притаманний особливий суб'єктивний склад, специфіка діяльності суб'єктів господарювання, а також предмет і мета, для досягнення якої укладається цей договір.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України // ВВР України. - 2003. - №18 - 22. - Ст.144.
2. Вінник О. М. Господарське право : навч. посібник. - 2-ге вид., змін, та доп. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - 766 с.
3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини - К.: Атіка, 2012. - 816 с.
4. Несинова С. В., Воронко В. С., Чебикіна Т. С. Господарське право України : навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Несиної. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 564 с.
5. Щербина, В.С. Господарське право : підручник / В.С.Щербина. - 5-те вид., перероб. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2012. - 600 с.
6. Господарський договір: проблеми визначення та укладення // Правовий тиждень: щотижнева інформаційно-правова газета [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121588>.

Ярослав Горбенко, студент
 юридичного факультету
 Українського державного

університету фінансів та міжнародної торгівлі
Науковий керівник: завідувач кафедри цивільного права і процесу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент **Лазько Г.З.**

НОВАЦІЇ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Сучасна ситуація на території України, зумовлює необхідність проведення цілої низки реформувальних заходів з метою розбудови правової європейської країни із розвинутим громадянським суспільством. Так, судова, політична, економічна, соціальна реформи, що відбуваються на сучасному етапі, дають можливість стверджувати про необхідність переосмислення окремих положень чинного законодавства України. Так, господарське законодавство не є виключенням. Відповідних новацій зазнали положення щодо господарсько-правової відповідальності, на що вважаємо за необхідне звернути увагу.

Зокрема, особливості поняття „господарсько-правова відповідальність”. Господарські санкції застосовуються у встановленому законом порядку за ініціативою учасників господарських відносин. Виділяють такі їх види: відшкодування збитків, штрафні санкції та оперативно-господарські санкції. Відповідальність має розглядатися як один із дієвих важелів механізму господарювання, що справляє значний вплив на прискорення економічного розвитку нашого суспільства.

Специфічні ознаки господарської відповідальності. Господарсько-правова відповідальність відрізняється від інших видів відповідальності тим, що поєднує елементи майнового та примусового (організаційного) характеру. Таким чином, господарсько-правова відповідальність визначається і як метод впливу на економічні інтереси, і як механізм перекладання несприятливих наслідків, і як настання цих наслідків.

Оперативно-господарські санкції як найвизначніша новела в сфері господарської відповідальності. Так, оперативно-господарські санкції — це передбачені законодавством або договором засоби оперативного впливу на правопорушника, спрямовані на попередження господарського правопорушення або зменшення його шкідливих наслідків, їх оперативність полягає в тому, що вони вводяться в дію самими суб'єктами або державними органами, які контролюють додержання законності у відповідній сфері господарських відносин. Ці санкції застосовуються незалежно від вини суб'єкта, який порушив господарське зобов'язання.

У науково-практичному коментарі ГК України вказується, що поняття господарських санкцій та їх виділення в окрему самостійну групу є новелою в законодавстві й охоплює широке коло заходів, перелік та порядок здійснення

яких встановлено іншими статтями розділу V Кодексу і спеціальними законами.

Олефіренко Юлія Леонідівна, студентка 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Сучасна практика господарювання показує, що найважливішою ознакою ринкової економіки є існування та взаємодія великих, середніх і малих підприємств та їх оптимальне співвідношення.

У світовій економіці практично немає такої сфери, яка могла б обійтися без продукції та послуг малого бізнесу. На відміну від великого підприємництва, малий бізнес мобільний, швидко реагує на зміни і потреби ринку, пропонує штучний, унікальний товар або послугу, має високу ефективність капіталовкладень і прибутковість.

Питання стосовно малого бізнесу в Україні на сьогодні лишаються ще не достатньо вивченими. Різні аспекти розвитку малого підприємства в Україні досліджувалися та представлені у працях як закордонних, так і вітчизняних науковців, а саме: В. Виговської, З. Варналія, Г. П'ятницької, М. Харченко, Л. Лебедевої, Ю. Долгорукова та ін.

Згідно частиною третьою ст. 55 Господарського кодексу суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

В Україні, за офіційними даними, в 2012 р. у загальному обсязі реалізованої продукції частка малих підприємств склала 12,5%, фізичних осіб-підприємців – 5%. Проте експерти внесок малого бізнесу в економіку України оцінюють значно скромніше – 5-6% ВВП [4].

Аналіз сучасного стану та проблем розвитку малого підприємництва в Україні свідчить про те, що подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може привести до згортання даного сектора економіки з відповідним загостренням економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Малі підприємства в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами.

Проблемою малих підприємств є недостатня ресурсна база як матеріально-технічна, так і фінансова. Практично йдеться про створення нового сектора економіки майже на порожньому місці. Постійні зміни Податкового кодексу України, нерозвиненість механізмів підтримки малого підприємництва не дозволяють цьому сегменту економіки реалізовувати свій потенціал повною мірою. Наступна проблема – це та законодавча база, на яку зараз може спиратися мале підприємництво. Поки вона, ще недосконала, а в багатьох випадках взагалі відсутня. Недоступність грошей і висока вартість кредитних ресурсів, низька купівельна спроможність населення, криза ліквідності і криза неплатежів, обмежені можливості конкурентної боротьби з представниками середнього та великого бізнесу є одними з найчастіших проблем малого бізнесу.

Основними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні є:

- неопрацьованість законодавства як з питань розвитку малого підприємництва, так і підприємництва в цілому;
- високі податки, що змушує деяких суб'єктів малого та середнього підприємництва йти в тіньову економіку;
- недостатня державна фінансова-кредитна і майнова підтримка малих підприємств;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності;
- відсутність стимулів для інвестицій;
- психологічне неприйняття позитивної ролі підприємців у ринкових перетвореннях серед окремих верств населення [3, с. 206].

З метою подолання негативного впливу вказаних проблем, що є перешкодою на шляху досягнення національного завдання прискореного економічного зростання, практичні дії мають бути зосереджені на таких основних напрямках, як:

- удосконалення чинної нормативно-правової бази як основи процесу розвитку малого підприємництва, зокрема в частині формування системи фінансової підтримки;
- розв'язання питань щодо організаційного забезпечення малого підприємництва, насамперед: дієвість цільових і регіональних програм розвитку та підтримки малого підприємництва з відповідним ресурсним забезпеченням;
- узгодження дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, розробка єдиної системи реєстрації та легалізації суб'єктів підприємництва;
- удосконалення мережі та підвищення дієвості роботи громадських об'єднань, які сприяють розвитку малого підприємництва;
- запровадження практики використання державних кредитних ліній для підтримки малого підприємництва із зазначенням середнього розміру позики, процентної ставки та секторів кредитування при умові створення нових робочих місць;
- створення спеціалізованої банківської установи або установи з кредитування малого підприємництва або впровадження порядку його кредитування комерційними банками під гарантії бюджетних коштів;
- перегляд механізмів цільового використання коштів фонду сприяння зайнятості населення на розвиток малого підприємництва;
- організація інформаційного, консультативного та кадрового забезпечення;

Отже, можемо відмітити, що на даному етапі розвиток малого бізнесу в Україні відбувається хаотично. Наразі необхідним є створення відповідної правової бази розвитку малого підприємництва, фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки, науково-методичного, інформаційно-консультативного та кадрового забезпечення малого підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України № 436 від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003.
2. Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618 від 22 берзня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
3. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посібник / І.М. Бойчик. - К. : Атіка, 2004. – 480 с.
4. Проблеми малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yasno-group.com>

Тютюнник Ксенія Сергіївна,
студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та

психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент
кафедри господарсько-правових
дисциплін навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент **Пожидаєва М.А.**

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКАМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Фінансовий моніторинг – сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що включають проведення державного фінансового моніторингу [1]. Можна виділити дефініцію поняття *моніторингу* – це процес динамічного відстежування стану і параметрів системи, а також видача звітів по змінах, що відбулися, за пройдений період.

Національний банк України є основним суб'єктом державного фінансового моніторингу, що здійснює державне регулювання в нагляд у сфері запобігання та проти дії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму щодо банків, платіжних організацій та членів платіжних систем, що є банківськими установами.

Суб'єктами первинного фінансового моніторингу є також комерційні банки, які відповідно до ст. 6 Закону України (далі ЗУ) «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» повинні здійснювати низку різноманітних дій із забезпечення обізнаності НБУ діяльності як клієнтів та і банків загалом.

Відповідно до пункту 15 частини першої статті 15 Закону ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» фінансова операція із здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним контрактом, що не передбачає фактичного постачання на митну територію України товарів, робіт і послуг на суму, що дорівнює чи перевищує 150 000 гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентній 150 000 гривень, підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.

Відповідальність за організацію дотримання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму несе керівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу. Зазвичай на практиці ця особа є підставною, та фактично не виконує зазначених функцій, а цю діяльність здійснює керівництво банку. Адже судячи з зазначених вимог, які покладаються на банк, - він повинен доносити інформацію про своїх клієнтів, які здійснюють банківські операції з великими сумами коштів, але чи вигідно це банку? В будь

якому випадку вважаємо, що ні. Тому що це негативно може відобразитись на діяльності банку в майбутньому і вплинути на комерційну його діяльність.

Питання щодо здійснення банками фінансового моніторингу регулюється постановою Правління Національного банку України «Про здійснення банками фінансового моніторингу» від 14.05. 2003 р. № 189 (ред. 13.12. 2013 р.). Важливо зазначити що поняття «моніторингу» в постанові не зазначено, яке дало б виділити суть діяльності банкам, наведене лише поняття моніторинг фінансових ризиків - процес відстеження критеріїв ризиків клієнтів за результатами вивчення клієнтів, що проводиться з метою своєчасного виявлення змін ризику географічного розташування країни реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, і видом товарів та послуг, ризику за типом клієнта та/або ризику послуги для здійснення переоцінки попередньо встановлених рівнів ризиків клієнтів.

Важливо додати, що з 08.02.2015 р. ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (ред. 14. 10.2014 р.) внесе певні корективи щодо безпосереднього здійснення фінансового моніторингу банками в Україні.

Організація дотримання вимог законодавства України у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів/фінансуванню тероризму включає в себе комплекс заходів щодо забезпечення призначення відповідального працівника банку згідно з вимогами законодавства України у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів/фінансуванню тероризму, створення та діяльності внутрішньобанківської системи запобігання легалізації кримінальних доходів/фінансуванню тероризму, прийняття і постійного оновлення внутрішніх документів банку з питань здійснення фінансового моніторингу, здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері запобігання легалізації кримінальних доходів/фінансуванню тероризму (у тому числі щодо відповідності відповідального працівника банку - юридичної особи кваліфікаційним вимогам, оновлення наявного в банку переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції) (п. 1.4 Постанови).

На сьогодні виникає багато запитань у банків про застосування даних положень. Так, Національний банк України надав Лист з роз'ясненнями з питань обов'язкового фінансового моніторингу. Проте, пропонуємо розробити та прийняти Закон України «Про фінансовий моніторинг», в якому будуть прописуватись положення щодо порядку здійснення моніторингу не тільки банківськими установами, а й іншими суб'єктами.

Список використаних джерел:

1. Поленок С., Ратушин Ю. Методологические принципы развертывания системы экономического мониторинга в сети информационно-маркетинговых центров // Финансовые риски.- 2005.- № 4 (41).- С. 69-73
2. Постанова Правління Національного банку України «Про здійснення банками фінансового моніторингу» від 14.05. 2003 р. № 189 (ред. 13.12. 2013 р.).

3. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28.11.2002 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 1, ст. 2

3. Лист Національного банку України «Роз'яснення з питань обов'язкового фінансового моніторингу» від 31.05.2013 № 48-104/1280/6433.

4. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 27.12.2000р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 5-6, ст.30

5. ЗУ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28.11.2002 р., (ред. 14. 10. 2014 р.). // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 1, ст. 2 вступить в дію з 06.02.2015р.

Андрій Шульгін, студент юридичного факультету Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі
Науковий керівник: завідувач кафедри цивільного права і процесу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент **Лазько Г.З.**

ЕЛЕКТРОННЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Проект постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість та визначення банку, у якому відкриваються рахунки в системі електронного адміністрування податку на додану вартість ” від 16 жовтня 2014 р. № 569 передбачає ввести такі терміни:

Електронний рахунок - рахунок в системі електронного адміністрування, що відкритий у Державній казначейській службі.

Спеціальний рахунок - рахунок, який відкривається сільськогосподарськими підприємствами для акумулювання сум податку, що нараховуються на вартість поставлених ними сільськогосподарських товарів (послуг), у порядку, передбаченому статтею 209 ПКУ.

Електронне адміністрування передбачає:

- всі рахунки мають бути відкритими. До речі, як слідує із вступної частини Постанови №569, для вже зареєстрованих платників ПДВ, електронні рахунки повинні бути відкриті до 25 грудня 2014 року;

- електронне корегування накладних;

- подача податкових накладних до податкових служб в електронному вигляді.

Раніше надходженні кошти до юридичної особи знаходились на одному рахунку, до його складу входили 80% прибутку та 20% ПДВ. Фінансові операції юридичної особи можливо поділити на доходи та видатки. В кінці кожного поточного місяця ЮО зобов'язана виплачувати 20% ПДВ в дохід держави, однак з коштів, які залишаються на рахунках юридичної особи. Тобто фактично при укладанні договору купівлі-продажу у ціну товару продавець вкладає окрім ціни товару ще і податок на додану вартість, покупець перераховує кошти, оплачуючи ПДВ, дані гроші надходять до продавця однак він не сплачує ПДВ в дохід держави одразу, вони залишаються на його рахунку в повному обсязі, але тільки в кінці календарного місяця продавець сплачує даний податок в дохід держави, однак не з надходженої суми, а з суми яка залишиться на рахунку юридичної особи.

Що пропонують зробити:

1. Створити два рахунки де на першому будуть знаходитись кошти отримані підприємством в наслідок своєї господарської діяльності без 20% ПДВ, а на другому рахунку будуть міститися сума ПДВ вирахуваний із коштів отриманих в наслідок господарської діяльності. Що унеможливило одночасне використання сум ПДВ в господарській діяльності.

2. Перш ніж реєструвати податкову накладну у Єдиному реєстрі, підприємству треба не тільки поповнити свій електронний рахунок, але й дочекатися, поки казначейство передасть інформацію про цю подію до податкової служби. (зареєструвати податкову накладну здійснюється з метою контролю суми ПДВ в податкових органах) обов'язково провадиться з метою контролю ПДВ підприємства з метою їх обов'язкового зарахування на рахунок Державного казначейства.

3. Розширений порядок коригування податкового кредиту та податкових зобов'язань. Починаючи з пункту 15 у Постанові №569 описується порядок дій продавця та покупця у випадку коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту відповідно до статті 192 Податкового кодексу.

На що пропонуємо звернути особливу увагу:

- у разі зменшення суми компенсації, отриманий від продавця розрахунок коригування реєструється у Єдиному реєстрі ПОКУПЦЕМ, а не продавцем;

- продавець має право зменшити свої податкові зобов'язання по такому розрахунку коригування тільки після його реєстрації у Єдиному Реєстрі Податкових накладних (ЄРПН) покупцем. (всі і ПН і ПК реєструються у ЄРПН);

- не реєстрація продавцем розрахунку корегування на суму збільшення компенсації не звільняє його від обов'язку збільшити свої податкові зобов'язання;

- не реєстрація покупцем розрахунку корегування на суму зменшення компенсації не звільняє його від обов'язку зменшити суму податкового кредиту.

Дані заходи унеможливають використання ПДВ не за цільовим призначенням, та як наслідок, не дає змоги привласнювати дані кошти. У

заявку із введенням електронного адміністрування усі рахунки підприємств будуть відкритими, що значно спрощують контроль з боку органів державної влади. Тому на гроші повинні бути на рахунках і підприємства і на рахунку державного казначейства, які при виконання видаткових операцій зменшуються пропорційно. Поглянувши на порядок формування показника СПопРах, описаного у Постанові №569, мене зовсім не радує те, що після поповнення свого електронного рахунку, підприємству, перш ніж виписати податкову накладну, треба буде чекати, поки казначейство повідомить податкову службу про таку подію. Як працюють бази податкової служби (та і напевно будь якого державного органу) всі знають. Покладення обов'язку реєстрації у ЄРПН отриманого розрахунку коригування на покупця це щось зовсім нове.

Нагірняк Ірина Василівна,
студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ **Пономарьова Т.С.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ

На створення і розкручування торгової марки деколи необхідні роки наполегливої праці і величезні капіталовкладення. У свою чергу, для нечесних на руку підприємців завжди існує спокуса уникнути подібних витрат, скориставшись чужими заслугами. Такі особи шляхом деяких маніпуляцій з відомою торговою маркою вводять в оману покупців щодо якості товару або його виробника, заробляючи на цьому немалі гроші, і позбавляючи, тим самим частини прибутку справжніх власників цих марок. Способів таких маніпуляцій маса: зміна кількох літер в назві торгової марки (наприклад «Abibass» замість «Adidas», «Somy» замість «Sony»), видозміна дизайну, реєстрація відомої торгової марки для іншого продукту. Щоб мати можливість захистити свої права на торгову марку в суді і отримати компенсацію за її неправомірне використання слід, в першу чергу, зареєструвати її як знак для товарів і послуг та отримати відповідне свідоцтво.

Саме особі, яка має свідоцтво про реєстрацію знака для товарів і послуг, належить право на використання торгової марки, а також виключне право дозволяти її використання іншими особами та перешкоджати її використанню, у тому числі в судовому порядку. Виняток становлять тільки ті торгові марки,

які мають міжнародну реєстрацію або визнані досить відомими за рішенням Апеляційної палати Держслужби інтелектуальної власності або суду.

Перед тим як звертатися в суд, власнику торгової марки варто перевірити дійсність його свідоцтва (міжнародної реєстрації) та обсяг правової охорони, отриманої при реєстрації знака для товарів і послуг. Згідно зі ст. 5 Закону «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» термін дії свідоцтва становить 10 років від дати подання заявки, і продовжується Держслужбою інтелектуальної власності кожні 10 років [1]. Обсяг правової охорони визначається зображенням знака та переліком товарів і послуг, для яких цей знак використовується згідно з Державним реєстром свідоцтв на знаки для товарів і послуг. Як впливає з п. 59 постанови Пленуму ВГСУ від 17.10.2012 року № 12, власник торгової марки має право забороняти іншим особам використовувати тотожне або схоже до ступеня змішування з цим знаком позначення тільки щодо тих товарів і послуг, щодо яких цей знак зареєстровано чи суміжних з ним товарів і послуг [2]. Тобто, якщо, наприклад, торгова марка зареєстрована виключно як знак для лікарських засобів і медпрепаратів, то власник цієї торгової марки не може заборонити її використання, наприклад, при виробництві музичних інструментів.

Також необхідно визначити, чи є використання торгової марки незаконним. Незаконним є майже будь-яке використання торговельної марки без згоди на це її власника. Зокрема, шляхом нанесення її на будь-який товар, для якого знак зареєстровано, вивіску, пов'язану з ним, етикетку, нашивку, бирку чи інший прикріплений до товару предмет; зберігання такого товару з метою продажу; його продаж, імпорт, експорт; використання його при пропонуванні чи наданні послуг, у діловій документації, в рекламі та в мережі Інтернет. Причому це стосується не тільки використання зареєстрованого знака для товарів і послуг, але і схожих з ним знаків і позначень, які можуть ввести в оману щодо виробника товарів чи послуг або дозволяють їх переплутати. Згідно з наказом Держпатенту від 28.07.1995 року № 116 позначення вважається схожим настільки, що його можна сплутати з іншим позначенням, якщо воно асоціюється з ним в цілому, незважаючи на окрему різницю елементів. Доказами такого неправомірного використання можуть бути екземпляри товарів, які вироблені відповідачем, і на які нанесені відповідні знаки для товарів і послуг, а також документи із зображенням таких знаків (наприклад, каталоги, прайс-листи з пропозицією про продаж товарів або про надання послуг). Встановити ж тотожність та схожість знака для товарів і послуг, використаних відповідачем при продажу товарів або при наданні послуг, можна тільки за допомогою експертизи.

У той же час, ч. 6 ст. 16 Закону «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» встановлює винятки, що дозволяють використання зареєстрованої торгової марки без згоди її власника [1]. Зокрема, некомерційне використання знака для товарів і послуг; його використання в новинах і коментарях до них; при здійсненні прав, що виникли до дати подання заявки про реєстрацію торгової марки. Переконавшись, що право на торговельну марку порушено, її власник може через суд вимагати від відповідача припинити таке порушення, а також відшкодувати завдані йому збитки. Він також може вимагати усунення з

товару або його упаковки незаконно використаного знака або схожого з ним позначення, а також знищення виготовлених зображень, знаків або позначень, схожих на торговельну марку. Для відновлення ділової репутації, власник знака може також подати позов про захист прав на знак шляхом опублікування відповідачем в ЗМІ відомостей про порушення прав інтелектуальної власності позивача. На думку Пленуму ВГСУ, таке опублікування можливо тільки в тому друкованому ЗМІ, в якому відповідачем в будь-якій формі розміщувалася реклама продукції з незаконним використанням знака [2] .

У разі якщо використовується відповідачем торгова марка, яка схожа на марку позивача, вже зареєстрована, він може подати позов про визнання недійсним свідоцтва, виданого на торговельну марку відповідача на підставі її невідповідності умовам надання правової охорони. Як впливає з постанови Пленуму ВГСУ від 17.10.2012 року № 12, в таких випадках в якості співвідповідача обов'язково варто залучати Державну службу інтелектуальної власності. Також, існує можливість залучення порушників прав на торговельну марку до адміністративної відповідальності згідно ст. 51-2 КпАП або кримінальної відповідальності на підставі ст. 176 КК.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» Верховна Рада України; Закон від 15.12.1993 № 3689-ХІІ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>
2. Постанова Вищого Господарського Суду «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності Вищий господарський суд; Постанова від 17.10.2012 № 12 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12/page>

Давиденко Оксана Володимирівна, студентка 12 групи МСБП навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ГОСПОДАРСЬКА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Формування і функціонування в Україні ринкової економічної системи викликало появу нових суб'єктів суспільних відносин, можливість існування яких суперечила радянській ідеологічній доктрині. Серед них провідне місце зайняли підприємства різних організаційно-правових форм, засновані на власності фізичних та юридичних осіб, які суттєво відрізняються один від одного процедурою створення, механізмом управління, видами здійснюваної діяльності й за іншими ознаками.

У зв'язку з цим перед юридичною наукою постали багатоаспектні проблеми вивчення їх правового статусу, серед яких самостійне місце займає правосуб'єктність.

В сучасних дослідженнях наголошується, що поняття правосуб'єктності не отримало однозначного визначення, і в літературі існують різні точки зору щодо нього. В теорії права правосуб'єктністю вважають сукупність правоздатності та дієздатності, що відображає ті випадки, коли правоздатність і дієздатність нероздільні у часі, органічно об'єднані. Правосуб'єктність є однією з обов'язкових юридичних передумов правовідносин. Правосуб'єктність – це можливість чи здатність особи бути суб'єктом права з усіма відповідними наслідками [1, с.445].

Розрізняють загальну, галузеву та спеціальну правоздатність. При цьому загальна правоздатність трактується як принципова можливість для особи мати будь-які права та обов'язки з числа передбачених законодавством або, у всякому разі, не заборонених ним. Спеціальну правоздатність, яка полягає в можливості набувати лише обмежене коло прав і обов'язків, можуть мати як фізичні, так і юридичні особи. При цьому стосовно фізичних осіб частіше мова йде не про спеціальну, а про посадову чи професійну правоздатність, яка потребує наявності спеціальних знань, службової компетенції тощо. Що ж стосується правоздатності юридичних осіб, то її традиційно характеризують саме як спеціальну, тобто таку, що визначається цілями та завданнями, окресленими в статутних (засновницьких) документах юридичної особи [4, с. 106].

Галузева правоздатність стосується діяльності особи в певних сферах суспільного життя, що складають окремий предмет правового регулювання. Таким чином, галузева правоздатність дає можливість особі набувати суб'єктивних прав та обов'язків у сфері дії тих чи інших галузей об'єктивного права [2, с. 41].

ГК України та ЦК України містять різні підходи до визначення правосуб'єктності суб'єкта господарювання. Відповідно до ч. 1 ст. 72 ГК України підприємства в Україні здійснюють свою діяльність відповідно до вимог ст.ст. 62–71 ГК України, якщо інше щодо підприємств окремих видів не передбачено ГК України та іншими законами. Згідно із ч. 3 ст. 62 ГК України підприємство, якщо законом не встановлено інше, діє на основі статуту. Відповідно до ч. 1 ст. 207 ГК України господарське зобов'язання, що не відповідає вимогам закону, або вчинено з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, або укладено учасниками господарських відносин з порушенням хоча б одним з них господарської компетенції (спеціальної правосуб'єктності), може бути на вимогу однієї із сторін, або

відповідного органу державної влади визнано судом недійсним повністю або частково. Тобто, положення ГК України передбачають спеціальну правоздатність – наявність у юридичної особи таких прав та обов'язків, які відповідають меті і завданням її діяльності [3].

ЦК України закріплює універсальну правоздатність юридичної особи – здатність мати такі ж цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа.

Статтею 91 ЦК України передбачено, що юридична особа здатна мати такі ж цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині.

Таким чином, на зміну спеціальній правоздатності юридичної особи, яка передбачалась радянським цивільним законодавством, з'явився принцип універсальної правоздатності, що є відображенням сучасної тенденції розвитку концепції цивільного права України як права приватного [1, с. 122].

Надання універсальної правоздатності можна вважати позитивним явищем, що зумовлене розвитком ринкових відносин, оскільки воно усуває необхідність відтворювати в установчих документах всі можливі види діяльності, щоб у подальшому, наприклад, укладені договори юридичної особи не виходили за межі передбаченої установчими документами правоздатності [2, с. 40].

У зв'язку з вищезазначеним, можна визначити наступне: юридична особа здатна мати такі ж цивільні права та обов'язки, як і фізична особа, з урахуванням обмежень, встановлених законом. Таким чином, суб'єкт господарювання здійснює свою господарську діяльність відповідно до його мети і предмету діяльності, вказаних у статуті чи засновницькому договорі. Водночас існує можливість виникнення інших прав та обов'язків, прямо не передбачених установчими документами, але за умови, якщо вони не суперечать чинному законодавству і цілям діяльності цього суб'єкта. [3]

Список використаних джерел:

1. Зайчук О. В. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – 2-ге вид., доповн. і перероб. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 668 с.
2. Безбабіна О. Поняття та правосуб'єктність юридичних осіб як суб'єктів підприємницької діяльності / О. Безбабіна // Юридичний журнал. – 2006 -С. 40-42.
3. Щодо надання роз'яснення стосовно право суб'єктності підприємства: Лист Міністерства юстиції України від 5 листопада 2004 р. № 19-45-1332 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Комп'ютерна правова база «Нормативні акти України» / [http:// www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua)
4. Белов В. А. Гражданское право : Общая часть : учебник В. А. Белов. – М. : Центр ИнфоР, 2002. – 639 с.

Віталій Кравчук, студент 5 курсу
навчально-наукового інституту

права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

На сьогоднішній день існує багато прикладів успішних людей, які, обравши шлях інвестування, змінили своє життя на краще, як, наприклад, всесвітньовідомий Джон Морган. Право громадян здійснювати інвестиційну діяльність закріплене положеннями ст.ст. 2, 5 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [1]. За умов глобалізації світової економіки поширюються нові форми ведення бізнесу, фінансові інструменти, види правочинів, а підприємці активно використовують корпоративну організаційно-правову форму ведення бізнесу. Відомо, що ключові підприємства цілого ряду країн існують саме у формі акціонерних товариств, при цьому слід звернути увагу на те, що без підвищення інвестиційної привабливості неможливе поживлення інвестиційної активності у такому напрямі, як портфельні інвестиції, в тому числі, і інвестування у акції підприємств. Активний розвиток корпоративних відносин зумовлює потреби реформування законодавства з найбільш проблемних питань інститутів законодавства про юридичні особи. У науковій літературі обґрунтовано, що існування цілого спектру імперативних господарсько-правових норм обґрунтовується такими чинниками, як основи обігу, публічні інтереси, інтереси учасників обороту [2, с. 20]. Відповідні імперативні норми визначають основи взаємодії учасників обороту, встановлюють форми правочинів, необхідність державної реєстрації фактів\станів для досягнення юридичного результату, а також містять спеціально-публічні приписи, до того ж, певні норми відносяться до специфічних станів та процесів у діяльності юридичних осіб – реорганізації, ліквідації, неспроможності [2, с. 20-22].

Відносини між акціонерним товариством та його учасниками, між самими учасниками охоплюються як речовими, так і зобов'язальними відносинами. Характерною ознакою цих відносин є те, що вони є триваючими, складаються з сукупності прав та обов'язків, здебільшого зустрічних, виконання яких на певній стадії існування правовідносин не припиняє дію корпоративного правовідношення в цілому [3, с. 75].

Вважаємо доцільним звернути увагу на проблему захисту прав акціонерів від зловживань вищого менеджменту акціонерних товариств, оскільки вразливість, недосконалість існуючих механізмів захисту прав власності разом із низькою якістю корпоративного управління й дефіцитом кваліфікованих

кадрів спричиняють корпоративні конфлікти, погіршують інвестиційний клімат, стримують динаміку інвестиційних процесів в Україні та негативно впливають на характер відносин між менеджерами та акціонерами. Запобігти поширенню зазначених негативних тенденцій може встановлення Законом України «Про акціонерні товариства» таких обмежень на діяльність корпоративного менеджменту, які б були розумними, та забезпечували б гарантії захисту прав власності учасників акціонерних товариств. Зокрема, доцільно передбачити, що статутом акціонерного товариства може бути встановлена можливість накладення заборони або обмеження для виконавчого органу та членів колегіального виконавчого органу товариства на придбання цінних паперів цього товариства на період здійснення ними повноважень. Таким чином можна буде уникнути ситуацій, коли, через умисне зниження інвестиційної привабливості цінних паперів керованого ними товариства, керівники за рахунок використання службового становища, отримували б можливість за безцінь придбати великі пакети акцій цих товариств, завдаючи тим самим шкоди фінансовим інтересам акціонерів.

Зрозуміло, що інвестуючи у акції, громадяни отримують можливість змінити на краще не лише власне життя, але й зробити внесок у процвітання України. Таким чином, на сучасному етапі, реформування корпоративного законодавства України потребує підвищеної уваги та практичних зрушень.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України.-1991.-№ 47.-Ст. 647.
2. Блоцкий В.М. Некоторые аспекты императивного регулирования корпоративных отношений // Бизнес в законе. – 2012. - №5. –С. 19-22.
3. Чистых И.А. Отдельные вопросы правоотношений владельца акций с акционерным обществом // Бизнес в законе. – 2012. - №2. –С. 75-77.
4. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 року // Відомості Верховної Ради України.-2008.-№ 50-51.-Ст. 384.

Пророченко М.В., студент юридичного факультету Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі
Науковий керівник: завідувач кафедри цивільного права і процесу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент **Лазько Г.З.**

НОВАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО –ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Однією із новацій в господарському законодавстві слід вважати терміни в господарському процесі після прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

У першу чергу необхідно зауважити, що глобального скорочення процесуальних строків, встановлених для розгляду справ господарськими судами, не відбулося. Так, норма, що встановлює двомісячний термін для розгляду спору в суді першої інстанції, спочатку була присутня в тоді ще Арбітражному процесуальному кодексі (у редакції до 2001 року). Норми, що встановлюють двомісячний термін для розгляду апеляційної скарги на рішення суду і місячний термін на розгляд касаційної скарги, також були внесені досить давно. Новелами є зміни, внесені в Господарський процесуальний кодекс України (далі - ГПК), якими встановлені терміни апеляційного та касаційного розгляду скарг на ухвали суддів.

Аналогічно не змінився встановлений ще в 2001 році десятиденний термін на подачу апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції. Змінами встановлено лише п'ятиденний термін на подачу апеляційної скарги на ухвали суддів першої інстанції. Повністю скорочений був лише термін на подання касаційної скарги на рішення суду першої інстанції або постанову суду апеляційної інстанції з одного місяця до двадцяти днів.

Таким чином, терміни розгляду справ господарськими судами першої інстанції, а також строки розгляду справ, пов'язаних з розглядом скарг на рішення, в судах апеляційної та касаційної інстанції залишилися незмінними. Термін на подачу апеляційної скарги на рішення суддів також залишився колишнім, скоротився лише термін на подання касаційної скарги. Був скорочений лише термін на оскарження ухвал, а також строк на розгляд судами апеляційної та касаційної інстанцій справ, пов'язаних з розглядом скарг на ухвали.

Строки розгляду справ господарськими судами не зазнали істотних змін

Неухильне дотримання судами всіх інстанцій перерахованих вище термінів безперечно сприяло б значному прискоренню процесу розгляду справ господарськими судами. На жаль, на практиці такого ефекту не спостерігається. Безумовно, багато справ розглядаються з дотриманням зазначених строків, але справедливості заради відзначимо, що в такі ж терміни вони розглядалися і до червня 2010 року. Справи ж, що розглядаються по кілька років тільки в суді першої інстанції, знаходяться на розгляді цих же суддів і по сьогоднішній день.

У той же час наслідком зазначеного скорочення строків на подання зустрічного позову може бути значне скорочення для відповідача строку, протягом якого можливе звернення із зустрічним позовом. Також необхідно враховувати і та обставина, що ГПК не встановлено чітких стадій судового процесу, як наприклад Цивільним процесуальним кодексом. Таким чином, не виключено виникнення спорів, пов'язаних з визначенням моменту початку розгляду справи по суті. Уникнути цього можливо шляхом реалізації норми ст. 74 ГПК, відповідно до якої порядок ведення судового засідання визначається

суддею. Так, повідомлення суддею в процесі про початок розгляду спору по суті дозволить однозначно визначити момент, з якого відповідач позбавляється права звернутися із зустрічним позовом. Відповідач позбавляється права на звернення із зустрічним позовом з моменту початку розгляду спору по суті. Щодо процедури подання апеляційної скарги на рішення господарського суду першої інстанції у випадку, якщо були оголошені лише вступна та резолютивна частини, необхідно зазначити наступне. Відповідно до ч. 1 ст. 93 ГПК, термін на подачу апеляційної скарги починає відраховуватися з дня підписання рішення, оформленого відповідно до ст. 84 ГПК. Статтею ж 84 ГПК встановлено вимоги до повного тексту рішення. Таким чином, строк для подання апеляційної скарги починає відраховуватися з дня підписання повного тексту рішення. Статтею 85 ГПК встановлено, що в разі проголошення лише вступної та резолютивної частини рішення суд повідомляє, коли буде складено повний текст рішення.

З усього вищезазначеного випливає, що в разі проголошення у судовому засіданні вступної та резолютивної частини рішення, термін на подачу апеляційної скарги починає відраховуватися з дати виготовлення повного тексту рішення.

У той же час не виключено виникнення ситуацій, при яких повний текст рішення з ряду причин може бути отриманий сторонами за кілька днів до закінчення строку на апеляційне оскарження. У такому випадку гарантованим способом реалізації свого права на апеляційне оскарження судового рішення, на думку автора, є подача апеляційної скарги, підготовленої на підставі вступної та резолютивної частин рішення суду і відповідає всім вимогам, встановленим ст. 94 ГПК, і її подальше доповнення, виходячи з тексту повного тексту рішення, отриманого пізніше.

Також у наведеній ситуації існує можливість подання апеляційної скарги з пропуском встановленого строку з одночасною подачею клопотання про поновлення строку на оскарження. Результат розгляду судом зазначеного клопотання безпосередньо залежить від вагомості обставин, зазначених стороною в якості підстав для поновлення таких строків. Переважно судами задовольняються клопотання про поновлення строків на оскарження, якщо сторони приводять вагомі аргументи для такого поновлення. Проте в кожному випадку вирішення питання про поновлення строків вирішується індивідуально. Тому варіант з поданням скарги з пропуском строку на її подачу і клопотанням про його відновлення слід залишати як крайній випадок. Це стосується як апеляційних, так і касаційних скарг.

Метою змін, внесених в липні місяці 2010 року в ГПК, було зменшення строків судового розгляду спорів господарюючих суб'єктів. Зауважимо, що загальний строк розгляду спору складається з термінів розгляду судами різних інстанцій спорів, а також термінів на оскарження рішень і ухвал.

У результаті порівняння тривалості строків на оскарження і тривалості строків на судове розгляду спорів, стає очевидним, що тривалість судового розгляду спорів значно перевищує тривалість термінів на оскарження.

Висновок:

Скорочення встановлених строків на оскарження не матиме істотного впливу на терміни судового розгляду спорів, оскільки в переважній більшості дані терміни становлять терміни розгляду спорів саме судами.

Як вже зазначалося вище, терміни розгляду місцевими господарськими судами спорів, а також терміни розгляду апеляційних скарг на рішення місцевих господарських судів залишилися незмінними. Скорочено терміни розгляду касаційних скарг на рішення місцевих господарських судів після їх перегляду в апеляційному порядку, а також постанов апеляційних господарських судів, прийнятих за результатами апеляційного розгляду. Істотно скорочено лише терміни апеляційного та касаційного розгляду скарг на ухвали судів.

Безумовно, якщо розцінювати конкретний спір, що розглядається в господарських судах, скорочення термінів на оскарження, а також скорочення термінів розгляду деяких категорій скарг матимуть своїм наслідком скорочення загального терміну, протягом якого спір буде знаходитися на розгляді в судах.

Однак робити які-небудь висновки про вплив змін, внесених у липні 2010 року в ГПК, на судочинство в цілому можна лише за результатами вивчення статистичних даних. Тільки після визначення співвідношення кількості скарг, предметом яких є оскарження ухвал судів, з кількістю скарг, предметом яких є оскарження рішень судів, а також за результатами порівняння строків розгляду спорів у 2010 році з попередніми роками, можна зробити висновок про те, наскільки позитивний вплив надали внесені зміни.

Ільчук Наталія Вікторівна,
студентка 4 курсу навчально-
наукового інституту права та
психології Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач
кафедри господарсько-правових
дисциплін навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ **Волківська Т.Ф.**

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ

Договір морського перевезення виділився із морської торгівлі і з часом почав оформлюватись у специфічну правову форму, яка відображала змістовну сторону правовідносин між сторонами перевезення і визначала їх правове становище.

Перевага морського судноплавства полягає в перевезенні великих партій вантажів, різних за вагою і габаритами, які лімітують при перевезеннях сухопутним і річковим транспортом. Порівняно з сухопутним транспортом

майже відсутні затрати на будівництво шляхів, значно менші витрати енергії [2, с.285].

Класифікація договорів морського перевезення вантажу має два напрямки розвитку: нормативний та доктринальний. Перший відображає стан врегульованості даних договорів у нормах морського права, передусім, в Кодекс торгівельного мореплавства України. Так, відповідно до ч. 1 ст. 134 Кодекс торгівельного мореплавства України рейсовий чартер укладається у тому разі, якщо сторони домовилися про надання для перевезення всього судна, його частини чи окремих приміщень судна [1]. Отже, досягнення мети з переміщення вантажу морським транспортом можливо в рамках двох договірних типів: договору оренди судна та морського перевезення вантажу.

Сучасне морське право України є відбитком відповідних міжнародних угод з морських перевезень вантажу. Починаючи з Лондонських правил морських перевезень вантажу, Гаазьких правил про морське перевезення вантажів (1921 р.), Брюссельської конвенції про уніфікацію деяких правил про коносамент (1924 р.) поступово формувалися різновиди субінституту договору морського перевезення вантажу, які були враховані в більшості морських країн світу, у тому числі й у Кодекс торгівельного мореплавства України.

У зв'язку з таким широким колом правовідносин у національному законодавстві та міжнародних договорах відбувається уніфікація норм, спрямованих на регулювання міжнародних морських перевезень. Сьогодні створено розгорнуту систему колізійних норм. У державах, де законодавство не має таких норм, судова практика виробила критерії вирішення колізійних ситуацій. Найчастіше у сфері морських перевезень застосовують такі колізійні прив'язки як закон прапора судна (практика Великобританії, законодавство Франції); місця призначення вантажу (судова практика ФРН); місця знаходження порту розвантаження ("загальне" право Великобританії, США, судова практика Франції та ФРН, законодавство Скандинавських держав).

Слід зауважити, що закон прапора судна притаманний саме морським перевезенням. Його застосовують: 1) для врегулювання відносин, що виникають поза сферою дії національних законів (наприклад, у випадках зіткнення суден, їх рятування, загальної аварії у відкритому морі; 2) у випадку найбільш тісного зв'язку правовідносин з державою, під прапором якої плаває судно. Практика поширює цю прив'язку й на вирішення колізій, що виникають при транспортуванні.

Договір морського перевезення вантажу має особливу форму та порядок укладання. Із врученням перевізнику вантажного ордера тим самим відправник висловлює свій намір укласти договір з перевізником і на його підтвердження вимагає прийняте при морських перевезеннях вантажу підтвердження таких договірних відносин форму – коносамент [3, с. 223]. Таким чином аналіз змісту документу відправника дозволяє нам встановити три важливі для укладення договору обставини:

1. бажання відправника укласти із перевізником договір перевезення вантажу;
2. звернення до конкретного перевізника з такою пропозицією;

3. викладення у своїй пропозиції основних і достатніх даних про сам вантаж і умови його перевезення.

Отже, визначення договору перевезення дає підстави стверджувати, що договір перевезення вантажів є реальною угодою, тобто для її укладення, поряд із згодою сторін, необхідне фактичне вчинення дій, зокрема передавання вантажу. Перевізник зобов'язується доставити і передати вантажоодержувачу ввірений йому вантаж, тобто вантаж, який йому вручив вантажовідправник. Зобов'язок перевезти вантаж не може виникнути, незважаючи на досягнуту сторонами угоду, якщо вантаж не буде передано організації.

Список використаних джерел:

1. Кодекс торговельного мореплавства [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>
2. Світова економіка: Підручник / А. С. Філіпенко, О.І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. - К., 2000.- с. 578
3. Клепікова О.В. Правова природа договору морського перевезення вантажів // Вісник Вищого арбітражного суду України. – 2000. - № 3(11). – с. 222- 226

Яценко А.С., студент юридичного факультету Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

Науковий керівник: завідувач кафедри цивільного права і процесу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент **Лазько Г.З.**

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Нормативне регулювання господарських відносин ґрунтується на встановлених Конституцією України основних засадах правопорядку в сфері господарювання, про що згадується в Преамбулі Господарського кодексу України, а в ст. 5 ГК цьому питанню приділяється спеціальна увага. Зокрема, ст. 5 закріплює положення, відповідно до якого правопорядок у сфері господарювання формується на основі оптимального поєднання ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання та державного регулювання макроекономічних процесів і ґрунтується та відповідних положеннях Конституції України. Господарське законодавство складається з великого масиву взаємопов'язаних нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють господарські відносини. Йому

притаманна низка характерних ознак: значна розгалуженість і присутність великої кількості нормативно-правових актів, для цього є об'єктивні (динамізм та складність господарського життя і відповідно правового регулювання) та суб'єктивні причини (недостатня увага до упорядкування господарського законодавства та численні експерименти у сфері економіки, кожен з яких потребує спеціального правового забезпечення).

Норми цивільних та господарських договорів відіграють важливу роль, оскільки вони (за умови відповідності вимогам законодавства) відображають специфіку кожної конкретної операції, не тільки визначаючи оптимальні для контрагентів умови по конкретних договорах, а й регламентуючи порядок їх проведення. Ключовою ідеєю господарського законодавства є свобода підприємництва в межах господарського порядку, передбаченого Конституцією України. Її концепція орієнтується на те, щоб держава визнавала приватні інтереси бізнесу, щоб вона в необхідних випадках підтримувала і захищала їх, але за умови виконання конституційної вимоги про те, що власність зобов'язує, і що вона не має використовуватись на шкоду людині та суспільству (ст. 13 Конституції).

Однією з концептуальних новацій Господарського Кодексу як основного джерела господарського законодавства, є комплексний підхід до правового регулювання господарських відносин, який включає організацію здійснення господарської діяльності. Розглянемо деякі новації, передбачені ГКУ: 1. Кодекс систематизував закони «Про підприємство», «Про підприємства в Україні», «Про інвестиційну діяльність» та ін. При цьому поняття суб'єкта підприємницької діяльності замінено в ГКУ поняттям «суб'єкт господарської діяльності», оскільки господарська діяльність некомерційного характеру раніше випадала з поля правового регулювання. 2. Відповідно до ГКУ, некомерційну господарську діяльність здійснюють суб'єкти господарювання державного або комунального секторів економіки в галузях або видах діяльності, в яких, згідно з чинним законодавством, підприємництво забороняється, або на основі рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. 3. Відповідно до ст. 55 ГК суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. 4. Кодекс систематизує і визначає специфіку правового становища суб'єктів господарювання, їх організаційно-правові форми, основні засади здійснення ними господарської діяльності та особливості окремих їх видів, оскільки чинне українське законодавство передбачає численні організаційно-правові форми підприємництва й правові режими (титули) майна, а також інші вимоги, що висуваються до підприємців.

Останнім часом до чинного Господарського кодексу, було внесено декілька важливих змін. Наприклад, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» від 14.10.2014 N 1701-VII - змінами до Господарського кодексу встановлено, що підприємства, крім

державних та комунальних підприємств, зобов'язані встановлювати свого кінцевого вигодоодержувача, регулярно оновлювати і зберігати інформацію про нього та надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом (стаття 64¹Закону). Також новий Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 N 1697-VII, який визначив правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України вніс відповідні зміни до Господарського процесуального Кодексу.

Внесення зміни до Господарського процесуального кодексу України було викликано перш за все необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Ради Європи, які стосуються підвищення ефективності судового захисту. По-друге, новий господарський процесуальний закон спрямований на узгодження з цивільним процесуальним законом підходів до основних питань судочинства. Не менш важливими факторами, що обумовили потребу у прийнятті змін до Кодексу, була необхідність розмежування компетенції загальних та господарських судів, чіткого відображення ролі та повноважень господарського суду в умовах ринкових перетворень у нашій державі, суттєвого реформування матеріального законодавства. Перша та найголовніша новела полягає у розширенні юрисдикції господарських судів, яка визначається не лише з урахуванням суб'єктного складу правовідносин, а й змісту спірних правовідносин. Тобто, суб'єктом звернення до господарського суду, окрім юридичних осіб, можуть бути також фізичні особи, причому за досить широким колом питань. До спеціальної компетенції господарських судів, зокрема, віднесені справи у спорах між суб'єктами підприємницької діяльності, включаючи іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також усі справи незалежно від суб'єктів правовідносин. Друга новела – забезпечення доказів шляхом допиту свідків. Йдеться про допуск до господарського процесу як засобу доказування свідчень свідків. При цьому слід виходити з того, що цей засіб доказування використовується у господарському процесі лише тоді, коли іншими способами, які є традиційними для господарського процесу, неможливо довести ті обставини, на які посилається позивач чи інший суб'єкт звернення до суду. Таким чином, сам судовий процес суттєво лібералізується.

Список використаних джерел:

1. Конституція України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)
2. Господарський кодекс України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144)
3. Господарський процесуальний кодекс України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, ст.56)
4. «Юстиніан» - видавничий журнал: Карпенко В. - Новели Господарського кодексу України.
5. ЛІГА-ЗАКОН - [електронний ресурс]: режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/DG031080.html

6. Інформаційна довідка про нові законодавчі та інші нормативно-правові акти України за жовтень 2014 року - [електронний ресурс]: режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/id24112014.pdf>

7. Юрінком Інтер. – Юридичний вісник України - [електронний ресурс]: режим доступу: http://yurincom.com/ru/yuridichnyi_visnyk_ukrainy/overview/?id=814

Воробей Віта Миколаївна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Нескороджена Л.Л.**

ФОНДОВИЙ РИНОК: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Одним із найбільш дієвих способів «оздоровлення» економіки країни є створення результативного ринку капіталу. Основними показниками, що характеризують рівень розвитку фондового ринку, є: обсяг випуску цінних паперів, обсяг торгів на ринку цінних паперів, різноманітність структури фондових інструментів.

Ринок цінних паперів України займає неабияке положення серед складових української економіки, яка є показником розвитку не тільки ринку капіталу, а й всієї фінансової системи країни.

Актуальність даного питання полягає у дослідженні сучасних умов, особливостей та тенденцій розвитку фондової біржової торгівлі та інфраструктури України, оскільки фондовий ринок України знаходиться на етапі свого становлення та дещо «не ступає в ногу» з промислово розвинутими країнами.

Аналізуючи дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), можна зазначити, по-перше, що така множинність організаторів торгів на фондовому ринку України (zareєстровано 10) [1] призводить до перерозподілу попиту та пропозиції на цінні папери, стимулює процес «розпорядження» цінами на ринку, призводить до встановлення різних правил укладення та виконання біржових договорів [2].

По-друге: на сьогодні в Україні відсутня системність фондових бірж. Згідно з даними НКЦПФР, за підсумками січня-листопада 2013 року найбільшою фондовою біржею України за загальним обсягом торгів є ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» з оборотом 289,2 млрд грн (частка на

вітчизняному біржовому ринку склала 67,7 %), на другому місці ПАТ «Фондова біржа «ПФТС» – 102,4 млрд грн (24,0 %), третє місце посідає ПАТ «Українська біржа» – 10,3 млрд грн (2,4 %) [1], що складає 93,6% загального обсягу торгів. Частка інших фондових бірж за той же час склала лише 5,9 % або 25,3 млрд грн.

Третьою проблемою є слабкий розвиток біржового ринку, що тягне за собою недовіру стосовно діяльності фондового ринку [3].

По четверте: неналежна поінформованість населення, що на мою думку спричинена недостатнім розвитком Web-технологій, які повинні виконувати роль «реклами» для населення України чи окремих її регіонів.

Пятою проблемою є законодавчо не встановлена суть показника «акції у вільному обігу», а також те, що інформацією про стратегічних інвесторів, так званих, інсайдерів, не володіють навіть самі біржі.

Отже, високий ступень фрагментації ринку цінних паперів, відсутність поінформованості суспільства стоять перепорою у подальшому розвитку фондового ринку України, стримують розвиток економіки, приплив інвестицій, а також істотно обмежують можливості професійних учасників.

Список використаних джерел:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/>
2. Яцюк Г. В. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів / Г. В. Яцюк // Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку: зб. тез Всеукр. наук.- практ. конф. – К. : Криниця, 2013 – с. 170 – 172.
3. Самець С. М. Місце і значення ринку цінних паперів в економіці України / С. М. Самець, О. В. Іконніков // Науковий вісник НЛТ У України. – 2010. – № 20. – С. 244–252.

Петренко І.М., студентка КМ-2 курсу навчально-наукового інституту заочного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту заочного навчання Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГО СПОДАРЮВАННЯ У СУДОВОМУ ПОРЯДКУ

Питання судового захисту прав суб'єктів господарювання неодноразово порушувалося в юридичній літературі, оскільки на сучасному етапі воно є особливо актуальним і практично значимим.

На сьогодні законодавство, яке регулює господарську діяльність, ще недостатньо забезпечує належний захист прав суб'єктів господарювання, що зумовлює необхідність їх звернення до господарського суду за захистом своїх порушених або оспорюваних прав та охоронюваних законом інтересів.

Господарське законодавство України відзначається крайньою непослідовністю, суперечливістю, неузгодженістю містить істотні прогалини, навіть у нормах, що не потребують детального вивчення. Наприклад, згідно з ч. 4 ст. 87 ГК України у господарському товаристві створюються резервний фонд у розмірі, встановленому установчими документами, але не менш як п'ятнадцять відсотків статутного капіталу [1], а відповідно до ч. 1 ст. 14 Закону України «Про господарські товариства» – не менше 25 відсотків [2].

Одним із дестабілізуючих факторів для сфери господарських правовідносин стає прийняття законів, що не враховують реальної соціально-економічної ситуації, вступають у конфлікт з раніше прийнятими нормативно-правовими актами.

Останніми роками набула подальшого поширення тенденція до збільшення кількості спорів, вирішених господарськими судами. Це зумовлено не лише активізацією господарської діяльності в Україні, а й посиленням авторитету господарських судів у суб'єктів господарювання, які прагнуть вирішувати господарські конфлікти цивілізованим способом.

Статистика показує, що у 2013 році в місцевих господарських судах перебувало на розгляді 113,8 тис. господарських справ, з них 67 тис. розглянуто з ухваленням рішення, у тому числі 54,1 відсотків із задоволенням позову.

У структурі розглянутих господарських справ половину становлять справи щодо майнових спорів про виконання господарських договорів. Їх частка становить 61,5 тис. (54 відсотки).

Загальна кількість справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами, як і в попередні роки, продовжує скорочуватись. Так, упродовж 2013 року закінчено провадження в 5,7 тис. справ, що на 25 відсотків менше, ніж у попередньому році [5].

Форми захисту прав суб'єктів господарської діяльності можна розподілити на три види: досудова, позасудова, судова. Підстави і порядок використання кожної із зазначених форм і способів захисту встановлюється законодавством або угодою сторін.

Загальнодоступною, гарантованою Конституцією України формою відстоювання власних прав є звернення до суду [4]. При цьому можливості звернення до суду суб'єкта господарської діяльності, чий права порушені, не обмежується національною судовою системою, він має право звертатися до міжнародних судових установ або до відповідних органів міжнародних організацій. Так, з 1997 р. (з моменту набуття чинності Конвенції про захист прав і основних свобод людини для України) кожен, хто перебуває під юрисдикцією України, після використання всіх національних засобів правового

захисту має право звернутися за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини.

Для ефективного захисту прав суб'єктів господарської діяльності необхідно вивчати досвід інших країн з організації і діяльності спеціалізованих судів. Аналіз зарубіжного досвіду показує, що для захисту прав суб'єктів підприємницької діяльності створені спеціалізовані суди (податковий суд, суд з питань міжнародної торгівлі та ін.), які для розгляду справ залучають не тільки юристів, а й професіоналів певного виду діяльності. На сучасному етапі цей досвід необхідно вивчати для того, щоб мати певні уявлення про законодавство інших країн, на основі якого можуть в окремих випадках вирішуватись спори між українськими й іноземними суб'єктами підприємницької діяльності. Однак, враховуючи досвід інших країн, не слід забувати свій власний, який розпочався ще 4 червня 1991 року з прийняття Верховною Радою УРСР Закону «Про господарські суди».

На сучасному етапі реформування судової системи в Україні зустрічаються різні пропозиції щодо зміни системи господарського судочинства. Так, 3 жовтня 2014 року у Міністерстві юстиції було представлено законопроект щодо комплексної судової реформи та відбулося обговорення проекту нової редакції Закону «Про судоустрій і статус суддів».

Дискусійним стало питання щодо ліквідації апеляційних господарських судів і Вищого господарського суду. Ідею спрощення судової системи підтримав представник Верховного Суду, але це викликало заперечення з боку суддів ВГСУ [3].

На проблеми у системі господарського судочинства також звертав увагу суддя Конституційного Суду України В'ячеслав Джунь з точки зору принципу правової визначеності. У статті 8 Конституції України зазначено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. А щодо розуміння принципу верховенства права Конституційний Суд України керується рішеннями Європейського Суду з прав людини. І зокрема у справі «Совавтотранс проти України» Європейський Суд з прав людини визначив таку засаду принципу верховенства права як принцип правової певності (правової визначеності). У цьому рішенні Європейський Суд з прав людини пояснив, що рішення суду, яке набрало законної сили може переглядатись лише за виняткових обставин і обмежене число раз. Оскільки багаторазовий перегляд його порушує засаду правової певності, оскільки у осіб, які залучені у цей процес немає певності в тому, що рішення суду є остаточним [6]. Він відзначив, що у господарському судочинстві рішення чи постанова набирає чинності з моменту винесення тричі. В апеляційній інстанції, в касаційній інстанції у Вищому господарському суді і у Верховному Суді України. Тому принцип певності та визначеності у остаточності рішення майже відсутній.

На жаль, складність проблеми захисту прав суб'єктів господарської діяльності в господарських судах України пояснюється не лише недосконалою судовою системою та нормативною базою, але й браком надійних гарантій судової незалежності. Для здійснення правосуддя господарські суди повинні бути самостійними і незалежними у вирішенні всіх господарських суперечок. Незалежність суду є одним із гарантів захисту прав. І це надзвичайно важливо,

бо вплив на діяльність суду з боку інших органів негативно відбивається на результатах їхньої роботи, заважає раціонально організувати розгляд і вирішення суперечок, не відповідає міжнародним стандартам, де головне – незалежність суду, а право особи на справедливий судовий розгляд є основоположним правом особи з точки зору європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
2. Про господарські товариства : Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 49. - ст. 682.
3. Звіт ЦППР з Всеукраїнського тижня правових знань «Подолання корупції в судовій системі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/2010-03-07-18-06-07/lawreforms/1762-u-miniusti-predstavleno-zakonoproekt-shchodo-kompleksnoi-sudovoi-reformy.html>.
4. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - С. 141.
5. Судова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka/Oglyad34/.
6. Рішення Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIIdx=510>.

Давиденко Олександра Сергіївна, студентка 11 МСБП групи навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Діяльність держави ґрунтується на економічних, політичних, соціально-правових засадах через функціонування механізму державної влади. Статус правової, демократичної, соціальної держави, закріплений Конституцією України, вимагає неухильного дотримання органами державної і виконавчої влади, їх посадовими особами прав людини і громадянина, забезпечення законності. Одним із дієвих засобів забезпечення законності у державному

управлінні є контроль, здійснення якого державними органами має відбуватися тільки у межах повноважень, визначених чинним законодавством.

Стаття 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду у сфері господарської діяльності» визначає державний нагляд, як діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів місцевого самоврядування (далі – органи державного нагляду) в межах повноважень визначених чинним законодавством, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [1].

Господарська діяльність, як об'єкт державного контролю являє собою суспільно корисну діяльність суб'єктів господарювання щодо систематичного виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою реалізації їх за плату (як товару). Державний контроль господарської діяльності є одним із засобів забезпечення законності у відносинах господарюючих структур між собою, з державою та громадянами. Визначення сутності і змісту державного контролю у сфері господарської діяльності є неможливим без теоретико-правового аналізу сутності господарської діяльності, оскільки її специфіка безпосередньо позначається на специфіці контрольної діяльності з боку держави.

Державний контроль господарської діяльності, будучи управлінським за своєю правовою природою, є багатогранним за своїми проявами. Його дієвість, результативність та ефективність мають забезпечуватися такою високою організацією роботи уповноважених державних органів, таким досконалим правовим регулюванням застосування заходів і засобів адміністративно-правового впливу, які дозволяли б реалізувати призначення державного контролю, його спрямування на забезпечення економічної безпеки держави [2, с.11].

На сьогодні існує близько 70 державних органів, наділених контрольними повноваженнями щодо окремих аспектів діяльності суб'єктів господарювання, контрольні процедури яких відзначаються різноманітністю, нормативною неупорядкованістю, численними прогалинами та конфліктами законодавчого регулювання. Тому це потребує значного підвищення якості нормативно-правового регулювання контрольних процедур з метою поступового зменшення та подальшого недопущення деструктивного впливу діяльності посадових осіб органів державного контролю на господарську діяльність.

З метою здійснення єдиних і загальних для всіх контролюючих органів правил здійснення перевірок суб'єктів господарювання було прийнято Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», у якому мета, що ставилася при визначенні необхідності його прийняття, реалізувалася лише частково, оскільки за сферу його регулювання було винесено відносини, пов'язані зі здійсненням валютного контролю, митного контролю, контролю за дотриманням

бюджетного і податкового законодавства, контролю за порядком проведення розрахунків, за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, використанням державного та комунального майна, банківського і страхового нагляду, інших видів спеціального державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку фінансових послуг, державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05 квітня 2007 року // Відомості Верховної Ради України. – 2007. -№29. - Ст.389

2. Орехова І.С. Державний контроль у сфері господарської діяльності: адміністративно-правові засади: автореф. дис... канд.. юрид. наук: 12.00.07. - Одеса: Одеська національна юридична академія, 2009. – 21с.

Ворона Л.І., студентка 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Згідно зі ч.1 ст. 62 ГК України підприємством є самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому ГК України та іншими законами.

В умовах ринкової трансформації економіки України розвиток підприємництва, зокрема малого бізнесу, має стати одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання. Усвідомлюючи новаторську роль підприємництва, держава надає йому всебічної підтримки.

В Україні прийняті та діють ряд нормативних актів, які заклали підґрунтя для формування і розвитку підприємництва. Згідно з цими нормативними актами, державна підтримка підприємництва спрямована на створення сприятливих організаційних та економічних умов для його розвитку. Таких, як

надання підприємцям земельних ділянок, передання державного майна, необхідного для здійснення підприємницької діяльності, сприяння підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування, підготовці кадрів тощо.

В Україні на початок 2004 р. такий показник, як кількість суб'єктів підприємницької діяльності на тисячу осіб населення був у десять разів меншим, ніж у розвинених європейських країнах. А внесок малих підприємств у валовий внутрішній продукт складав лише 10%, це у 3-4 рази нижче, ніж у більшості європейських країн.

Особливо негативним явищем стало те, що значна кількість зареєстрованих малих підприємств не діє, а більша частина діючих займається такими швидко прибутковими видами господарської діяльності, як торгівля та посередницькі послуги. Це пояснюється тим, що суб'єкти малого підприємництва розвиваються в умовах несприятливого інвестиційного клімату, що робить не вигідним довгострокові виробничі вкладання.

Аналіз стану підприємницької діяльності в Україні показує, що сектор малого і середнього бізнесу потребує ефективної фінансової підтримки як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях.

Однією з вагомих перепон на шляху розвитку вітчизняного підприємництва є недосконалість чинної податкової системи та надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності, які зумовлюють зростання обсягів реалізованої продукції, прихованої від оподаткування, невпевненість підприємців у стабільності умов ведення комерційної діяльності.

Негативно впливають на розвиток підприємництва складні та довготривалі післяреєстраційні процедури суб'єктів підприємництва, надмірне втручання органів державної влади в їхню діяльність.

Основними напрямками прискорення розвитку підприємництва в сучасних умовах трансформації, переходу до інноваційної моделі розвитку економіки України є:

1. Подальше удосконалення законодавчої та нормативної бази щодо створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва.

2. Удосконалення податкової політики, тобто забезпечення функціонування спрощеної системи оподаткування з наданням переваги єдиному податку та право тих, що працює у секторі малого підприємництва, на соціальне і пенсійне забезпечення.

3. Подальше посилення державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва (фінансово-кредитної, майнової, інформаційної та кадрової). Створення та забезпечення діяльності мережі бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо.

4. Стимулювання розвитку підприємництва в галузях, що забезпечують найвищу ефективність суспільного виробництва та його конкурентоспроможність завдяки використанню досягнень науково-технічного прогресу, ресурсозберігаючих технологій, випуску принципово нових видів продукції.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України № 436 від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003.
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 16. – Ст. 657.
3. Мамутов В. К. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської діяльності // Право України. – 2009. – № 9. – С. 83–94.
4. Задихайло Д.В. Підприємницьке право в Україні. – Харків, 2001.– С. 23-25.
5. Пилипенко А.Я., Щербина В.С. Господарське право. - 2006. – С. 68.

Посесор Анастасія Юріївна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Пожидаєва М.А.**

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Правова категорія “банківська таємниця” є надзвичайно важливим елементом відносин у банківській практиці.

Банківська таємниця не є відносинами, але вона може розглядатися як об’єкт відповідних правовідносин, при цьому відносин як між банком і клієнтом, так і за участю відповідних державних органів, визначених законом.

Поняття банківської таємниці слід розглядати через призму такої правової категорії, як інформація. Разом з тим, не можна ототожнювати ці поняття. Інформація є елементом того правового режиму, за допомогою якого забезпечується збереження банківської таємниці.

Інформація, що є об’єктом банківської таємниці, належить до інформації з обмеженим доступом, яка за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація - це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов.

Особливість конфіденційної інформації полягає в тому, що її власник самостійно визначає її обсяг та межі поширення. Лише окремо визначені

законом певні відомості можуть бути визначені таємною інформацією. Так, відповідно до ст. 1 Закону України “Про державну таємницю” від 21 січня 1994 р., одним з видів таємної інформації є державна таємниця [4].

Банківська таємниця – інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту. Відповідно до ЗУ “Про банки і банківську діяльність” до банківської таємниці відносять відомості та інформацію: 1) про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у НБУ; 2) про операції, проведені на користь чи за дорученням клієнта, та здійснені ним угоди; 3) про фінансово-економічний стан клієнтів; 4) про системи охорони банку та клієнтів; 5) про організаційно-правову структуру юридичної особи – клієнта, її керівників, напрями діяльності; 6) стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) щодо звітності банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) про коди банків для захисту інформації.

Банк має право надавати інформацію, що становить банківську таємницю, іншим банкам і НБУ в обсягах, необхідних при наданні кредитів і банківських гарантій [1,5].

Науковці вважають, що банківська таємниця — це комплексний інститут, а сам термін припускає дві інтерпретації. У вузькому розумінні банківська таємниця — це обов’язок банку зберігати в таємниці операції клієнтів від сторонніх осіб, насамперед конкурентів того чи іншого клієнта банку, операції, рахунки та вклади (депозити) своїх клієнтів і кореспондентів. У широкому розумінні - це різновид службової таємниці, тобто конфіденційна інформація щодо клієнта, яка стала відома службовцю банку [2].

Характеризуючи правовідносини банківської таємниці необхідно зазначити, що ці правовідносини є відносними, з чітко визначеним суб’єктивним складом. Вони виникають виключно як правові відносини і в іншій якості існувати не можуть, тому являють собою особливий вид суспільних відносин. Специфічний характер обов’язку банку по утриманню від вчинення дій по розголошенню інформації зумовлює переважно пасивний характер правовідносин.

До суб’єктів правовідносин банківської таємниці належать суди, органи прокуратури, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової служби України, Державної виконавчої служби, Антимонопольного комітету України, особи, зазначені власником рахунку в заповідальному розпорядженні банку, державні нотаріальні контори, приватні нотаріуси, іноземні консульські установи у справах спадщини [3, с.249-250].

Службовці банку при вступі на посаду підписують зобов’язання щодо збереження банківської таємниці. Керівники та службовці банків зобов’язані не розголошувати та не використовувати з вигодою для себе чи для третіх осіб конфіденційну інформацію, яка стала відома їм при виконанні своїх службових обов’язків.

Порушення норм щодо збереження банківської таємниці тягне за собою поряд з цивільною також адміністративну та кримінальну відповідальність. У разі розголошення інформації, що становить банківську таємницю, до банківської установи може бути застосована відповідальність у формі відшкодування завданих збитків. Клієнт вправі вимагати від банку відшкодування також моральної шкоди у порядку, передбаченому ст. 1167 ЦК України [4].

Виконання зобов'язання банком щодо збереження банківської таємниці здійснюється на підставі імперативних та відсильних норм ст. 1076 ЦК України. Такий підхід законодавця забезпечує захист прав та інтересів клієнтів незалежно від того, чи була прямо передбачена умова щодо збереження банківської таємниці у договорі банківського рахунку.

Таким чином, банківська таємниця - це встановлена законом та гарантована банком система правових і спеціальних технічних засобів, що забезпечують правовий режим обмеженого доступу до інформації про банківській рахунок, операції за рахунком і відомості про клієнта.

Список використаних джерел:

1. ЗУ «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс], - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Ващенко Ю.В. Банківське право: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 344с. [Електронний ресурс], - Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/2753/14/>
3. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с. [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Hetmantsev_Danylo/Bankivske_pravo_Ukrainy.pdf
4. Дзера О.В. Цивільне право України. Особлива частина: Навч. посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2004. [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1831071049907/pravo/bankivska_tayemnitsya
5. Офіційне інтернет представництво «Національний банк України» [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123139

Крістіна Панцевич, студентка 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх

справ, кандидат економічних наук
Загорняк Н.Б.

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО НА ЕТАПІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРАВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Прогрес інтеграції на шляху до членства України в Європейському Союзі залежить від успіхів гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу, це стосується і господарського законодавства. Проблематика нормативно-правових актів господарського законодавства досліджувалася в українській науці господарського права переважно з позицій кодифікації господарського законодавства, його удосконалення та модернізації [1- 5], а також застосування актів господарського законодавства в господарському судочинстві [6]. Слід звернути увагу, що поняття господарського законодавства, по-різному визначається в юридичній літературі. Як зазначає О. Подцерковний, господарським законодавством прийнято іменувати сукупність нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання господарської діяльності [8, с. 26]. На думку Н. Круглової, господарське право формується з норм різних галузей права, переважно таких, як цивільне, трудове, адміністративне, екологічне, фінансове, земельне і митне право, а також із відособлених елементів господарського права, що регулюють господарські відносини [9, с. 45; 10, с. 43].

Згідно зі ст. 7 Господарського кодексу України відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, законами України, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також іншими нормативними актами. Тому під нормативними актами, про які йдеться у ст. 7 Господарського кодексу України, слід розуміти закони та інші нормативні акти, прийняті до набрання чинності Конституцією України, які регулюють господарські відносини. До господарського законодавства відносять також нормативно-правові акти, які в теорії права називають локальними або статутними, сукупність цих актів, є з юридичного погляду своєрідним елементом господарського законодавства, це статuti і засновницькі договори підприємств, господарських товариств, господарських об'єднань, положення про структурні підрозділи господарських організацій, зокрема відособлені (філії, представництва, відділення) [11, с. 97].

Зрозуміло, що, здійснюючи промислову та підприємницьку політику, на сьогодні Україна буде керуватися визнаними міжнародними принципами і стандартами, що стосуються насамперед діяльності малих та середніх підприємств, надання фінансових послуг тощо. Водночас слід зважити на зауваження тих науковців, які вважають, що надмірне використання законодавцем у сфері господарювання законів призвело до появи їх великої кількості, і це значною мірою ускладнює застосування їхніх положень на практиці, тому пропонують подальшу кодифікацію господарського законодавства на основі його модернізації [1-4, 13, 14]. Зазначена аргументація,

на нашу думку, має бути врахована при модернізації господарського законодавства та реалізації завдань, пов'язаних із гармонізацією законодавства України з правом Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Мамутов В. К. Кодификация : сборник научных трудов / В. К. Мамутов. – К.: Юринком Интер, 2011. – 248 с.
2. Знаменский Г. Л. Новое хозяйственное право / Знаменский Г. Л. Избр. труды : сб. науч. трудов. – К.: Юринком Интер, 2012. – 488 с.
3. Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора // Сб. науч. тр. НАН Украины ; Ин-т эконом.-прав. исследований; редкол.: Мамутов В. К. (отв. ред.) и др. – Донецк: ООО «Юго_Восток, Лтд», 2005. – 584 с.
4. Кодифікація господарського законодавства: український досвід і перспективи розвитку // Збірник матеріалів «круглих столів» ; за заг. ред. В. К. Мамутова та О. Л. Копиленка. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2012. – 118 с.
5. Проблеми модернізації господарського законодавства : зб. наук. праць (за матеріалами круглого столу, м. Київ, 1 грудня 2010 р.) / ред. кол.: О. Д. Крупчан (голова), В. С. Щербина, О. М. Вінник та ін.. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2011. – 123 с.
6. Коваль В. М. Проблеми застосування норм матеріального права в господарському судочинстві : монографія / В. М. Коваль. – Одеса: Юридична література, 2011. – 528 с.
7. Пронська Г. В. Вибране / Г. В. Пронська. – К.: Освіта України, 2013. – 696 с.
8. Хозяйственное право Украины : учебник / под ред. А. С. Васильева, О. П. Подцерковного. – Х.: ООО «Одиссей», 2005. – 464 с.
9. Круглова Н. Ю. Хозяйственное право / Н. Ю. Круглова. – М.: Русская Деловая Литература, 1997. – 608 с.
10. Круглова Н. Ю. Хозяйственное право : учеб. пособие / Круглова Н. Ю. – 4-е изд. перераб. и доп. – М.: Высшее образование, 2008. – 875 с.
11. Панченко В. В. Внутрішньогосподарські локальні нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств як джерела аграрного права : дис. ... канд. юрид. наук / Панченко В. В. – Х., 2011. – 192 с.
12. Томашевська М. О. Корпоративні акти в системі джерел права України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / М. О. Томашевська. – К., 2005. – 220 с.
13. Ишутин В. Ю. История кодификации хозяйственного законодательства в советский и постсоветский периоды / Ишутин В. Ю. // Приложение к журналу «Предпринимательское право». – 2010. – № 3. – С. 56–59.
14. Замойский И. Е. Предисловие. Интересная, поучительная и резонансная полемика юристов / Мамутов В. К. Кодификация: сборник научн. трудов. – К.: Юринком Интер, 2011. – С. 5–8.

Макурова Марина Юрїївна, студентка 11 МСБП групи навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Геліч Ю.О.**

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стан із забезпеченням конституційних прав і свобод в Україні являє сьогодні досить суперечливу картину. У першу чергу, це можна пояснити процесами становлення і розвитку української державності.

Вирізняють такі права і свободи: громадянські (природні права, які людина одержує від народження); політичні (право на свободу об'єднання у політичні партії, на участь в управлінні державними справами тощо); економічні (право приватної власності, на підприємницьку діяльність тощо); соціальні (право на працю, на відпочинок тощо); культурні (право на освіту, свобода думки і слова тощо).

Право на підприємницьку діяльність є одним із найважливіших прав людини і громадянина в Україні, служить визначальною засадою ринкової економіки, оскільки перехід до ринкових відносин в економіці нерозривно пов'язаний із становленням та розвитком підприємництва.

Конституційні положення на основі загальноправових принципів юридичної рівності, непорушності власності одержують розвиток в загальних принципах господарювання, закріплених у ст.6 Господарського кодексу України: забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання; свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави; захист національного товаровиробника; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [2].

Зазначені конституційні положення також розвинуті в загальних засадах цивільного законодавства, закріплених у ст. 3 Цивільного Кодексу: неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини;

неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом; свобода договору; свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом; судовий захист цивільного права та інтересу; справедливість, добросовісність та розумність [3].

Згідно ст. 42 Конституції України, кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [1]. Отже – це суб'єктивне право у сфері економічних відносин. Слід підкреслити, що дане ключове право, яке окрім економічної сфери, має ще й безсумнівний вплив на формування та розвиток особистих, соціальних та політичних свобод, конституційного закріплення набуло лише 28 червня 1996 року – з прийняттям Конституції України. Проте і за цей короткий проміжок часу можна зробити певні висновки щодо можливості його реалізації у діях людей та їх організацій.

Кожен, хто вирішує скористатись закріпленим в Конституції правом здійснювати підприємницьку діяльність, має вибір, чи працювати безпосередньо у статусі приватного підприємця – фізичної особи чи зареєструвати юридичну особу і використовувати її для зайняття бізнесом. Дане питання регулюється Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15.05.2003 року [4].

Кожен з варіантів є шляхом реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність.

Конституційне закріплення означає не тільки гіпотетичну можливість займатися підприємницькою діяльністю, а й фактичне підтвердження того, що держава покладає на себе обов'язок створювати умови для реалізації вказаного права. Тобто, порушення конституційного права мало б викликати адекватну реакцію з боку органів держави, котрі повинні були б звести до мінімуму подібну практику, а якщо такі процеси вже відбуваються, то якнайшвидше прореагувати.

Важливо відзначити, що всі конституційні норми, що складають правову базу підприємницької діяльності, є взаємодоповнюючими і являють цінність саме в єдності і погодженості.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18, № 19-20, № 21-22. - Ст.144.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст.356 .
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» від 15 травня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №31-32. - Ст.263.

Федорчук Людмила Леонідівна,
студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та

психології Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач
кафедри господарсько-правових
дисциплін навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ **Волківська Т.Ф.**

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В юридичній літературі ліцензування розглядають поряд з державною реєстрацією як форму легітимізації підприємництва.

Ліцензування виступає важливим елементом всієї системи антикризового адміністративно-правового регулювання. Воно дозволяє здійснювати додатковий державний контроль та забезпечувати належну кваліфікацію при виконанні широкого кола господарської діяльності. В той же час, наразі ліцензування в багатьох випадках ліцензування становить значну перепону у розвитку багатьох інноваційних галузей виробництва. Враховуючи саме інноваційну модель розвитку нашої держави варто скоротити перелік видів господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню. Крім того, досить ускладненою є сама процедура ліцензування, зокрема - необґрунтовано широким виступає перелік документів, що подаються для отримання ліцензії у певних сферах діяльності. В умовах кризових явищ вимагає також свого вдосконалення система контролю уповноважених органом над господарюючими суб'єктами, що не дотримуються ліцензійних умов [3, с.531].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» ліцензія - документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку у разі його встановлення Кабінетом Міністрів України за умови виконання ліцензійних умов. А ліцензування в цій статті визначається видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування [2].

Отже, ліцензійні умови - установлений з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Згідно чинного законодавства, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов здійснює орган ліцензування в межах своїх повноважень шляхом проведення планових і позапланових перевірок.

Ліцензіат під час перевірки дотримання ним ліцензійних умов надає всі необхідні для проведення перевірки документи та забезпечує умови для її проведення.

Законодавство закріплює вимоги, щодо порядку видачі ліцензії, а саме документи, які подаються до органу ліцензування для видачі ліцензії. Ліцензія може бути переоформлена в разі її втрати, чи пошкодження або анульована. Згідно законодавства України, виділяють підстави щодо анулювання ліцензії. Орган ліцензування приймає рішення щодо видачі або відмову у видачі ліцензії [1].

Список використаних джерел:

1. Закон України « Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою запровадження державного контролю за здійсненням лотерейної діяльності» від 21.09.2000 № 1969-III
2. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 № 1775-III
3. Крикун В.Б. «Ліцензування як елемент системи антикризового адміністративно-правового регулювання економіки України» / В.Б. Крикун // Форум права. - 2010. - №4. - С. 531-537

Мельниченко **Анатолій**
Васильович, студент 11 МСБП
 групи навчально-наукового
 інституту права та психології
 Національної академії внутрішніх
 справ
Науковий керівник: професор
 кафедри господарсько-правових
 дисциплін навчально-наукового
 інституту права та психології
 Національної академії внутрішніх
 справ, кандидат юридичних наук,
 доцент **Гелич Ю.О.**

ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Сьогодні Україна переживає нелегкий період фінансової кризи, що позначається важкими економічними наслідками практично для кожного з нас. Вітчизняні особливості світової фінансової кризи виражаються у значній девальвації національної грошової одиниці, інфляції та загальній розгубленості в економічній політиці і діяльності. У свою чергу, Національний банк України посідає одну з ключових позицій у механізмі банківської системи, що є найбільш вразливою у вітчизняній економіці. Обов'язкове існування Центрального банку в державі – органу, що здійснює грошово-кредитне регулювання та державний контроль за станом банківських установ, зумовлюється економічною необхідністю стабільного і безпечного функціонування всієї системи фінансових установ, уникнення кризових явищ,

забезпечення впевненості у їхній діяльності з боку кредиторів і вкладників [4, с.102].

Важливим елементом реалізації державного регулювання банківської діяльності є Національний банк України, який відповідає за підтримання стабільності національної грошової одиниці та функціонування банківської системи в цілому [1].

Національний банк України – є головним банком держави, який координує діяльність кредитних інститутів і виконує функції управління грошово-кредитними і фінансовими процесами в економіці держави, реалізує економічну політику уряду України, в разі, коли вона не суперечить принципам забезпечення стабільності національної грошової одиниці [3].

Важливе значення для реалізації державного регулювання банківської діяльності має характеристика правової природи діяльності Національного банку України, в першу чергу, його економічна самостійність. Чинним законодавством встановлено, що Національний банк підзвітний Президенту України; Верховній Раді України; Кабінету Міністрів України; судам.

Однак у системі органів виконавчої влади він має автономний статус, діє самостійно і не залежить від органів державної управління при вирішенні питань, що належать до виключної компетенції центрального банку. Не допускається втручання органів законодавчої та виконавчої влади у виконання функцій і повноважень Ради Національного банку чи Правління Національного банку України інакше, ніж у межах, визначених Законом України «Про Національний банк України» [2].

Отже Національний банк України визначає зміст правовідносин, що забезпечують реалізацію прав та обов'язків спрямованих на поставлених перед ним завдань.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - № 30. - Ст. 141.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 29. - Ст.238.
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - №5-6. - Ст.30.
4. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі. Навчальний посібник. - К.: Алеута, 2004. – 478 с.

Шпорт Дар'я В'ячеславівна,
студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового

інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ **Волківська Т.Ф.**

ОСОБЛИВОСТІ АГЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Відповідно до Господарського кодексу України агентська діяльність – це підприємницька діяльність, яка полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє[1].

Агентська діяльність здійснюється комерційним агентом, який є суб'єктом господарювання (громадянином або юридичною особою), який за повноваженням, що наданий агентським договором, здійснює комерційне посередництво [4, с.246].

Дана діяльність регулюється цивільним, господарським законодавством та низкою нормативно-правових актів у даній сфері.

Агентська діяльність являє собою так зване представництво одного суб'єкта господарської діяльності іншим, під час здійснення відповідних юридично значимих дій, від імені та за рахунок попереднього [3, с.370] .

Даний вид діяльності виникає під час:

- надання суб'єктом господарювання на підставі договору повноважень комерційному агенту на вчинення відповідних дій
- схвалення суб'єктом господарювання, якого представляє, комерційний агент, угоди, укладеної в інтересах цього суб'єкта агентом без повноваження на її укладення або з перевищенням наданого йому повноважень.

Проаналізувавши законодавчі акти, можна виокремити особливості агентської діяльності у сфері господарювання:

- вид підприємницької діяльності, а отже має на меті отримання прибутку,
- виникає на підставі укладення договору,
- здійснюється особливим суб'єктом господарювання – комерційним агентом,
- діяльність здійснюється лише від імені та за рахунок суб'єкта господарювання, з яким був укладений договір,
- всі дії, які робить комерційний агент, повинні погоджуватися з суб'єктом господарювання, якого він представляє,
- агентська діяльність може поділятися на монопольну та немонопольну,
- комерційний агент, зобов'язаний не розголошувати інформацію, яку він отримує під час виконання своїх обов'язків, якщо інше не вказано в договорі,
- комерційний агент за свою діяльність несе відповідальність у повному обсязі перед суб'єктом, якого він представляє,

- дана діяльність регулюється господарським та цивільним законодавством.

Отже, проаналізувавши особливості даної діяльності можна стверджувати, що агентська діяльність є специфічним видом підприємницької діяльності, яка являє собою сукупність відповідних юридичних дій, які здійснюються комерційним агентом від імені таза рахунок суб'єкта, якого він представляє.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року//Відомості Верховної Ради України , 2003, № 18, № 19-20, № 21-22.- Ст.144.
2. Цивільний кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року// Відомості Верховної Ради України,- 2003.-№ 40-44.- Ст.356.
3. Господарський кодекс України: науково-практичний коментар: станом на 18 березня 2013 року. /Д.Л. Тупчієнко, С.В. Мостовенко, С.Г. Деледивка, та інші. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 672с.
4. Лебідь В.І., Можаровська Н.О., Нескороджена Л.Л. Господарське право: навчальний посібник. – 2-ге видання допов. і перероб. – К.: Алерта, 2014. – 416 с.
5. Щербина В. С. Господарське право : підручник / В. С. Щербина. - К. : Юрінком Інтер, 2013. - 636 с.

Середа Вікторія Василівна, студентка 11 МСБП групи навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ІНСТИТУТ БАНКРУТСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Банкрутство підприємств в Україні є поширеним явищем сьогодення. Світова економічна криза, нестабільність економічного і політичного середовища в країні, недосконалість правового та податкового законодавства призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які прямують до банкрутства, що призводить у більшості випадків до ліквідації таких підприємств [1, с.45].

Проблема банкрутства є актуальною для підприємств України незалежно від їх організаційно-правових форм та форм власності. Ця проблема має загальнодержавне та соціальне значення, оскільки життєвий рівень громадян України, соціальний мир та злагода у суспільстві визначаються стійким фінансовим станом підприємств, тоді як банкрутство суб'єктів господарювання зумовлює безробіття, низький рівень життя та соціальну напругу у суспільстві, конфлікти між роботодавцями та найманою робочою силою. Тому обґрунтування сутності банкрутства, визначення основних причин виникнення, набуває особливого значення.

Переважають більшість банкрутств в Україні становлять підприємства малого бізнесу та комерційні структури приватного сектору. Випадки банкрутства великих промислових підприємств досить рідкісні, оскільки фінансово вони більш міцні, і нерідко держава надає їм певну фінансову підтримку [2, с. 87]. Як показує практика, в Україні жодне велике збиткове підприємство із значними обсягами простроченої заборгованості досі не збанкрутувало: процедура банкрутства застосовується переважно до малих приватних підприємств у сфері торгівлі, що є негативним не лише для збанкрутілих підприємств, але й для їх кредиторів, партнерів, працівників, держави та економіки в цілому. У зв'язку з цим держава втрачає платників податків, працівники - робочі місця, і кредитори не отримують у повному обсязі повернення своїх коштів. Однією з причин такого стану є неврегульованість законодавства.

На сьогоднішній день для більшості українських підприємств характерним є більш або менш однакове коло проблем банкрутства, а саме: недостатність законодавчої бази для регулювання питання банкрутства підприємства, що потребує вдосконалення; недостатній контроль держави щодо рівня банкрутства підприємств в Україні та здійснення заходів щодо його зниження; зміна економічного середовища, в якому вони існують; втрата традиційних ринків збуту власної продукції; зміна системи планування і, як результат – порушення ритмічності виробничої діяльності; відсутність консультаційних центрів допомоги для неплатоспроможних підприємств [3, с.233].

У зв'язку з вище зазначеним, можливі наступні шляхи вирішення наведених проблем: удосконалення українського законодавства про неплатоспроможність підприємств із залученням допомоги учасників системи господарювання; визначення єдиної вітчизняної методики попередження банкрутства підприємств, що базується на галузевому розподілі підприємств і є адаптованою безпосередньо до української економіки з урахуванням всіх регулюючих факторів ризику; активізація участі держави у регулюванні та відстеженні рівня банкрутства підприємств не лише державного, але й приватного сектору, а також її зацікавленість в збереженні підприємства як суб'єкта господарювання, а не його власника, та здійсненні заходів щодо зниження рівня банкрутства підприємств; необхідність створення можливостей використання позасудових способів вирішення проблеми відновлення платоспроможності підприємства як засобу повернення боргів; надання консультаційної допомоги неплатоспроможним підприємствам шляхом

створення на місцях здійснення підприємницької діяльності спеціальних консультаційних центрів.

Отже, наявність значної кількості невирішених проблем щодо банкрутства підприємств в Україні тягне за собою негативні соціально-економічні наслідки для країни в цілому, саме тому вони потребують негайного вирішення та подолання. Усунення вищезазначених недоліків, врегулювання суперечностей, які виникають між різними законодавчими актами, прийняття та стабільність нових відповідних нормативно-правових актів із питань банкрутства забезпечать дієвість нового механізму банкрутства, який за своєю суттю є прогресивним.

Список використаних джерел:

1. Варгіч С. Механізм банкрутства: підсумки його дії в Україні. // Цінні папери України. -2000. - №8. - С.45-47.
2. Жук Л.А., Жук І.Л., Неживець О.М. Господарське право України: [підручник] - К. : Кондор, 2009. – 434 с.
3. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 6- вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 640 с.

Розпотнюк Альона Геннадіївна, студентка 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДВІДОМЧОСТІ СПРАВ ГОСПОДАРЬСЬКИМ СУДАМ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Проблеми, які стосуються визначення підвідомчості та підсудності справ господарським судам, не втрачають актуальності, тому все частіше ці питання підіймаються науковцями. З того моменту, як з'явилися адміністративні суди та було прийнято Кодекс адміністративного судочинства України, виникла й потреба розмежування кола справ між господарськими та адміністративними судами [6, с. 3]. Хоча найбільше непорозумінь виникає саме з підвідомчістю, але і питання підсудності залишається колізійним та недостатньо вивченим, в тому числі й на теоретичному рівні. Деякі аспекти цієї проблеми аналізували такі науковці, як М.О. Абрамов, С.В. Васильєв, Д.М. Притика, М.І.Тітов та

інші. Дана проблема аналізувалася також в кандидатській дисертації М.І. Черленяка «Підвідомчість справ господарським судам України» (Донецьк, 2007) [8]. Однак, характеристики видів та, найголовніше, формулюванню чітких та зрозумілих правил визначення підсудності господарських справ за законодавством України, й досі уваги приділено недостатньо.

Як відомо, розмежування судової компетенції всередині господарської системи називають підсудністю. Зокрема, С.В. Васильєв вважає, що підсудність – це віднесення підвідомчої господарським судам юридичної справи відповідному господарському суду [5, с. 65]. Інші науковці визначають підсудність як розмежування компетенції між різними ланками судів та між окремими судами однієї ланки [4, с. 89], і з цим визначенням доречно погодитися, адже воно є найбільш повним. Підвідомчість – усталена законом сукупність повноважень господарських судів з розгляду та вирішенню справ, віднесених до їх компетенції [4, с. 156].

Правильне розуміння та розмежування понять «підвідомчість» і «підсудність» має велике практичне значення. Якщо підвідомчість дозволяє виявити, який з державних органів є компетентним у конкретній справі (адміністративні, господарські, третейські суди, суди загальної юрисдикції), то підсудність дозволяє розмежувати компетенцію між судами однієї ланки. Деякі автори навіть вказують, що підсудність є засобом конкретизації підвідомчості справ, віднесених до відання суду [6, с. 6].

Зрозуміло, що встановлення підвідомчості спору необхідно для звернення до суду з позовною заявою. Питання підвідомчості статтею 12 Господарського процесуального кодексу України не вирішено, оскільки не визначено вичерпного переліку відповідних спорів [2]. Слід звернути увагу, що положення цієї статті базуються на положеннях Конституції України [1] та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [3], відповідно до яких до ведення господарських судів відноситься розгляд всіх господарських спорів, що виникають між юридичними особами, державними та іншими органами. Таким чином розмежовується компетенція господарських судів та інших органів, у тому числі судів загальної юрисдикції.

Щодо підсудності, то в теорії процесу виділено, зокрема, такі її види: територіальна; виключна; альтернативна; договірна; родова; за зв'язком справ. Як відомо, статті 15 і 16 Господарського процесуального кодексу України закріплюють, що в господарському процесі існує тільки територіальна та виключна підсудність [2]. Територіальна підсудність розмежовує компетенцію між господарськими судами першої інстанції та частіше за все «прив'язана» до місцезнаходження однієї з сторін або спірного майна. Територіальна підсудність, по суті, сприяє задоволенню інтересів відповідача, якому вочевидь зручніше підготуватися до захисту проти позову за місцем свого знаходження [4, 7]. Виключною підсудністю є встановлена підсудність певної категорії справ чітко визначеним господарським судам, що виключає можливість розгляду їх в будь-яких інших господарських судах, як це визначено статтею 16 Господарського процесуального кодексу України.

На сьогодні проблема чіткого формулювання правил визначення підвідомчості та підсудності господарських справ остаточно не вирішена,

вважаємо, що внесення таких змін до Господарського процесуального кодексу України, за яких було б встановлено вичерпний перелік справ, що мають розглядатися за тією чи іншою підсудністю господарського суду, сприяло б підвищенню ефективності господарського судочинства в Україні. Зазначене зумовлює потребу у подальших теоретичних дослідженнях цієї тематики.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. – № 30 (23.07.96). – Ст. 141.
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6 (11.02.1992). – Ст. 56.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 55/1 (30.07.2010). – Ст. 1900.
4. Абрамов Н.А. Обновленный хозяйственный процесс Украины: Учебное пособие (курс лекций). - Харьков: "БУРУН КНИГА", 2012. - 192 с.
5. Васильев С.В. Хозяйственное судопроизводство Украины : Учеб. пособие.- Харьков: Эспада, 2004.- 361 с.
6. Притика Д.М., Тітов М.І., Гайворонський В.М. Господарський процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. 4-е вид., перероб.та доп.-Х.: Консум, 2004.- 286 с.
7. Роїна О.М. Господарський процес: Практ. посібник. – К.: КНТ, 2012. – 192 с.
8. Черленяк М.І. Підвідомчість справ господарським судам України : автореф. дис. на здоб.наук. ступ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право» / М. І. Черленяк. - Донецьк, 2007. - 21 с.

Якименко Катерина Володимирівна, студентка 11 МСБП групи навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Гелич Ю.О.**

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Протягом більш як двадцяти років, що пройшли після проголошення незалежності України, внаслідок глибоких демократичних трансформацій усіх сфер її життя на місці колишньої адміністративно-командної економіки, що обумовлювала існування тільки однієї організаційно-правової форми господарювання — державної, сформувався вільний ринок товарів, робіт, послуг, утвердилося підприємництво. [1, с.145]

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. [2]

Діяльність будь-якого підприємства повинна забезпечуватися засобами, що необхідні для задоволення його потреб. Сукупність засобів підприємства називають майном. Відповідно до Господарського Кодексу України (ГКУ) майном визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі.[2]

Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності – це не що інше, як установлені правовими нормами склад цього майна, порядок його формування, використання, вибуття, а також обсяг прав і обов'язків суб'єктів господарювання з приводу володіння, користування і розпорядження майном, порядок звернення на нього стягнень кредиторів. Змістом правового режиму майна суб'єктів підприємницької діяльності є належні їм правомочності з приводу володіння, користування і розпорядження цим майном, а також правила, які регулюють порядок формування, використання і вибуття цього майна та звернення на нього стягнень.

Формами правового режиму майна суб'єктів підприємницької діяльності в Україні виступають: право власності, обмежені речові права та права з речовими ознаками на чуже майно. До переліку обмежених речових прав та прав з речовими ознаками на чуже майно треба віднести наступні: власності, господарське відання, оперативне управління та оренда майна.[3, с.77]

Під правом господарського відання слід розуміти речове право суб'єкта підприємництва, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом), з обмеженням правомочності розпорядження щодо окремих видів майна за згодою власника.

В свою чергу під правом оперативного управління слід розуміти речове право суб'єкта господарювання, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом) для здійснення некомерційної господарської діяльності. [2]

Усе майно суб'єктів підприємницької діяльності поділяється на декілька складових частин або фондів, під якими треба розуміти групи однорідних за економічними показниками об'єктів, що мають спільне цільове призначення і які підпорядковуються специфічному, встановленому для кожної з цих груп, правовому режиму. До таких фондів належать: статутний фонд, основні та

оборотні засоби, грошові кошти, прибуток, матеріальні та нематеріальні активи, рухоме і нерухоме майно тощо.

Доцільну увагу слід приділити праву на захист майнових прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Адже право на захист містить можливість здійснення правомочною особою власних дій та можливість вимагати певної поведінки від зобов'язаної особи. Під формою захисту потрібно розуміти комплекс внутрішньо узгоджених організаційних заходів щодо захисту суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів.

Право власності можна визнати у якості основної форми правового режиму майна суб'єктів підприємницької діяльності в Україні. У зв'язку з цим особливої ваги для підприємців набувають питання, пов'язані із захистом їх права власності. Захист права власності – це використання передбачених законом цивільно-правових способів захисту з метою усунення перепон для здійснення права власності. Найбільш поширений поділ цивільно-правових засобів захисту права власності на речово-правові та зобов'язально-правові. [3, с.78]

Отже, для ефективного управління господарською діяльністю суб'єктами підприємницької діяльності важливо знати, яким майном володіє підприємство, де воно використовується, за рахунок яких джерел створене та якими способами, у випадок незаконного посягання, здійснити захист права власності.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми господарського права: навчальний посібник. / За ред. В.С. Щербини.-К.: Юрінком Інтер, 2013.- 528 с.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №18, №19-20, №21-22. - Ст. 144.
3. Пацурківський Ю.П. Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності - Чернівці: Рута, 2001. - 248 с.

Романенко Юлія Миколаївна, студентка 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

**НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ:
АКТУАЛЬНИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Позитивний вплив конкуренції на економічний розвиток та доцільність підтримання її належного рівня не викликає сумнівів. Разом із тим також загальновідомою є непридатність конкуренції до саморегуляції, що й становить підставу для спеціального законодавчого регулювання відносин, що існують за умов конкуренції. Визначення недобросовісної конкуренції наведено у ч.1 ст. 32 Господарського кодексу України [1], ст. 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [2], відповідно до яких недобросовісною конкуренцією є будь-які дії в конкуренції, що суперечать правилам, торговим чи іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності. Зокрема, статтями 16-19 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» до недобросовісної конкуренції прямо віднесені дії щодо неправомірного збирання, розголошення, схилення до розголошення та неправомірного використання комерційної таємниці. Загалом, законодавство України передбачає кримінальну (ст.ст. 231, 232 Кримінального кодексу України) [3], адміністративну (ст.164-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [4], цивільно-правову відповідальність за порушення законодавства в сфері захисту комерційної таємниці. Зокрема, ст. 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» передбачає, що за вчинення суб'єктами господарювання дій, що підпадають під визначення недобросовісної конкуренції тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. Більш того, відповідно до ч.3 ст.162 Господарського кодексу України особа, яка протиправно використовує комерційну інформацію, що належить суб'єкту господарювання, зобов'язана відшкодувати завдані йому такими діями збитки відповідно до закону.

Оскільки без конкуренції існування розвинутої економіки важко уявити, вартими уваги вважаємо теоретичні аспекти визначення поняття недобросовісної конкуренції. Доцільно звернути увагу на те, що правова природа недобросовісної конкуренції полягає в тому, що як об'єкт правової заборони, вона, по суті, є такими діями, «від яких обов'язково утримуватимуться всі учасники конкурентних відносин за здійснення діяльності на товарному ринку, а дотримання заборони не залежить від психічного відношення суб'єкта конкурентних відносин до власних дій. Відповідно, для визнання дій господарюючого суб'єкта недобросовісною конкуренцією не вимагається встановлення наявності в особи ані умислу, ані вини взагалі [5, с. 5]».

У науковій літературі недобросовісна конкуренція розглядається і як правопорушення, і як більш складне економіко-правове явище, що сформувалося під впливом чинників не лише економічних, але й юридичних. Так, недобросовісну конкуренцію можна охарактеризувати як різновид зловживання правом вільної конкуренції, що не відповідає соціально-господарському призначенню та меті конкурентного суперництва. Таким чином, в основу відокремлення добросовісної від недобросовісної конкуренції покладений критерій правомірного здійснення своїх прав від зловживання правом [6, с. 20-22]. Також поширеною є думка, що об'єднати всі акти

недобросовісної конкуренції в таке поняття, що б надало всеохоплююче визначення, придатне до адаптації до нових видів практики господарювання, не видається можливим [7, с. 10]. З огляду на це було сформульовано визначення недобросовісної конкуренції як «антиконкурентних дій суб'єктів господарювання чи бездіяльності, пов'язаних з порушенням чинного законодавства, торгових правил та звичок, прав на інтелектуальні продукти, вимог добропорядності і справедливості шляхом вчинків, здатних викликати змішування відносно підприємства, продукції або діяльності конкурента, ввести громадськість в оману, дискредитувати конкурента». До ознак недобросовісної конкуренції слід віднести: поведінку господарюючих суб'єктів, невідповідність нормам права, звичаям ділового обороту, вимогам порядності, розумності та справедливості, спрямованість дій на отримання переваг у підприємницькій діяльності, спричинення або здатність до спричинення діями збитків або шкоди діловій репутації [5, с. 20].

Відомо, що захист відносин добросовісної конкуренції за своєю природою має конституційно-правову основу, а найефективнішою є саме кримінально-правова охорона добросовісної конкуренції. Водночас слід зауважити, що успіх у боротьбі з недобросовісною конкуренцією залежить від того, чи забезпечено систематизацію конкурентного законодавства, чи акцентовано увагу при здійсненні державної підтримки конкурентних відносин на окремих галузях, що є найважливішими для економіки України, та чи досягнуто реального прогресу на шляху усунення адміністративних, інфраструктурних бар'єрів, що обмежують конкуренцію. Отже, черговий крок на шляху до захищених та цивілізованих конкурентних відносин має відрізнитися комплексним підходом.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19-20, №21-22. – Ст.144
2. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 // Відомості Верховної Ради України.-1996.-№36.-ст. 164.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 25-26 (29.06.2001). - Ст. 131.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. Додаток до № 51. — 1984. — Ст. 1122.
5. Серегин Д.И. Недобросовестная конкуренция как правовая категория: автореф. дис.... канд. юрид. наук.-М., 2002.-21 с.
6. Паращук С.А. Недобросовестная конкуренция: содержание и правовые средства ее пресечения: автореф. дис.... канд. юрид. наук.-М., 1996.-24 с.
7. Безух О.В. Захист від недобросовісної конкуренції у сфері промислової власності: автореф. дис.... канд. юрид. наук.-Донецьк, 2001.-22 с.

Цибенко Марина
Олександрівна, студентка 12
 МСБП групи навчально-наукового
 інституту права та психології
 Національної академії внутрішніх
 справ
Науковий керівник: професор
 кафедри господарсько-правових
 дисциплін навчально-наукового
 інституту права та психології
 Національної академії внутрішніх
 справ, кандидат юридичних наук,
 доцент **Гелич Ю.О.**

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Контроль - процес визначення, оцінки і інформації про відхилення дійсних значень від заданих або їх збіг і результати аналізу. Контроль можна класифікувати: за приналежністю до підприємства суб'єкта контролю (внутрішній, зовнішній); за підставою для обов'язку (добровільний, по статуту, договірний, згідно із законом); за об'єктом контролю (за об'єктом, за рішеннями, за результатами); за регулярністю (регулярний, нерегулярний, спеціальний) [1]. Процес контролю в загальному випадку повинен пройти такі стадії: а) визначення концепції контролю (всеосяжна система контролю "Controlling" або приватні перевірки); б) визначення мети контролю (рішення про доцільність, правильність, регулярність, ефективність процесу управління); в) планування перевірки; г) об'єкти контролю (потенціали, методи, результати, показники і т. д.); норми, що перевіряються (етичні, правові, виробничі); суб'єкти контролю (внутрішні або зовнішні органи контролю); методи контролю; обсяг і засоби контролю (повний, суцільний, вибірковий, ручні, автоматичні, комп'ютеризовані); терміни і тривалість перевірок; послідовність, методики і допуски перевірок; д) визначення значень дійсних і наказаних; е) встановлення ідентичності розбіжностей (виявлення, кількісна оцінка); є) вироблення рішення, визначення його ваги; ж) документування рішення; з) мета перевірки; і) повідомлення рішення (усне, письмовий звіт); ї) оцінка рішення (аналіз відхилень, локалізація причин, встановлення відповідальності, дослідження можливостей виправлення, заходи з усунення недоліків). Для ухвалення рішення про контроль і організацію процесів контролю можуть мати значення ряд критеріїв: його ефективність, ефект впливу на людей, завдання контролю і його межі.

Ревізія - це метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності, спосіб документального розкриття недочетів, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії

складається акт. Фактично ревізія - це комплекс взаємопов'язаних перевірок питань фінансово-господарської діяльності підприємств, що здійснюється з допомогою прийомів документального та фактичного контролю, спрямований на виявлення обґрунтованості, доцільності і економічної ефективності здійснення господарських операцій, стану збереження майна.

Перевірка - це обстеження і визначення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства або їх підрозділів. На відміну від ревізії перевірки оформляються довідкою або доповідною запискою. Плановою виїзною перевіркою вважається перевірка фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності, яка передбачена у плані роботи контролюючого органу і проводиться за місцезнаходженням такого суб'єкта або за місцем розташування об'єкта власності, стосовно якого проводиться така перевірка. Позаплановою виїзною перевіркою вважається перевірка, яка не передбачена в планах роботи контролюючого органу і проводиться: за наявності хоча б однієї з обставин, що передбачені в ч. 1 ст. 6 ЗУ "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" від 05.04.2007 р., а саме: подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду (контролю) про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням; виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених у документах обов'язкової звітності, поданих суб'єктом господарювання; перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення планових заходів органом державного нагляду (контролю); звернення фізичних та юридичних осіб про порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства. Строк здійснення позапланового заходу не може перевищувати десяти робочих днів, а щодо суб'єктів малого підприємництва - двох робочих днів, якщо інше не передбачено законом [2]. Контролюючими органами, які мають право проводити перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, є :а) органи державної податкової служби - стосовно сплати податків та зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів, неподаткових платежів; б) митні органи - стосовно сплати ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість, які справляються у разі ввезення (пересилання) товарів на митну територію України в момент перетинання митного кордону; в) органи державного казначейства, державної контрольно-ревізійної служби та органи державної податкової служби в межах їх компетенції .

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18, № 19-20, № 21-22. - Ст. 144.
2. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - №9. - Ст.389.

Шлаган Іван Віталійович, студент 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Будь-яка сучасна держава, прагнучи забезпечити сталий економічний розвиток та стійкість економічної системи, будує конкретну модель економічної інфраструктури, одним з ключових елементів якої є законодавство про неспроможність (банкрутство) як юридична форма відображення економічних процесів, характерних для певного етапу розвитку економічних відносин. Зрозуміло, що як етап переходу України до ринкових умов господарювання, так і негативні явища, які переживає вітчизняна економіка, хоча вони й викликані світовою фінансовою кризою, призвели до банкрутства та ліквідації багатьох українських підприємств, до того ж відомо, що руйнація навіть єдиного взятого окремо суб'єкта господарювання призводить до катастрофічних наслідків не лише для нього та його кредиторів, але й для суспільства в цілому. Інститут банкрутства покликаний задовольнити вимоги кредиторів і водночас відновити платоспроможність боржника[1, с. 87]. Не викликає сумнівів, що банкрутство — це невід'ємний елемент ринкової економіки.

Як відомо, система норм, що регламентують відносини, пов'язані з банкрутством являє собою господарсько-правовий інститут, якому властиве з'єднання публічно-правових і приватноправових засад. Впродовж розвитку регулювання використовувалися різні терміни для визначення такого фінансового стану боржника, за якого він не зможе виконувати свої зобов'язання через брак коштів або майна[2]. Наприклад, у середньовічних джерелах права італійських міст використовувалися терміни «fuggitivi» та «decoctor». Термін «fuggitivi» застосовувався у випадках, коли неспроможний боржник тікав від своїх кредиторів, «decoctor» походив від decoquo, що означало поступове зменшення майна боржника. Сучасне поняття «банкрут» походить від італійського виразу — banca rotta. Він означав звичай перекидати лавку банкіра, що стояла на площі міста у разі нездатності останнього провести розрахунки з кредиторами. Термін «конкурс» широко застосовувався у німецькому законодавстві через те, що у межах законодавства про банкрутство існувала єдина процедура — конкурсне провадження. У законодавстві США

взагалі не міститься поняття «банкрутство», хоча цей термін використовується у назві основного нормативного акту у цій сфері — Кодексу про банкрутство. Також застосовувалися такі терміни, як «неспроможність» та «банкрутство» [3].

У наш час загальні проблеми правового регулювання банкрутства, і, зокрема, кримінального, в Україні досліджено у працях українських вчених Г.В. Андрусіва, П.П. Андрушка, Р.Г. Афанасьєва, М.І. Бажанова, О.М. Бирюкова, В.П. Богуна, В.І. Борисова, І.П. Голосніченка, В.Г. Гончаренка, Б.М. Грека, І.М. Даньшина, В.В. Джуня, В.П. Ємельянова, М.Й. Коржанського, О.М. Костенка, О.О. Круглової, Н.Н. Ляпунової, В.А. Малиги, П.С. Матишевського, В.О. Навроцького, М.І. Панова, Б.М. Полякова, В.М. Поповича, П.Д. Пригузи, Г.В. Пронської, В.В. Радзивилюка, Е.В. Стари, О.О. Степанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація, М.І. Титова, О.Г. Фролової, С.С. Чернявського; російських вчених Я.М. Брайніна, В.В. Волженкіна, Л.Д. Гауфмана, В.В. Колесникова, А.М. Медведєва, А.М. Трайніна, Б.С. Утевського, Е.А. Фролова, А.М. Яковлева, П.С. Яні; іноземних вчених П.Д. Баренбойма, К. Гайарфаса, Де Брюс Л., Дж. Ерла, Р. Дрейка, Г. Папе, А. Рапачинського, М. Редвана, Р. Фридмана, А. Халустік та ін.. Переважна більшість сучасних наукових робіт зосереджувала увагу на дослідженні фундаментальних засад банкрутства. При цьому проблематика заходів щодо відновлення платоспроможності боржника та напрямів їх реалізації й досі не стала предметом всебічного дослідження, а окремі теоретичні розробки носять фрагментарний характер [4].

Загалом, рівень розвиненості системи регулювання банкрутства вказує на рівень розвитку ринкових відносин у країні в цілому, на ступінь захисту інтересів боржника у процедурі неспроможності, що дозволяє зробити висновок про ступінь ефективності регулювання економіки. Про важливість інституту банкрутства в сучасному світі свідчить хоча б те, що під час ведення переговорів щодо надання Україні статусу країни з ринковою економікою представники Європейського Союзу свого часу особливу увагу звертали на необхідність створення ефективного законодавства про банкрутство, яке відповідало б принципам та нормам міжнародного співтовариства.

На сучасному етапі слід приділити більше уваги такому неоднозначному поняттю, яким залишається банкрутство. Різноманітність поглядів викликана об'єктивними причинами, наявністю як економічного, так і правового аспектів. У правовому аспекті існують три підходи до визначення цього поняття: 1) неспроможність і банкрутство- поняття не тотожні; 2) ці поняття слід вживати як синоніми; 3) банкрутство-поняття виключно кримінально-правове, воно зумовлено цивільно-правовою неспроможністю [3, с. 167]. Лише за умови вирішення термінологічної проблеми можна системно підійти до проблеми усунення суперечностей, які ускладнюють провадження у справах, як, наприклад, різні визначення ознак неплатоспроможності, що містять положення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [5], розбіжності в окремих положеннях, що регулюються нормами кримінального і господарського права тощо.

Список використаних джерел:

1. Бутирський А. А. Правова природа засобів відновлення платоспроможності боржника // Вісник господарського судочинства. – 2008. № 3. – с. 190-196.

2. Андрущак Є.М. Удосконалення інституту банкрутства// Фінанси України. – 2001. – №9. – с. 29-30.

3. Капустін В.В. Банкрутство: генезис, сутність і поняття в умовах сьогодення // Порівняльно-аналітичне право.-2013.-№3-2.-С. 165-167.

4. Загорняк Н. Теоретико-правові проблеми кримінального банкрутства в Україні // Сучасні тенденції та перспективи розвитку юридичної науки в Україні - К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2011.- С. 126-132.

5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом :Закон України від 14 травня 1992 року № 2343-ХІІ//Відомості Верховної Ради України.-1992.-№31.-Ст. 440.

**Лук'яненко Віталій
Олександрович**, студент 6 курсу
навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент
кафедри господарсько-правових
дисциплін навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук
Борцевич П.С.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Суб'єктами господарювання (в тому числі підприємцями) визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську (підприємницьку) діяльність.

Загальні положення щодо осіб, які можуть займатися підприємницькою діяльністю, містяться у ГК та ЦК України.

Співвідношення поняття "суб'єкт підприємницької діяльності" із поняттям "суб'єкт господарської діяльності". Для характеристики цих осіб означені нормативні акти допускають паралельне існування декількох термінів: "суб'єкт підприємницької діяльності" (наприклад, ст. 74, 130, 209 ГК України), "суб'єкт підприємництва" (наприклад, ст. 3, 45, гл. 23 ГК України), а також "підприємець" (наприклад, ст. 21, 46 ГК України). Натомість ЦК України відмовляється від єдиного узагальнюючого поняття і запроваджує термін "підприємець" стосовно фізичних осіб (наприклад, ст. 35, гл. 5 ЦК України), а також прикметник "підприємницькі" стосовно юридичних осіб - товариств

(наприклад, ст. 83 ЦК України). Отже, розуміючи очевидну їх тотожність, враховуючи ст. 9 ЦК України про те, що окремим законом можуть бути передбачені особливості регулювання майнових відносин у сфері господарювання, вважаємо за необхідне використовувати термінологію, яку вживає ГК України, звертаючись, звичайно, і до ЦК України як до акту загального у частині, що не суперечить акту спеціальному, тобто ГК України.

Поняття "суб'єкт підприємницької діяльності" співвідноситься із поняттям "суб'єкт господарської діяльності" так само, як співвідносяться поняття "підприємницька діяльність" і "господарська діяльність", тобто як частка і ціле. Тому під час характеристики суб'єктів підприємницької діяльності ми будемо, звичайно, звертатися і до загальних ознак, притаманних суб'єктам господарської діяльності.

ГК України не містить чіткого визначення поняття "суб'єкт підприємницької діяльності", формулюючи його опосередковано через поняття "господарська діяльність" і "суб'єкт господарювання". Так, за змістом ч. 2 ст. 3 ГК України суб'єктами підприємництва вважаються особи, які займаються підприємницькою діяльністю "для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку". Стаття 42 ГК України, визначаючи підприємництво як вид господарської діяльності, прирівнює суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність з ознаками підприємницької, до підприємців.

Тому, виходячи з цього, поняття суб'єкта підприємницької діяльності слід розглядати крізь призму визначення поняття "суб'єкт господарської діяльності" з урахуванням специфіки, обумовленої зайняттям саме підприємницькою діяльністю. За змістом ч. 1 ст. 55 ГК України суб'єктами господарювання (підприємцями) визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську (підприємницьку) діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України, Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція від 01.01.2014.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. – ВВР. – 2003. – № 40-44. – ст. 356.

Когута О.С., студент 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології

Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент **Котирло О.О.**

ЗАХИСТ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ

Складний стан в економіці, а також дефіцит державних ресурсів зумовив функціонування бюджетних установ в Україні за принципом обмеженості бюджетного фінансування. У результаті недоотримання фінансових ресурсів, що виділяються державою, недосконалістю нормативно-правового забезпечення та механізмів залучення і використання бюджетних коштів, а також наявності порушень бюджетного законодавства, бюджетні установи не отримують достатньо коштів для необхідного функціонування. Внаслідок цього, крім самої якості функціонування організацій, діяльність яких фінансується з державного бюджету, виникає вагома проблема організації своєчасної та повної оплати праці працівників бюджетної сфери.

У зв'язку з цим працівники бюджетної сфери потребують додаткового захисту своїх прав, ефективного механізму реалізації цього захисту та гарантій з боку держави. Дані положення відображені у низці нормативно-правових актів загального та спеціального характеру.

У ч. 7 ст. 43 Конституції України визначено, що право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом [1]. ЗУ «Про оплату праці», а саме ст. 4 визначає, для установ і організацій, що фінансуються з бюджету, - це кошти, які виділяються з відповідних бюджетів, а також частина доходу, одержаного внаслідок господарської діяльності та з інших джерел, ст. 21 цього закону також вказує на те, що працівник має право на оплату своєї праці відповідно до актів законодавства і колективного договору на підставі укладеного трудового договору [5].

У ст. 116 Бюджетного кодексу України міститься перелік порушень бюджетного законодавства, серед якого слід виділити окремі, а саме ті, що найбільш гостро впливають на порушення прав працівників бюджетної сфери. Ними є наступні: порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання; планування надходжень або витрат державного бюджету (місцевого бюджету), не віднесених до таких БКУ чи законом про Державний бюджет України; порушення встановленого порядку або термінів подання проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет) на розгляд Верховної Ради України (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевої ради); порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); нецільове використання бюджетних коштів. Також ст. 121 передбачено, що посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом.

Кримінальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачені санкції за порушення

бюджетного законодавства. Ст. ст. 210 та 211 ККУ передбачає відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджет без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, а також видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону [3].

Ст. 164-12 КУпАП в свою чергу передбачає відповідальність за включення недостовірних даних до бюджетних запитів, що призвело до затвердження необґрунтованих бюджетних призначень або необґрунтованих бюджетних асигнувань; порушення вимог Бюджетного кодексу України при здійсненні попередньої оплати за товари, роботи та послуги за рахунок бюджетних коштів, а також порушення порядку і термінів здійснення такої оплати; здійснення платежів за рахунок бюджетних коштів без реєстрації бюджетних зобов'язань, за відсутності підтвердних документів чи при включенні до платіжних документів недостовірної інформації [4].

З огляду на зазначене, можна зробити висновок, що внаслідок багатьох факторів серед яких насамперед необхідно виділити недостатнє фінансування та наявність правопорушень у бюджетній сфері прямим чи опосередкованим чином зачіпаються права та інтереси працівників даної сфери. Слід сказати, що незважаючи на наявність таких правопорушень, законодавством передбачений механізм забезпечення прав працівників бюджетної сфери та притягнення до відповідальності посадових осіб, що можуть понести цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР) , 2010, № 50-51, ст.572.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.
4. Кодекс України про Адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради України (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122.
5. Закон України «Про оплату праці» від 30.08.2002 № 1298 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, №17, ст.121.

Чухно Олексій Євгенович,
студент 5 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології

Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент **Котирло О.О.**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН

Бюджетний процес за своєю сутністю характеризується особливим статусом, котрий обумовлений його винятковим місцем у системі бюджетної системи країни. За для реалізації суспільних, в тому числі соціальних потреб громадян, держава вимушена мати фінансову основу, котра зможе в обсязі, що відповідає її потребам забезпечувати виконання покладених на неї функцій.

Так, згідно з ч. 1 ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, з яким кореспондується обов'язок держави щодо його забезпечення. Реалізація цього обов'язку здійснюється органами державної влади відповідно до їх повноважень.

Так, відповідно до резулятивної частини Рішення Конституційного Суду України від 25.01.2012 № 3-рп/2012 положення ст. 95 Конституції України, котра закріплює засади бюджетної системи України, потрібно розуміти так, що однією з ознак України як соціальної держави є забезпечення загальносуспільних потреб у сфері соціального захисту за рахунок коштів Державного бюджету України виходячи з фінансових можливостей держави, яка зобов'язана справедливо і неупереджено розподіляти суспільне багатство між громадянами і територіальними громадами та прагнути до збалансованості бюджету України. При цьому рівень державних гарантій права на соціальний захист має відповідати Конституції України, а мета і засоби зміни механізму нарахування соціальних виплат та допомоги — принципам пропорційності і справедливості.

Виходячи з наведеного, доцільно охарактеризувати ряд проблем, котрі виникають на тлі вказаних процесів.

Однією з найскладніших проблем, що завжди супроводжувала бюджетний процес в Україні було його прийняття, а точніше хронічна несвоєчасність і неузгодженість дій органів державної влади при ухваленні головного фінансового документа держави [2, с. 42].

До найбільш характерних чинників котрі сприяють цьому належать наступні: політична нестабільність, відсутність політичного консенсусу між різними політичними силами у парламенті, протиставлення своїх інтересів інтересам держави серед компетентних суб'єктів законотворення тощо.

Раціональною виглядає класифікація сучасних проблем організації і реалізації бюджетного процесу в Україні запропонована Т.В. Бугай. Так, відповідно до неї, проблеми прийнято класифікувати на 3 рівні: проблеми на стадії прийняття бюджету; проблеми на стадії виконання бюджету; проблеми контролю та відповідальності.

Перший рівень, характеризується проблемами на стадії прийняття бюджету, а саме: несвоєчасність прийняття; непрозорість бюджетного процесу;

вплив політичного середовища; низька якість бюджету; планування від досягнутого; відсутність стратегічної орієнтації.

Другий рівень охоплює проблеми на стадії виконання, зокрема:

- необґрунтоване встановлення дефіциту бюджету та проблеми його фінансування;
- державний борг та необхідність його обслуговування;
- фіскальна спрямованість податкової системи;
- дисбаланс у фінансуванні місцевих бюджетів;
- скорочення фінансування соціальних програм та капітальних видатків;
- недоліки у застосуванні програмно-цільового методу у бюджетному процесі.

Третій рівень охоплює контроль та відповідальність, та передбачає:

- неефективність використання бюджетних коштів;
- посилення відповідальності розпорядників бюджетних коштів;
- проблема «освоєння» бюджетних коштів та його ефективність;
- відсутність дієвого механізму контролю за діяльністю бюджетних інститутів.

Вирішення зазначених проблем можливе лише у разі якщо відбудеться чітка переорієнтація цінностей, відповідно до якої: законодавча регламентація норм, з приводу діяльності на етапах бюджетного процесу стане детальною та однозначною; буде мати місце активна позиція громадян, тобто застосування протидії незаконній діяльності не лише з боку державних органів, а й з боку самих громадян шляхом відстоювання своїх законних інтересів, а не замовчування останніх; залучення виключно висококваліфікованих фахівців до бюджетного процесу.

Отже, як висновок, доцільно зауважити, що лише комплексний підхід до вирішення вказаних проблем та широкомасштабний осуд незаконної діяльності, котра стосується бюджетного процесу, ось чи не основні гарантії розвитку держави як такої, що зможе повноцінно відстоювати права та законні інтереси своїх громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Т.В. Бугай. Сучасні проблеми та вектори розвитку бюджетного процесу в Україні Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 2, 2012 с. 40-49.

Бегуш Наталія Вікторівна,
студентка 5 курсу навчально-наукового інституту права та

психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент **Котирло О.О.**

РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В умовах ринкових відносин і особливо в перехідний період до ринку бюджетна система є найважливішим економічним регулятором. Бюджетна система відноситься до тієї сфери суспільного життя, що безпосередньо стосується інтересів всіх і кожного.

Бюджетна система – це взаємопов'язаний комплекс політичних юридичних, соціальних й економічних відносин, що забезпечує функціонування усіх його ланок з виконання завдань, визначених бюджетною політикою держави [2, С.10].

Бюджет як економічна категорія тісно пов'язаний зі всією сферою товарно-грошових відносин. Рух грошових коштів і товарів, формування й використання фінансових ресурсів, ціноутворення, формування фондів споживання і нагромадження – все це економічні стосунки, які так чи інакше знаходять своє відображення у бюджеті. Звідси і адекватний вплив його на суспільне виробництво, оскільки бюджет впливає на нього не ізольовано від інших економічних категорій, а разом і одночасно з ними.

Оскільки бюджет тісно пов'язаний зі всією сферою господарських відносин, він не розчиняється у цій сфері, а займає особливе місце. Відображуючи економічні відносини між суб'єктами суспільства, бюджет є складовою частиною економічної політики держави. Бюджет концентрує у собі економічний потенціал суспільства, є дійовим засобом зростання й удосконалення суспільного виробництва.

Тривалий час ринковий механізм господарювання в основному був спрямований на розвиток економічного аспекту діяльності людини і суттєво не зачіпав соціального аспекту. Але ж у суспільстві є єдиним організмом, і його існування пов'язано з оптимальним вирішенням як економічних питань у повному обсязі, так і соціальних. Ось чому ті питання, які неповною мірою може вирішити ринковий механізм, бере на себе держава використовуючи різні методи, що дістали назву державного регулювання господарських відносин за допомогою бюджетної політики.

Слід зазначити, що надмірна централізація у витрачанні бюджетних коштів, як і звуження фінансових можливостей органів місцевого самоврядування, мають для держави однакові негативні наслідки. Тут потрібна науково обґрунтована концепція розмежування доходів і витрат різних ланок бюджетної системи. Визначальними при її обґрунтуванні мають стати фактори

ефективного витрачання коштів, посилення контролю з боку держави за господарською діяльністю суб'єктів підприємництва, встановлення залежності між розміром бюджетних витрат і результатами економічної діяльності в регіонах. Для врегулювання бюджетних проблем суб'єктами законодавчої ініціативи пропонувалося безліч законопроектів, з 2001 року їх налічується близько 90. Проте переважна більшість цих законопроектів були фрагментарними, націлених на вирішення вузько спрямованих питань, не враховували змін у законодавстві, реалій соціально – економічного розвитку країни та її територій та не були орієнтовані на перегляд засад і основ бюджетного процесу відповідно до передового світового досвіду [3, С.52].

Важливим стає питання проведення реформ, зокрема:

- впорядкування системи діючих податкових пільг, що надаються за галузевою і професійною ознаками, та вирівнювання податкового навантаження за видами економічної діяльності, відмова від практики надання центральними органами виконавчої влади пільг, що зменшують доходи місцевих бюджетів на виконання власних повноважень, у зв'язку з чим не існуватиме потреби в наданні державою коштів на компенсацію таких втрат доходів місцевих бюджетів;

- запровадження повноцінного середньострокового бюджетного планування в розрізі головних розпорядників бюджетних коштів і бюджетних програм на рівні державного й місцевих бюджетів як результат затвердження трирічних бюджетів, що буде реальним кроком до підвищення ефективності видатків бюджету та якості бюджетної політики в цілому;

- повномасштабне застосування програмно-цільового методу при плануванні й виконанні бюджетів усіх рівнів із організацією бюджетного процесу в жорсткій прив'язці до пріоритетів соціально-економічного розвитку;

- застосування єдиних підходів до управління державними коштами в частині коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального й пенсійного страхування та державних підприємств на основі принципів управління бюджетними коштами;

Сьогодні Україна перебуває в досить складних економічних умовах. В такій ситуації актуальним було і залишається питання бюджетного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – 50-51, – СТ.2-5
2. Артус М. М. Бюджетна система України : навч. посіб. / М. М. Артус, Н. М. Хижа. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – С. 10.
3. Демків О.І. Напрями поглиблення бюджетної реформи в Україні // Фінанси України – 2009 – № 3 – С.52.

Ващенко Катерина Сергіївна, студентка 6 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук **Загорняк Н.Б.**

ЩОДО РОЗБІЖНОСТЕЙ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕКОМЕРЦІЙНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

На сьогодні в українському законодавстві відсутнє єдине визначення, що б поширювалося на всі організації, які діють у некомерційному секторі.

Досліджуючи дане питання, в літературі та законодавстві, окрім поняття «некомерційні організації», зустрічаються ще й такі: «громадські організації», «неурядові організації», «недержавні організації», організації «третього сектору», «неприбуткові організації», «громадське об'єднання». Всі ці терміни в різних джерелах мають різне значення і, як наслідок, це свідчить про неузгодженість між положеннями окремих нормативно-правових актів і про недостатність дослідження даної проблеми.

Низку правових проблем некомерційної діяльності досліджували такі вчені як: Ю.М. Крупка, О.М. Гав'яз, В.В. Мачуський, В.Є. Постульга, Л.В. Машковська, В. С. Щербина, М.В. Менджул та ін.

В різних законодавчих актах застосовуються такі визначення: некомерційне товариство (ст. 85 Цивільного кодексу України), суб'єкт некомерційного господарювання (ст. 53 Господарського кодексу України), неприбуткова організація (ст. 130 Господарського кодексу України), неприбуткові підприємства, установи та організації (п. 14.1.121 Податкового кодексу України). [1; с. 7-8]. Так, ст. 85 Цивільного кодексу України вказує, що непідприємницькими товариствами є товариства, які не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками [2]. Слід зазначити, що поняття «непідприємницьке товариство» та «некомерційне підприємство» не є тотожними, бо наприклад, установи, які не мають у своєму складі учасників (як це притаманно товариствам) взагалі не можуть розподіляти прибуток. Таким чином, узагальнюючи визначення некомерційного господарювання, основним критерієм залишається саме відсутність мети отримання прибутку [3; с. 100]. Стаття 53 Господарського кодексу України визначає, що некомерційне господарювання — це самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку [4], а Податковий кодекс, у власну чергу, оперує

поняттям «неприбуткові підприємства, установи та організації», визначаючи, що основною метою їх діяльності є не одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства і іншої діяльності, передбаченої законодавством [5].

З огляду на викладене, можна узагальнити, що суб'єктами некомерційного господарювання є ті суб'єкти, які систематично здійснюють самостійну господарську діяльність, спрямовану на досягнення економічних, соціальних й інших результатів без мети одержання прибутку. При цьому такі суб'єкти створюються для виконання благодійних, культурних, наукових, управлінських функцій, функцій по охороні здоров'я громадян, задоволенню їх духовних й інших нематеріальних потреб, захисту прав і законних інтересів тощо [6, с. 575]. Вважаємо необхідним прийняти спеціальний закон про неприбуткові організації, який би встановлював єдине визначення такої діяльності й порядок її здійснення, а також внести відповідно зміни до існуючих нормативно-правових актів.

Список використаних джерел:

1. Крупка Ю.М., Гав'яз О.М.. - Правове регулювання некомерційної господарської діяльності : Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2008. - 184 с.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44, Ст.356
3. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / Д.Л. Тупчієнко, С.В. Мостовенко, С.Г. Деледивка [та інш.] - К. : “Центр учбової літератури”, 2013. - 672 с.
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19-20, №21-22. – Ст.144
5. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
6. Правовий статус суб'єктів некомерційної господарської діяльності / Л.В. Машковська // Актуальні проблеми держави і права. – 2011.

Вероніка Дудак, студентка
навчально-наукового інституту
заочного навчання Національної
академії внутрішніх справ

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Спрощена система оподаткування може бути

обрана юридичною особою, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України.

Переваги спрощеної системи для юридичних осіб відповідно до ст.297.1. Податкового кодексу України такі: платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- 1) податку на прибуток підприємств;
- 2) податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку, визначену підпунктом 1 підпункту 293.3.1 пункту 293.3 або підпунктом 1 підпункту 293.3.2 пункту 293.3 статті 293 ПК України;
- 3) земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності;
- 4) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- 5) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Крім того, значно спрощуються розрахунки, пов'язані з визначенням сум податків; замість різноманітних форм податкової звітності за податками та зборами, які заміщуються єдиним податком, заповнюється одна форма звітності – розрахунок сплати єдиного податку юридичною особою, що подається до податкового органу раз на квартал; спрощується ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачена Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

На даний час в Україні спрощену систему оподаткування можуть застосовувати відповідно до Податкового кодексу України такі юридичні особи:

юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 5 млн.грн.(включені до четвертої групи суб'єктів спрощеної системи оподаткування);

юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 20 млн. грн. (включені до шостої групи суб'єктів спрощеної системи оподаткування).

Не можуть бути платниками єдиного податку суб'єкти господарювання – юридичні особи, які здійснюють:

- діяльність з організації, проведення азартних ігор;
- обмін іноземної валюти;
- виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин);

- видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення (крім виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння);

- видобуток, реалізацію корисних копалин, крім реалізації корисних копалин місцевого значення;

- діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України "Про страхування", сюрвейерами, аварійними комісарами та аджастерами, визначеними розділом III Податкового Кодексу;

- діяльність з управління підприємствами;

- діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню);

- діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

- діяльність з організації, проведення гастрольних заходів.

Ставки єдиного податку встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, та у відсотках до доходу (відсоткові ставки).

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць:

1) для четвертої групи платників єдиного податку:

- **3 відсотки доходу** - у разі сплати податку на додану вартість ;

- **5 відсотків доходу** - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

4) шостої групи платників єдиного податку:

- **5 відсотків доходу** - у разі сплати податку на додану вартість;

- **7 відсотків доходу** - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

Підсумовуючи усе викладене, можна зробити висновок, що нові правила застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності є позитивним кроком для розвитку юридичних осіб, як суб'єктів підприємницької діяльності. Новими правилами вдвічі було зменшено ставку єдиного податку у відсотках до доходу, збільшено максимально допустимий обсяг річного доходу та дозволена кількість найманих працівників.

Також, нові правила детально регулюють питання щодо порядку переходу та відмови від спрощеної системи оподаткування, встановлює порядок визначення доходу, порядок застосування ставок єдиного податку отримання свідоцтва платника єдиного податку, порядок сплати єдиного податку та отримання, заміни свідоцтва платника єдиного податку тощо.

Запорожець Анастасія Олександрівна, студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ **Волківська Т.Ф.**

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БАНКІВСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Банківські проблеми, як правило, є результатом дії низки чинників. Проте, у переважній більшості випадків вони є наслідком кредитних проблем, оскільки кредитування було й залишається основною сферою банківської діяльності. Найчастіше втрати за кредитами впливають з недоліків систем контролю та управління кредитними ризиками. Суттєвими причинами виникнення проблем у діяльності банків є порушення банківського законодавства.

У зв'язку з цим за порушення банківського законодавства передбачені такі види відповідальності, як:

- фінансова,
- господарська,
- адміністративна,
- кримінальна.

Суб'єктами правопорушень у сфері банківського законодавства можуть бути різні категорії осіб, зокрема, це:

- банки,
- керівники банків,
- власники істотної участі у банку,
- кредитори і вкладники,
- платники грошових коштів,
- громадяни тощо.

В Україні певні види правопорушень банківського законодавства та відповідні негативні заходи впливу за їх вчинення передбачені ст. 73 Закону України «Про банки та банківську діяльність», Постановою НБУ «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства», ст. 343 Господарського кодексу України, 166-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення та ст. 200 Кримінального кодексу України.

Відповідно до ст. 343 ГКУ платник грошових коштів сплачує на користь одержувача цих коштів за прострочення платежу пеню в розмірі, що

встановлюється за згодою сторін, але не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня. Ст. 166-5 КУпАП зазначає, що порушення керівниками банків або іншими особами банківського законодавства нормативно-правових актів Національного банку України або здійснення ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Найсуровішим видом відповідальності є кримінальна. Ст. 200 ККУ встановлена відповідальність за підробку документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків, також придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підроблених документів на переказ чи платіжних карток. Такі дії караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що права та обов'язки суб'єктів банківських відносин ґрунтується на нормах чинного законодавства. Формою прав різних категорій осіб може слугувати встановлення та закріплення на законодавчому рівні санкцій за вчинення певних видів правопорушень у банківській сфері.